

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra pomocných věd historických a archivního studia

Bakalářská práce

Petr Klusáček

Ediční zpracování listin města Počátek a jejich rozbor v kontextu historie města Počátek do roku 1848

History of the town Počátky until the year 1848. Complex of the legal documents of the town of Počátky

Praha 2018

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

Poděkování

Poděkování patří vedoucí mé bakalářské práce paní Doc. PhDr. Ivaně Ebelové, CSc. a panu PhDr. Pavlu Holubovi za ochotu, cenné rady, připomínky a odbornou pomoc. Rovněž bych chtěl poděkovat personálu SOkA Pelhřimov, SOkA Jindřichův Hradec a prvnímu oddělení Národního archivu za zpřístupnění archiválií potřebných pro moji práci.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 19. 7. 2018

.....

Petr Klusáček

Klíčová slova

Listina, edice, město Počátky, 1504–1796

Keywords

Legal document, edition, the town Počátky, 1504–1796

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na ediční zpracování listin města Počátky. Jedná se soubor listin uložených ve Státním okresním archivu v Pelhřimově ve fondu Archiv města Počátky (Listina č. 1 – č. 20), které se dochovaly z let 1504–1796.

Tyto listiny představovaly zásadní právní dokumenty, které ovlivňovaly život ve městě od středověku do 18. století. Právní výsady získalo město jak od svých vrchností, tak i od panovníků. Špatný fyzický stav některých listin je hlavní důvod vedoucí ke zpracování práce. Edici předchází úvodní studie věnovaná historii města v kontextu vydaných listin.

Abstract

This bachelor thesis is focused on editorial processing of legal documents of the town Počátky. The file of charters considered is stored in State district record office (Státní okresní archiv) in Pelhřimov in the fund Record office of the town Počátky (Archiv města Počátky). The charters considered are charters from 1 to 20, which are preserved from time between 1504 and 1796.

These legal documents were essential law documents which affected everyday life from middle age until 18th century. The town earned the law privileges from it's suzerains and also from rulers. The biggest reason for thesis elaboration is that many legal documents are in poor condition. There was also done an introductory research about the history of the town considering the charters examined.

Obsah

1	Úvod	10
2	Literatura a prameny	12
3	Dějiny města Počátky od jeho založení do roku 1848	15
3.1	Vznik města	15
3.2	Kolonizace a první majitelé	15
3.3	Lokalizace a důvod založení města	16
3.4	První písemné zprávy	17
3.5	Počátecká vrchnost od roku 1389	18
3.6	Městská práva v 16. století	20
3.7	Počátky v době Viléma Slavaty a jeho manželky	20
3.8	Třicetiletá válka	21
3.9	Řemeslná výroba a podnikání	22
3.10	Opevnění města a jeho další rozvoj	22
3.11	Církevní a školská správa ve městě	23
3.12	Počátky jako město	24
3.13	Městská správa před regulací magistrátu	29
3.14	Péče o městské písemnosti	30
3.15	Městské knihy	30
3.16	Městská správa po regulaci magistrátu	30
3.17	Městský znak a pečeť	30
4	Edice	33
4.1	Obecná charakteristika listin města Počátky	33
4.2	Ediční poznámka	35
4.3	Období pánů z Hradce – Jindřich z Hradce	36
4.3.1	Listina 1	36
4.4	Období pánů z Hradce – Kateřina kněžna saská a minstrberská, Anna kněžna minstrberská, Petr z Rožmberka a Jiří Hrobský ze Sedlce a na Radeníně	38
4.4.1	Listina 2	38
4.5	Období pánů z Hradce – Adam z Hradce	39
4.5.1	Listina 3	39
4.6	Období pánů z Hradce – Adam z Hradce	40
4.6.1	Listina 4	40
4.7	Období pánů z Hradce – Wolf starší Krajíř z Krajku a na Landštejně	41

4.7.1	Listina 5	41
4.8	Období pánů z Hradce – Ferdinand I.	42
4.8.1	Listina 6	42
4.9	Období pánů z Hradce – Jáchym z Hradce	43
4.9.1	Listina 7	43
4.10	Období pánů z Hradce – Adam mladší z Hradce	44
4.10.1	Listina 8	44
4.11	Období Slavatovské – Lucie Otýlie Slavatová z Hradce	45
4.11.1	Listina 9	45
4.12	Období Slavatovské – Lucie Otýlie Slavatová z Hradce	46
4.12.1	Listina 10	46
4.13	Období Slavatovské – Jiří Müller z Rotenburgu	47
4.13.1	Listina 11	47
4.14	Období Slavatovské – Adam Pavel hrabě Slavata z Chlumu a Košumberka	48
4.14.1	Listina 12	48
4.15	Období Slavatovské – Ferdinand Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka	49
4.15.1	Listina 13	49
4.16	Období Slavatovské – Jan Jáchym Slavata z Chlumu a Košumberka	50
4.16.1	Listina 14	50
4.17	Období Šternberků – Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie	51
4.17.1	Listina 15	51
4.18	Období Šternberků – Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie	52
4.18.1	Listina 16	52
4.19	Období Šternberků – František Leopold hrabě ze Šternberka	53
4.19.1	Listina 17	53
4.20	Období Šternberků – Marie Terezie	54
4.20.1	Listina 18	54
4.21	Období Šternberků – Marie Terezie	54
4.21.1	Listina 19	54
4.22	Období Šternberků – František II.	55
4.22.1	Listina 20	55
5	Příloha č. 1 – Edice listin města Počátky	56
5.1	Listina 1	56
5.2	Listina 2	57

5.3	Listina 3.....	59
5.4	Listina 4.....	61
5.5	Listina 5.....	63
5.6	Listina 6.....	64
5.7	Listina 7.....	65
5.8	Listina 8.....	68
5.9	Listina 9.....	70
5.10	Listina 10.....	72
5.11	Listina 11.....	74
5.12	Listina 12.....	77
5.13	Listina 13.....	84
5.14	Listina 14.....	85
5.15	Listina 15.....	89
5.16	Listina 16.....	92
5.17	Listina 17.....	95
5.18	Listina 18.....	99
5.19	Listina 19.....	101
5.20	Listina 20.....	109
5.21	Jmenný rejstřík.....	111
6	Závěr.....	113
7	Soupis pramenů a literatury.....	114
8	Seznam tabulek.....	117
9	Seznam příloh.....	117

Seznam použitých zkratk

SOA Třeboň	Státní oblastní archiv v Třeboni
SOkA Pelhřimov	Státní okresní archiv Pelhřimov
NA	Národní archiv
AM Počátky	Archiv města Počátky
inv. č	Inventární číslo
kart.	Karton

1 Úvod

Město Počátky leží na historických hranicích Čech a Moravy a bylo po většinu své historie součástí jindřichohradeckého panství. Pro svou práci jsem si toto město vybral kvůli vztahu ke krajině, ve které se nachází a ze které pocházím i já. Jako cíl bakalářské práce bylo stanoveno ediční zpřístupnění dochovaných městských listin pro další využití při budoucích bádáních a jejich začlenění do samotné historie města. Stěžejní část práce je tedy edice listin, které předchází text věnovaný historii města, v němž je odkazováno na edičně zpřístupněné listiny. Původní historický rozsah měl být veden až do roku 1848, ale vzhledem ke snaze začlenit listiny do historie města je největší rozsah práce zaměřen hlavně na dobu do konce 18. století. Do tohoto období je zpracováno 20 originálů listin, které se dochovaly, k historii města Počátek. Edici listin a historii města předchází kapitola zaměřená podrobněji na použitou literaturu a prameny využité pro tuto práci.

Kromě hlavních kapitol je nutné zmínit i podkapitoly vztahující se ke konkrétní části historie a ke konkrétní problematice týkající se města a jeho znaku. Těmi jsou například podkapitoly zabývající se městem jako takovým, městskou správou a dalšími důležitými částmi týkajícími se chodu a řízení města. Seznam literatury použité v bakalářské práci je sepsán na konci této práce.

Po historii a charakteristice města následuje kapitola věnující se paleografickému rozboru a souhrnu znaků jednotlivých listin. V této části se nachází celková charakteristika fondu, jako například z jakého důvodu byly listiny vydány, kompletnost fondu, a z jakého období fond pochází. Dále následuje podrobný rozbor jednotlivých dokumentů. Rovněž je v této kapitole sepsaná ediční poznámka a další podstatné náležitosti dle zásad, jež zmiňuje ve své publikaci Ivan Šťovíček.¹

K popisu zpracovaných listin jsou přiřazeny registry publikované v inventáři AM Počátky.² Ty byly porovnané s obsahem každé listiny a také s registry publikovanými v edici *Codex iuris municipalis*.³

¹ Ivan Šťovíček a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. – 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

² Pavel Holub – Irena Krčilová – Zdeněk Martinek, *Archiv města Počátky 1504–1945 (1967). Inventář*, Pelhřimov 2009, s. 47–54.

³ Antonín Haas (ed.), *Privilegia nekrálovských měst českých z let 1521–1526 (= Codex iuris municipalis IV/1)*, Praha 1954, s. 381, č. 269.

Po paleografickém rozboru se nachází samotná edice listin města. V edici jsou listiny transliterované, především s ohledem na širší časový záběr (od pozdního středověku do roku 1796), ale i vzhledem k možnostem jejich dalšího využití zejména lingvistického.⁴ Podrobné informace o zpracování edice jsou uvedeny v ediční poznámce.

Na edici navazuje obrazová příloha některých listin města. Fotografie listin jsou získány z fondu AM Počátky. Práce je doplněna o jmenný rejstřík, který je k edici vypracován, a odkazy na jména jsou číslovány podle stran bakalářské práce.

⁴ Český národní korpus [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: www.korpus.cz

2 Literatura a prameny

Ne na všechny otázky z nejstarších dob nám mohou pomoci nalézt odpověď písemné prameny, a tak nám musí pomoci archeologické nálezy. Jedním z takovýchto nejnovějších pramenů je archeologický výzkum v Počátkách z roku 2015, který provádělo jihlavské pracoviště společnosti Archaia Brno o.p.s. navazující na předešlé zkoumání z roku 2012. Výsledek odhalil nálezy související se založením města ve druhé polovině 13. století stejně jako ve vrcholném a pozdním středověku⁵. Při archeologických vykopávkách byly objeveny stopy lidské přítomnosti již v období pravěku a starověku. Z tohoto období nacházíme pouze ojedinělé nálezy (např. mince z římské doby, stříbrný denár císaře Marka Aurelia,...).

Podle archeologických nálezů lze usuzovat, že osídlení města je možné datovat do konce 13. století. Toto zjištění potvrzuje i první písemná zmínka o Počátkách. Ta se nachází ve formulářové sbírce Tobiáše z Bechyně a je datovaná mezi roky 1285–1290. Zmínka pojednává o právu sejmoutí klatby, jež udělil biskup Tobiáš z Bechyně pasovskému biskupu Bernardovi, který tak mohl sejmout klatbu ze svých služebníků, kteří se ve službách rakouského vévody Albrechta dopustili plenění a násilností u města Počátky⁶ v období sporů mezi Vítkovci a pražským biskupem. Další písemné zmínky pocházejí z roku 1303, kdy na počáteckém statku bylo zapsáno věno Berty, druhé manželky Vítky ze Švábenic.⁷ V letech 1356–1358 se na Počátkách uvádí Štěpán z Březnice⁸ a poté, podle Augusta Sedláčka, bylo město od roku 1368 v držení Jana z Hardeka⁹ až do 8. září 1389. V tomto roce koupil Počátky od Jana z Hardeka Jindřich III. z Hradce i se všemi užitky za 685 kop grošů pražských. Originál této listiny můžeme nalézt v Rodinném archivu pánů z Hradce, uloženém ve Státním oblastním archivu v Třeboni, v archivním oddělení v Jindřichově Hradci.¹⁰

Rodinný archiv pánů z Hradce rovněž uchovává další prameny týkající se správy města. Kromě opisů městských privilegií je zde například dochována listina stvrzující dohodu mezi bratry Janem starším z Hradce a Janem mladším z Hradce z roku 1400.¹¹

⁵ Jakub Těsnohlídek a kol., *Výsledky archeologického výzkumu Palackého náměstí v Počátkách (okres Pelhřimov)*, *Archeologia historica* 42, 2, 2017, s. 669–689.

⁶ Jan Bedřich Novák (ed.), *Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně (1279-1296)*, Praha 1903, s. 124.

⁷ Josef Emler (ed.), *Regesta Bohemiae et Moraviae II.*, s. 852–853, č. 1982.

⁸ Jan Chytil – Petr Chlumecký – Karel Demuth (edd.), *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren (1348-1466)*. *Brünner Cuda*, Brno 1856, kniha III, zápisy č. 118, 157, 398, 464; Josef Vítězslav Šimák, *České dějiny. Středověka kolonizace v zemích českých*, sv. 1/5, Praha 1938, s. 161–162.

⁹ *Ottův slovník naučný, díl desátý (Genz – Hedwigia)*, s. 881–882, heslo z Hardeka.

¹⁰ Božena Kopiczková (ed.), *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV. Tomus III*, Praha 1977, s. 99, č. 221.

¹¹ Státní oblastní archiv Třeboň (dále SOA Třeboň) – archivní pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv pánů z Hradce, inv. č. 50.

V této listině se Jan starší z Hradce zavazuje svému bratrovi Janu mladšímu z Hradce, že mu vrátí statky patřící Počátkám, které má nyní v držení, ve chvíli kdy o ně jeho bratr požádá. Mezi dalšími písemnostmi je třeba zmínit listiny o propouštění z poddanství z let 1587 a 1593 vydané Bohuslavem Leskovcem z Leskovce.¹² Za zmínku jistě také stojí soukromá korespondence Anny z Rožmberka s jejím manželem Jáchymem z Hradce, v níž informuje o morové situaci v Počátkách v letech 1555–1561.¹³

Stěžejním pramenem pro bakalářskou práci je soubor listin uložený ve Státním okresním archivu Pelhřimov (dále jen SOkA Pelhřimov) ve fondu Archiv města Počátky (dále jen AM Počátky). Zde se nachází dvacet dochovaných listin, které obsahují právní výsady města Počátek od roku 1504 do roku 1796. Rovněž jsou zde uloženy opisy 13 z nich. V neposlední řadě je třeba zmínit i opisy listin nacházející se ve fondu Stará manipulace v prvním oddělení Národního archivu v Praze (dále jen NA).¹⁴

Fond AM Počátky je rozsáhlý, ale z období středověku a raného novověku tvoří největší část pouze zmíněné listiny a městské knihy. První dochovaná městská pamětní kniha pochází z roku 1519.¹⁵ Tato kniha postihuje především majetkoprávní agendu. Na ni v tomto směru navazuje řada pozemkových knih (gruntovních, purkrechtních), které byly od roku 1696 až do konce 18. století vedeny v oddělených řadách pro vnitřní město, Horní předměstí a Dolní předměstí. Kromě toho se do dnešní doby ve fondu dochovaly knihy kšaftů a sirotčí agendy vedené od 16. století a knihy obligací a kvitancí od 18. století.¹⁶ Z aktového materiálu se dochovalo pouze torzo.¹⁷ Kromě písemných dokumentů lze ve fondu nalézt soubor pečetidel a razidel, jimiž město stvrzovalo svoji agendu.

První snahy o zachycení historie města Počátky lze datovat přibližně do 17. století. Za prvního počáteckého dějepisce lze považovat Tomáše Pešinu z Čechorodu.¹⁸ Rozsáhlá práce o Počátkách pak pochází z roku 1941 od Tomáše Zapletala.¹⁹ Velký přínos představuje publikační činnost počáteckého rodáka a českokrumlovského archiváře

¹² SOA Třeboň – archivní pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv pánů z Hradce, inv. č. 399, kart. 27.

¹³ SOA Třeboň – archivní pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv pánů z Hradce, inv. č. 367, kart. 6.

¹⁴ Národní archiv, Stará manipulace, inv. č. 2694, kart. 1771.

¹⁵ Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Pelhřimov (dále MZA v Brně – SOkA Pelhřimov), Archiv města Počátky (dále AM Počátky), inv. č. 23, kniha č. 1.

¹⁶ *Tamtéž*, inv. č. 105–109, kniha č. 83–87.

¹⁷ *Tamtéž*, inv. č. 428, kart. 1; *Tamtéž*, inv. č. 440, kart. 2; *Tamtéž*, inv. č. 443, kart. 3; *Tamtéž*, inv. č. 445, kart. 3.

¹⁸ Tomáš Jan Pešina z Čechorodu, *Mars Moravicus. Sive bella horrida et cruenta, seditiones, tumultus, praelia, turbuae. ... quae Moravia hactenus passa fuit*, Praha 1677.

¹⁹ Tomáš Zapletal, *Sborník starožitného města Počátky (sv. I–III)*, Jindřichův Hradec 1941.

Františka Navrátila²⁰ stejně jako historika Stanislava Veselého.²¹ Z novějších publikací, reflektujících dějiny města alespoň v obecné rovině, je třeba zmínit dílo Karla Kuči.²² Zde nalezneme rovněž soupis privilegií, která se v SOkA Pelhřimov dochovala, ale i listiny již nedochované. Ke zmínkám o nedochovaných listinách však musíme přistupovat více kriticky, neboť se k nim nedochovaly originály ani žádná jiná právní ověření. Mezi nedochované listiny patří například listina Menharta z Hradce, který povolil počáteckým měšťanům stavbu hradeb. Výsadu Počátečtí obdrželi za pomoc v boji proti husitským vojskům.²³

²⁰ Jiří Zálaha, *Soupis prací archiváře Františka Navrátila*, Jihočeský sborník historický XXXI, 1963, s. 196.

²¹ Andrea Vyvadilová, *Město Počátky. Příspěvek k regionálním dějinám se zvýšeným zřetelem k hospodářským poměrům v 17. – pol. 18. Století. Diplomová práce*, Brno 1999, s. 3.

²² Karel Kuča, *Města a městečka v Čechách a na Moravě (sv. 5, Par–Pra)*, Praha 2002, s. 269–275.

²³ A. Haas (ed.), *Privilegia*, s. 381, č. 269.

3 Dějiny města Počátky od jeho založení do roku 1848

3.1 Vznik města

Město Počátky leží při historických zemských hranicích Čech a Moravy v jihovýchodní části Českomoravské vrchoviny. Dle legendy, již zmiňuje ve svém díle Jan Tomáš Pešina z Čechorodu²⁴, bylo město založeno praotci Čechem a Lechem. Praotci Čech a Lech putovali touto krajinou, když táhli z Chorvatska Horní Panonií a Moravou do Čech a hledali nová sídliště. Odtud údajně vznikl název města Počátky, charakterizující místo počátku nového osídlení. Dle pověsti bychom tedy mohli usuzovat, že Počátky se údajně staly první osadou na tomto území. Ve skutečnosti to ale bylo téměř naopak. Město se nachází v oblasti, která nebyla pro usazení příliš vhodná, a proto zájem osadníků nelákala. Oblast Počátek se totiž nachází v poměrně velké nadmořské výšce (kolem 600–700 m. n. m.). Půda je zde kamenitá s velkým množstvím bažin a rašeliníšť. Prales pokrýval Počátecko po celé 12. století a pravděpodobně ještě v 1. polovině 13. století. Krajina se zalidnila až během německé kolonizace na konci 12. století. Kolonizace postupně pronikala proti proudům říček a potoků i do výše položených míst.

3.2 Kolonizace a první majitelé

Kolonizace k Počátkám směřovala z několika stran.²⁵ Jeden směr přicházel od severozápadu, kde roku 1144 získalo pražské biskupství, v čele s biskupem Otou (1140–1148), rozsáhlá území na Českomoravské vrchovině od Vladislava II. Pražské biskupství svoji kolonizaci zahájilo v oblasti Červené Řečice a Želiva a kolonizace postupovala k jihovýchodu kolmo na tok řeky Jihlavy. Na jihu dosáhla rozvodí řeky Žirovničky a přítoků Želivky severně od Častrova. Na jihozápadě od města Počátek založili Vítkovci, někdy před rokem 1220, Jindřichův Hradec. Na místě jindřichohradeckého hradu bývalo starší sídliště, ale osídlené území zasahovalo hlavně od řeky Nežárky k jihu.

Severní část Jindřichohradecka byla kolonizována kolem poloviny 13. století. Mezi biskupským Pelhřimovskem a Jindřichohradeckem zůstal pruh, o jehož kolonizaci je známo velice málo.²⁶ Tento pruh začal kolonizovat rod Benešoviců. Osídlování započalo na Černovicku a postupovalo přes Kamenici nad Lipou k Horní Cerekvi a Počátkám.

²⁴ T. J. Pešina z Čechorodu, *Mars Moravicus*, díl I., s. 79

²⁵ A. Vyvadilová, *Město*, s. 6.

²⁶ Obecněji k problému osídlení blíže Lenka Martínková, *K tzv. rýnárecké listině z roku 1203 a jejím konfirmacím*, *Studia historica Brunensia* (C 50) 52, 2003, s. 17–29.

Vzhledem k tomu, že se Počátky nacházejí na místě, kterým prochází hranice s Moravou, přicházel kolonizační proud i odtud. Směřoval k Javořici a prováděl ji nejspíš rod Šternberků, jak dosvědčuje existence hradu Štamberka (tj. zlidověle z původního Šternberka) u Lhotky. K roku 1180 je již také připomínáno město Telč.

Není jasné, kdy a kde se tyto kolonizační proudy setkaly, ani který rod získal nedotčenou půdu Počátecka jako první. Podle jindřichohradeckého archiváře Františka Teplého dal kníže Vladislav II. Počátecko pánům z Hradce²⁷. Stanislav Veselý však toto tvrzení vyvrací, neboť Teplého domněnka není ničím potvrzena, naopak se z určitých náznaků zdá, že Počátecko kolonizoval jiný rod a páni z Hradce je získali teprve roku 1389 kupní smlouvou. V tomto případě tedy přicházejí v úvahu dva rody. Pruh neosídleného lesa mezi Jindřichohradeckem a Pelhřimovskem dostal někdy ve 13. století za neznámých okolností rod Benešoviců. Z něho vzešli pozdější páni z Kamenice, jimž patřil Častrov a Hornocerekvicko a možná i Počátecko. Jako podklad pro toto tvrzení může posloužit nejstarší písemná zpráva se jménem rodu Benešoviců. Z další písemné zprávy se zdá, že Počátky mohly být v držení rodů Šternberků. Roku 1303 patřily Počátky manželce Vítka ze Švábenic Perchtě z Kralovan. Ta měla z prvního manželství syna Vítka Šternberka, který měl přednostní právo na Počátecké panství.²⁸

Jméno města tedy není odvozeno, jak tvrdí legenda, od počátku zaslíbené země. Odráží v sobě, stejně jako mnohá místní jména v okolí, charakter zdejší výše položené krajiny, v níž pramení četné potoky. Podobně jako u dalších stejnojmenných obcí v Čechách²⁹ souvisí název města s množstvím potoků a potůčků pramenících v jeho okolí. K těm větším zde patří Žirovnička, Jihlávka a přítoky Želivky.

3.3 Lokalizace a důvod založení města

Vzhledem k tomu, že se Počátky nachází na hranicích Čech a Moravy, představovaly původně starší trhovou vesnici. Toto nám ukazuje nepravidelné rozvržení půdorysů budov³⁰. Dodnes je patrný původní půdorys osady, v němž můžeme vidět ulice podél cesty spojující Jihlavu a Jindřichův Hradec, která se rozšiřuje ve střední části v místech, kde byl založen kostel. V souladu s hypotézou vzniku Počátek na cestě v oblasti hranic Čech a Moravy je také

²⁷ František Teplý, *Dějiny města Jindřichova Hradce. Od nejstarší doby až do vymření rodu pánů z Hradce*, Jindřichův Hradec 1927, s. 40.

²⁸ A. Vyvadilová, *Město*, s. 8.

²⁹ Antonín Profous, *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny (díl III M–Ř)*, Praha 1951, s. 389.

³⁰ J. V. Šimák, *České dějiny*, s. 161–162.

existence dvou Strážných kopců (jeden na východě dosahující výšky 706 m. n. m. a druhý na severozápadě vysoký 666 m. n. m.).

Josef Vítězslav Šimák dále upozorňuje, že na vznik zdejší osady mohlo mít vliv hledání stříbra v okolí Počátek. Hypotéze se hodně věnoval ve 20. letech 20. století Miroslav Fraj. M. Fraj roku 1922 vypracoval geologický rozbor.³¹ V něm uvádí, že dolování v oblasti Počátek souvisí s dolováním u Dobré Vody u Telče a že tamější havíři rozšířili svá zájmová území i do lokalit poblíž Počátek. Konkrétně jde o lokalitu na kopci za obcí Kaliště, která se nazývá „Stříbrné doly“ a je zachycena na katastrální mapě Počátek z roku 1894³². Katastrální mapa je však jediný doklad. Žádné jiné zprávy o dolování na Počátecku nebo o řemeslnících věnujících se tomuto odvětví se prozatím nenašly. Kromě patrného půdorysu, se dochovaly i jiné archeologické nálezy dokazující založení města přibližně ve druhé polovině 13. století. Z této doby pochází množství hliněných střeptů a několik nalezených mincí (brakteátů). Z tohoto období jsou také k dispozici první písemné prameny. Až do roku 1389, kdy se dostaly Počátky do rukou pánů z Hradce, jsou tyto prameny ale velmi kusé.

3.4 První písemné zprávy

První písemná zmínka o Počátkách se nachází ve formulářové sbírce Tobiáše z Bechyně, datované mezi roky 1285–1290. Tehdy dal biskup Tobiáš pasovskému biskupovu Bernardovi právo sejmout klatbu ze svých služebníků, kteří se ve službách rakouského vévody Albrechta dopustili plenění a násilností u Počátek.³³ Jak Karel Kuča připomíná, starší literatura uvádí jako nejstarší zmínku rok 1273 a zdejšího faráře. Příslušný doklad je dnes nezvěstný.³⁴

Jako věno své druhé manželky Perchty získal statek Počátky v roce 1303 zemský sudí Vítek ze Švábenic.³⁵ V letech 1356–1358 patřily blíže neurčené statky u Počátek a možná i samotné město Štěpánovi z Březnice, majiteli hradu Janštejna a panství Třešť.³⁶ Štěpán z Březnice také v roce 1359 jmenoval k počáteckému kostelu nového faráře Mikuláše z Dačic, který nahradil zemřelého plebána Fridlina.³⁷ Hrad Jenštejn a Počátky, označené dosud jako „locus“, se v roce 1358 staly předmětem záruky při jednáních o majetkových

³¹ A. Vyvadilová, *Město*, s. 8.

³² MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, Sbirka katastrálních map, inv. č. 318, fas. 40.

³³ J. B. Novák (ed.), *Formulář*, s. 124.

³⁴ K. Kuča, *Města*, s. 271.

³⁵ J. Emler (ed.), *Regesta*, s. 852–853, č. 1982

³⁶ J. V. Šimák, *České dějiny*, s. 161–162.

³⁷ František Antonín Tingl (ed.), *Liber primus confirmationum ad anno 1354 usque 1362 (sv. I/1)*, Praha 1867, s. 106.

záležitostech Štěpána z Březnice. Zatímco samotný hrad postoupil v roce 1361 moravský markrabě Jan Jindřich ručitelům, Počátky již v tomto obchodním jednání nebyly vůbec uváděny.³⁸ Objevují se až v listině z roku 1389, kterou Jan, purkrabí magdeburský, pán na Kozím Hrádku, společně se svými ručiteli Janem starším z Hardeka, rovněž purkrabím magdeburským, Erhartem z Kunštátu, Ctiborem z Cimburka a Albrechtem z Lichnice a na Bítově prodali Počátky Jindřichovi z Hradce. Tím se staly na dlouhá desetiletí (až do roku 1604) součástí dominia pánů zlaté růže. Tato listina z roku 1389 má pro Počátky značný význam také proto, že jsou zde poprvé výslovně uváděny jako město – „civitas“.³⁹

3.5 Počátecká vrchnost od roku 1389

Pánům z Hradce v této době patřily také nedaleké hrady Janštejn a Žirovnice. Menhart z Hradce, který v roce 1423 porazil u Horních Dubenek, nedaleko Počátek, táborské vojsko, udělil v roce 1439 měšťanům právo opatřit město zdí a náspem jako odměnu za statečnost v boji proti husitům. Jak Tomáš Pešina z Čechorodu uvádí, Menhart z Hradce svedl boj u Horních Dubenek s táborským houfem Jana Hvězdy z Vícemilic a tento houf úspěšně porazil. Do Menhartova vojska se přímo zapojili i obyvatelé Počátek, za což byli následně odměněni právem výstavby hradeb.⁴⁰ K roku 1425 se ještě připomíná útok husitského houfu Jakuba z Kroměšína na Počátky. Město se ubránilo, přestože Horní předměstí bylo zničeno. Jestli tomu tak opravdu bylo, nevíme. Z důvěryhodných zpráv víme jen tolik, že u Dubenek skutečně k boji došlo.⁴¹ Listina, která má toto potvrzovat, se nedochovala a zmínky o ní jsou uváděné pouze Tomášem Pešinou z Čechorodu, od něhož tuto informaci převzal jak Antonín Haas, tak i Karel Kuča.⁴²

Nejstarší listinu dochovanou jako součást počáteckého městského archivu máme až z roku 1504.⁴³ Kromě jiných právních výsad mluví o hradbách kolem města. Město je mělo pravděpodobně již během husitských válek, protože listina se zmiňuje, že Jindřich z Hradce povoluje stavbu hradeb, jež byly „*před mnohými letmi minulými zdí ohrazeno, a potom skrze Žižku a jeho pomocníky zkaženo a zrušeno, předměstíčka zbořena...*“. Obyvatelé žijící v ohrazené části města v tomto roce obdrželi také právo svobodné odúmrti, tedy právo volně

³⁸ J. Chytil – P. Chlumecký – K. Demuth (edd.), *Die Landtafel. Brünnner Cuda* (kniha III), zápis č. 398.

³⁹ B. Kopiczková (ed.), *Regesta (Tomus III)*, s. 99, č. 221.

⁴⁰ Antonín Haas (ed.), *Privilegia nekrálovských měst českých z let 1521–1526* (= Codex iuris municipalis IV/3), Praha 1961, s. 75–76, č. 697.

⁴¹ S. Veselý, *Z Historie Počátecka a Žirovnicka*, Jindřichův Hradec 1995, s. 12.

⁴² K. Kuča, *Města*, s. 270; A. Haas (ed.), *Privilegia nekrálovských měst českých z let 1521–1526* (= Codex iuris municipalis IV/1), Praha 1954, s. 381, č. 269.

⁴³ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 1, listina č. 1.

odkazovat svůj majetek bez závislosti na vrchnosti. O čtyři roky později, tedy v roce 1508,⁴⁴ došlo k rozšíření práva odúmrti i na obě předměstí.

Nečekaná smrt Adama z Hradce 15. června 1531 znamenala přerov, který oddělil poslední etapu existence a působení rodu od předchozího vývoje. Za nezletilé Adamovy syny Jáchyma (1526–1565) a Zachariáše (1527–1589) spravoval rodový majetek patnáct let poručník Volf starší z Krajku a na Landštejně. Ujal se dominia v podobě, jakou dostalo již za Jindřicha IV z Hradce. Do tohoto dominia patřily i Počátky. Těm vydal i listinu, v níž udělil městu rybníček pro jejich vlastní užívání.⁴⁵ „...*abychom jim ten rybníček ku obci za plat dáti račili ze jej oni sobě opraviti k užitku obecnímu přivéztí chtějí...*“. Schopný hospodář Volf starší z Krajku rychle stabilizoval dominium po předešlých majitelích. Splatil dluhy a roku 1536 získal nazpět k Telči statek Roštejn, prodaný Adamem z Hradce. Díky koupi Klatovce s dílem Jihlávky a Vesců dosáhl přímého územního napojení hradeckého a telečského panství v oblasti Počátek. V květnu 1546 předal plnoletému Jáchymovi z Hradce prosperující panství.⁴⁶

Jáchym z Hradce spravoval celé dominium, jako nedílný pán pouze čtyři roky. Roku 1550 došlo k vyrovnání mezi bratry Jáchymem a Zachariášem. Komplex hradeckých statků byl rozdělen na dva stejné velkostatky a správní celky, jindřichohradecký a telečský. Idea jednoty dominia byla nadále zakotvena jen v klausulích a vzájemné dědění v případě vymření jedné z bratrských větví rodu.⁴⁷

Jáchymovi z Hradce, staršímu bratru Zachariáše, připadl rodovou smlouvou z 26. září 1550 velkostatek Jindřichův Hradec s rozsáhlým panstvím. I přes rozdělení majetku mezi bratry, patřil Jáchymův majetek k největším jihočeským panstvím. Jáchym se však, podobně jako jeho bratr Zachariáš, nehodlal spokojit se získaným dědickým podílem. Cestu k jeho zvětšení hledal vedle vlastního hospodaření především v politické aktivitě. Byl k ní předurčen už dvorskou výchovou, kterou získal po boku habsburských princů Maxmiliána a Ferdinanda (1534–1545). Věrné služby králi Ferdinandovi I. v období let 1547–1555 se staly odrazovým můstkem jeho společenského i majetkového vzestupu. Jáchym z Hradce zastával post nejvyššího kancléře Království českého. Z dobrých vztahů mezi Ferdinandem I.

⁴⁴ MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 2, listina č. 2.

⁴⁵ *Tamtéž*, inv. č. 2, listina č. 2.

⁴⁶ Václav Ledvinka, *Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách*, Praha 1985, s. 46.

⁴⁷ *Tamtéž*, s. 46.

a Jáchymem z Hradce prosperovaly i Počátky, kterým Ferdinand I. v roce 1556 udělil „ještě jeden jarmark k prvním dvěma jarmarkům...“.⁴⁸

Jáchymovu expanzi jindřichohradeckého panství ukončila až nečekaná smrt v roce 1565.⁴⁹ Poslední územní rozšíření panství provedené Jáchymem z Hradce lze datovat do roku 1564, kdy začlenil do jindřichohradeckého panství i statek Žirovnice. Po koupi žirovnického panství, byly Počátky postupně považovány v rámci hradecké domény stále více za jeho součást. Definitivně k tomuto spojení došlo po roce 1693, když po vymření dědiců pánů z Hradce a Slavatů z Chlumu a Košumberka, byl rozsáhlý komplex slavatovského majetku rozdělen mezi dědičky. Žirovnické panství získala Anna Lucie Slavatová, provdaná za Adolfa Vratislava ze Šternberka. Šternberkové poté byli počáteckou vrchností až do konce patrimoniálního zřízení v roce 1850.

3.6 Městská práva v 16. století

Pokud hledáme zprávy zabývající se vnitřními poměry města, shledáme, že četněji se nám dochovaly až z 16. století. V této době totiž vznikla nejstarší a nám dochovaná městská pamětní kniha.⁵⁰ Není ani známo, kdy město získalo právo ke konání prvních dvou jarmarků. V pořadí třetí jarmark spolu s právem konat týdenní trhy udělil městu císař Ferdinand I. na přímluvu Jáchyma z Hradce v roce 1556.⁵¹ Hradecká vrchnost byla ke svému poddanskému městu štedrá. V průběhu 16. století získali měšťané obvyklá práva významnějších poddanských měst, např. právo volného kšaftování a odkazu majetku v rámci panství. Tato práva udělil městu Jindřich z Hradce v roce 1504⁵² a v roce 1559 je obnovil Jáchym z Hradce.⁵³ V roce 1577 obdrželi Počátečtí právo vařit pivo v městském pivovaru a následně ho i šenkovat ve městě. Toto právo bylo v roce 1629 rozšířeno i na jeho předměstí. Předměstí se rovněž týkala i některá starší privilegia určená dříve jen pro město.⁵⁴

3.7 Počátky v době Viléma Slavaty a jeho manželky

Slavatové se počáteckou vrchností stali díky sňatku Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka s dědičkou hradeckého panství Lucií Otýlíí Slavatovou z Hradce. Po nástupu

⁴⁸ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 6, listina č. 6.

⁴⁹ V. Ledvinka, *Úvěr*, s. 48.

⁵⁰ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 23, kniha č. 1.

⁵¹ *Tamtéž*, inv. č. 6, listina 6.

⁵² *Tamtéž*, inv. č. 1, listina 1.

⁵³ *Tamtéž*, inv. č. 7, listina 7.

⁵⁴ *Tamtéž*, inv. č. 1, listina č. 1; inv. č. 2, listina č. 2; inv. č. 10, listina č. 10; *Tamtéž*, inv. č. 136, kniha č. 114, pag. 7–8, 11.

nového majitele byla potvrzena předchozí privilegia, pro Počátky se tak stalo v roce 1606.⁵⁵ Nicméně Vilém Slavata svou ženu považoval za dědičku a sám ústně i písemně vystupoval jen jako její zástupce. Počátky náležely do jejich majetku po celé 17. století. První polovinu tohoto století vyplnila třicetiletá válka, která byla pohromou pro celou zemi, zkázu dokonaly během druhé poloviny opakované požáry.

Ve druhé polovině 17. století upravili Slavatové postavení města a jeho obyvatel několika dalšími privilegii. Tato privilegia dala městské radě právo samostatně přijímat a propouštět obyvatele města, byly zrušeny robotní povinnosti, které nahradila povinnost účasti na vrchnostenských lovech. Zmíněné povinnosti byly později rovněž převedeny na peněžní plat. Dále Slavatové povolili provozování obchodu se solí a s vínem, předměstí však sebrali právo vařit a šenkovat pivo. Místo většiny povinností měšťané museli platit vrchnosti poplatky spravované zvláštním vrchnostenským výběřčím.⁵⁶ Tento vývoj později vyústil ve skutečnost, že Počátky fakticky dosáhly postavení vrchnostenského ochranného města.

3.8 Třicetiletá válka

Po květnové defenestraci roku 1618, ve které hrál jednu z předních rolí majitel Počátek Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka, se dostala do popředí správy města nekatolická strana. Zatímco Jindřichohradečtí se postavili po bok stavů a snažili se o povýšení Jindřichova Hradce mezi královská města, Počátky se chovaly konzervativněji a zachovaly věrnost vrchnosti a císaři. Alespoň to Počátečtí tvrdili, když se po Bílé Hoře vrátil Vilém Slavata a ustanovil komisi k vyšetření a potrestání odpůrců v Jindřichově Hradci. Jako důkaz své věrnosti uváděli Počátečtí vpuštění císařského vojska v čele s Dampierrem do města 4. září 1618.⁵⁷ To byl první z řady pobytů vojenských oddílů ve městě a okolních vesnicích. Počátky se pravděpodobně za celé období války nepostavily na obranu města.

Pobyt vojsk se datuje především na začátku války v letech 1618–1620 a na konci války v letech 1645–1647. Vojáci sice brali, ale hned získané peníze utráceli a ty se vzápětí vracely měšťanům, kteří se z toho samozřejmě snažili vytěžit co nejvíce.⁵⁸ I během tohoto těžkého období Počátky nepostihl jen hospodářský pokles. V roce 1629

⁵⁵ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 9, listina č. 9.

⁵⁶ *Tamtéž*, inv. č. 12, listina č. 12; *Tamtéž*, inv. č. 14, listina č. 14.

⁵⁷ A. Vyvadilová, *Město*, s. 13.

⁵⁸ Otto Placht, *Lidnatost a společenská skladba českého státu v 16.–18. století*, Praha 1957, s. 94.

Lucie Otýlie Slavatová upravila ve městě zásady vaření a vystavování piva.⁵⁹ Měšťané vnitřního města získali právo vařit a šenkovat pivo i na předměstích (dosud tyto části byly výhradou sousedního žirovnického panství). Za tyto výsady byli měšťané povinni odvádět vrchnosti stanovený poplatek.

Průchody vojsk však město silně poškodily, počet domů poklesl ze 124 na 94. V průběhu druhé poloviny 17. a v 18. století však opět město zaznamenalo hospodářský růst. Kolem roku 1750 bylo ve městě 207 domů a v roce 1785 dokonce 231 domů.⁶⁰ Kromě válečných strastí postihlo Počátky i několik požárů. Roku 1653 zasáhl blesk kostelní věž, od níž vzplanul zbytek kostela a několik sousedních domů. Největší zkáza postihla město 28. května 1821, kdy vyhořelo 202 domů, radnice a děkanský kostel. Kolem roku 1840 však již bylo ve městě 340 domů a 2561 obyvatel.⁶¹

3.9 Řemeslná výroba a podnikání

Nejdůležitějším řemeslem bylo soukenictví, jehož vývoj souvisel s vazbami na dvě okolní soukenická města, Jihlavu a samozřejmě Jindřichův Hradec. Řemeslo bylo ve městě tak rozvinuté, že ještě v první polovině 19. století bylo ve městě dvacet soukenických mistrů, osmdesát sedm tovaryšů, dvacet pět učňů, šest postřihovačů a dva valcháři.⁶² Skutečnost, že město leželo na silnici spojující Jindřichův Hradec a Jihlavu, byla pro vývoj města důležitým činitelem. Díky tomu byla v Počátkách zřízena v roce 1750 sběrna dopisů a v roce 1804 poštovní stanice.⁶³ Jak už bylo zmíněno výše, měšťané vnitřního města a dříve i měšťané předměstí měli várečné právo a spravovali společně vlastní pivovar. Ve městě se konaly tři jarmarky, týdenní trhy a také dobytčí trhy.

3.10 Opevnění města a jeho další rozvoj

Od 15. století bylo město obklopeno kamennými hradbami, jejichž součástí byly dvě městské brány, Horní a Dolní. Ve městě se nacházely i obvyklé hospodářské podniky a veřejná zařízení jako například masné krámy, cihelna nebo obecní hospoda v radnici. Městu náležely také Lázně svaté Kateřiny, kde je využívání léčivých pramenů doloženo

⁵⁹ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 10, listina č. 10.

⁶⁰ Eduard Maur, *Urbanizace Čech v raném novověku, Historická demografie 25*, Praha 2001, s. 5–64.

⁶¹ Johann Gottfried Sommer, *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt, Taborer Kreis*, Praha 1842, s. 213.

⁶² *Tamtéž*, s. 214.

⁶³ František Roubík, *K vývoji poštovní dopravy v jižních Čechách do poloviny 19. století*, Jihočeský sborník historický 39, 1970, s. 169.

již na počátku 16. století.⁶⁴ Stavba opevnění měla vliv na další urbanizační vývoj města. Původní půdorys Počátek totiž představoval velké vřetenovité náměstí tvaru měsíčního srpku, jímž procházela dálková cesta. Ta sledovala pravý břeh Počáteckého potoka a spojovala Jindřichův Hradec s Jihlavou. Nejvýše položené místo, v rámci celé plochy poněkud asymetrické, zaujal farní kostel. Poměrně pravidelný ovál opevnění vykrojil z celého půdorysu jen severní, výše položenou část náměstí. To vyvolalo výstavbu nového domovního bloku jižně od kostela, podél hradeb. Zmenšené náměstí tak získalo přibližně trojúhelníkový, respektive nálevkový tvar. Tranzitní roli si uchovala jen jeho západní část, neboť jihovýchodní kout nového náměstí byl zaslepen a vybíhala odtud jen podružná branka k vodě. Jižní polovina někdejšího náměstí, která zůstala vně opevnění, se stala předměstím. Pozdějším vývojem byla vestavbou malého domovního bloku rozdělena na dva menší prostory.⁶⁵ Nově vymezené městské jádro, tvořené výhradně zmenšeným náměstím, se dále již nemohlo půdorysně rozvíjet. Veškerý urbanistický vývoj se tak soustředil na předměstí. Postavení měšťanů, kteří se v důsledku výstavby opevnění stali rázem obyvateli předměstí, se po právní stránce zhoršilo. Mimoto byli vystaveni mnohem většímu zatížení při válečných akcích. Teprve v roce 1508 poručníci dětí Jindřicha z Hradce zajistili obyvatelům předměstí stejná práva, jakých užívali měšťané uvnitř hradeb.⁶⁶

3.11 Církevní a školská správa ve městě

Jednou z nejstarších institucí ve městě byl počátecký kostel a jeho farnost. Tento kostel je připomínán již ve 14. století.⁶⁷ Počátecká církevní správa byla od roku 1594 pod patronátem jindřichohradeckých jezuitů. Fara byla kolem roku 1677 povýšena na děkanství. Po zrušení řádu vykonával patronátní práva náboženský fond. Kromě farního děkanského kostela sv. Jana Křtitele byly ve městě ještě dvě sakrální stavby kostelík Božího Těla a kaple sv. Anny u špitálu. Špitál, určený původně pro šest chudých existoval již v 16. století. V roce 1694 byl spolu s kaplí obnoven z nadace měšťana Ludvíka de Gregorio a dalších fundátorů. Další kostel zasvěcený sv. Kateřině byl součástí svatokateřinských lázní. Nejpozději od první poloviny 16. století byla v Počátkách městská škola. První zmínka o rektorovi pochází z roku 1537.⁶⁸

⁶⁴ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 23, kniha č. 1.

⁶⁵ K. Kuča, *Města*, s. 274.

⁶⁶ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 2, listina č. 2.

⁶⁷ F. A. Tingl (ed.), *Liber (sv. I/I)*, Praha 1867, s. 88, 101, 106; díl VI, s. 188.

⁶⁸ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 23, kniha č. 1.

3.12 Počátky jako město

Aby bylo možné v této podkapitole co nejlépe definovat a konkretizovat Počátky jako město, je důležité si nejdříve stručně shrnout vývoj měst od středověku do začátku novověku a charakterizovat poddanská města. V této charakteristice jsou následně uvedeny konkrétní body týkající se přímo Počátek.

Najít obecnou definici a funkci středověkých měst se v mnoha ohledech zdá značně obtížné, ať už jde o charakteristiku během dlouhého časového vývoje či o definování měst v omezeném prostoru, jelikož města nabývala mnoha podob. Pokud máme podat obraz českého středověkého města, je důležité se pokusit o vymezení pojmu města pouze na české země a časově na vrcholný a pozdní středověk. Obraz pro širší popis a definici by byl nepřesný až nemožný. Rozdíl mezi popisem měst v Čechách a na Moravě můžeme vidět v dílech Bartoloměje Paprockého z Hlohov O počátku a dávnosti měst v Království českém a v Zrcadle slavného Markrabství moravského, kdy v každém díle musel autor zvolit jinou koncepci práce.⁶⁹

Od poloviny 19. století se na definici měst silně uplatňoval důraz na právně historickou průkaznost měst. Vycházelo se především z počátků měst a byl akcentován právní akt jejich založení. Tento směr dal vzniknout definici města, dle Václava Vojtíška, jako „samosprávného střediska, opevněného hradbami a nadaného výsadami“. Ten se zmiňoval také o hlavních městských funkcích. Po 1. světové válce se začínal brát ohled i na hospodářský vývoj měst.⁷⁰ Po 2. světové válce, s nástupem marxistické historiografie, se hospodářský aspekt začal prosazovat skoro až jednostranně. Na zkoumání města však získávaly podíl i jiné vědní disciplíny, které rozšířily pohled na město o další zřetely, jako například archeologie. Postavení města bylo rovněž závislé na přírodním prostředí a poloze v rámci krajiny a okolních měst. Některá města vznikala spontánně na vhodných místech ze starších sídlišť, u jiných rozhodovala o umístění racionální volba. V tomto ohledu hrála pro vznik a rozvoj Počátek jejich lokace na historických hranicích Čech a Moravy podél již zmíněné cesty mezi Jindřichovým Hradcem a Jihlavou, což mělo určitě vliv i na ekonomický rozvoj města.

Dnes lze již sotva pochybovat o tom, že rozhodující funkcí města, jež byla také důležitá pro jeho rozvoj a vznik, byla funkce ekonomická. Vznik města souvisel

⁶⁹ Petr Vorel, *Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.–17. Století*, Pardubice 2001, s. 9.

⁷⁰ František Hoffman, *České město ve středověku*, Praha 1992, s. 9.

s hospodářským procesem dělby práce, s její druhou a případně třetí fází, zahrnující vyčlenění řemeslné výroby a obchodní směny jako zvláštních hospodářských odvětví, která se pak mohla vyvíjet dále. Existenci měst však nelze jen zužovat na ekonomickou funkci, protože město představovalo složitou celistvou strukturu a ekonomická funkce tvořila jen její část, i když určitě nebyla zanedbatelná. Pro městské prostředí byla charakteristická i společnost, která zde vznikala a byla mnohem složitější než v malé vesnici. To ale nemění nic na tom, že některá města vznikla na základech větší vesnice, jež se rozrostla v město. Městskou společnost tvořila početná řemesla, obchodní živnosti, městská správa, církve, škola a další zařízení sloužící potřebám obyvatel.

K právě uvedeným základním funkcím středověkého města českých zemí se přidávaly i některé další funkce, které jsou zmíněny dále. Ani základní funkce nebyly zastoupeny ve všech městech v úplnosti a ve stejné intenzitě. Přes společné rysy bylo každé město individuální, nezaměnitelné s jiným. Proto je velmi nesnadné utřídít města do konkrétnějších skupin, aby alespoň takto bylo možné zvládnout jejich množství. Dosavadní třídění a pokusy o typologii měst vycházely většinou jen z některého, základního znaku, anebo z několika znaků.

Rozdíly mezi městy se projevovaly tak zřetelně, že k jejich rozdělení docházelo již ve středověku. Jako samozřejmé se nabízelo dělení podle vrchností. Na jedné straně stála města královská (mezi nimi i například královská věnná, zvláštním druhem panovnických byla města komorní) a na straně druhé stála města poddanská. Podle postavení vrchnosti se města dělila ještě na církevní, šlechtická a později i na města v majetku měst.⁷¹

Vrchností poddanských měst mohl být šlechtic, církevní instituce nebo královská komora. Pánem komorních měst, jež se vyvinula jako zvláštní kategorie v Čechách, byl král stejně jako u královských měst. Postavení vrchnosti ve společnosti (světská vrchnost, církevní vrchnost, panovník,...) nepředurčoval míru městských svobod a nepřinášel předem větší či menší výhody pro města. Snad u komorních měst a měst církevních institucí existovala větší naděje na stabilitu práv a vztahů než u šlechtických vrchností. Tam velmi záleželo na osobních vlastnostech jednotlivce, takže u téhož města se mohlo porozumění pro jeho potřeby v nevelkém časovém rozmezí zvrtnout ve zvlášť a v krajním případě ve zneužívání obyvatel města. Mezi vrchnosti, kterým velmi záleželo na zvelebení poddanských měst

⁷¹ Jiří Kejř, *Vznik městského zřízení v českých zemích*, Praha 1998, s. 41.

a na povznesení jejich obyvatel, samozřejmě v souvislosti s celkovým rozvojem svých panství, patřil například Vilém z Pernštejna.

Rovněž se města rozdělovala i podle jejich latinského označení na velká města (civitates) a na městečka (oppida). U města Počátek se poprvé setkáváme s označením civitas v roce 1389 v kupní listině Jana staršího z Hardeka, který prodal Počátky Jindřichovi z Hradce.⁷² Ne vždy však můžeme podle tohoto označení s jistotou říct, že jde o město, a ne všichni toto rozdělení považují za správné. V mnoha případech se sice objevuje užití slova oppidum pro méně významné městské aglomerace při porovnání s vyšším označením civitas, ale v zásadě, v době ustálené terminologie, má výraz oppidum smysl plného institucionálního města a je zcela způsobilý nahradit a také skutečně nahrazuje i označení civitas. Z poměru oppidum a civitas nelze po kritickém prozkoumání terminologie i právní povahy zcela přesně dospět k rozdílu mezi městem a městečkem.⁷³ Jako městečko byly Počátky označeny, podle Jiřího Čarka, již od své první zmínky ve sbírce Tobiáše z Bechyně a městem se přibližně staly v roce 1439⁷⁴, takže až v dalším století než poprvé byly označeny jako civitas.

Mezi další znaky, napomáhající k rozdělení měst, patří hradby. Pokud jimi města byla obehnána, označují se jako hrazená, v opačném případě jako nehrazená. Počátky můžeme oprávněně zařadit mezi města hrazená. Kdy byly hradby vybudovány, s jistotou nevíme, protože listina dokládající založení hradeb se nedochovala. S jistotou ale víme, že v roce 1504 Počátky ohrazeny byly, neboť Jindřich z Hradce v tomto roce udělil městu právo hradby obnovit.⁷⁵

Teprve ve 20. století vznikají snahy o jinou vědeckou typologii měst. Rozšířilo se zejména třídění podle hospodářského charakteru a sociální struktury. Tyto znaky však nevyjadřují zcela charakter měst. Je třeba připomenout, že se jedná výlučně o města českých zemí 13.–15. století, mezi nimiž se například výrazně nevyskytovalo výrazně exportní město. Stará kategorie královských měst má své trvalé oprávnění, neboť u nich byly zastoupeny všechny nebo alespoň většina hlavních funkcí. Přímé podřízení panovníkovi jim zaručovalo vyšší právně politické postavení a umožňovalo výhodnější uplatnění v hospodářské oblasti.

⁷² SOA Třeboň – archivní pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv pánů z Hradce, inv. č. 35.

⁷³ J. Kejř, *Vznik*, s. 41.

⁷⁴ Jiří Čarek, *Městské znaky v českých zemích*, Praha 1985, s. 299.

⁷⁵ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 1, listina č. 1.

Několik desítek královských měst se počtem snadno ztratilo v mnohem hustší síti měst poddanských, kterých bylo v českých zemích několik set, a byla specifická svojí rozmanitostí. Pro lepší provoz a prosperitu měst se z počátku projevovala snaha budovat je v přibližné vzdálenosti 15–20 kilometrů. V husté síti poddanských měst však toto rozložení bylo zcela nemožné a na sklonku 13. století vznikala města ve vzdálenosti pouhých čtyř a pěti kilometrů od sebe. Příkladem takto zbudovaných měst může být Malý a Velký Bor poblíž Horažďovic a i Počátky se nachází pouhé čtyři kilometry od města Žirovnice. Na tato neprozíravá založení mohlo působit soupeření vrchností, ale i nezkušenost či špatný odhad vývoje, který způsobil například pokles řady měst na severní Moravě během 15. století.

Poddanská města a městečka dostávala i další názvy, jako například panská, šosovní či ochranná, hradecká či hradní, komorní, robotná.⁷⁶ Tyto názvy však, kromě komorních, neoznačují jejich skutečné druhy. K těm lze dojít tříděním podle vrchnosti, velikosti, hospodářského charakteru, sociální skladby a dalších znaků. Nejčastěji se užívá třídění podle druhu vrchnosti na města a městečka světská, církevní a komorní nebo podle hospodářské povahy, které je podobné jako u měst královských.

V českých zemích lze zjistit k roku 1300 na 60 měst a 136 městeček, a o století později 112 a 389, úhrnem 600 poddanských měst a městeček. Tyto počty nemohou být zcela přesné, neboť čím menší městečko, tím méně pramenů pro nejstarší období obvykle má. Většinou neregistrujeme, kdy se stala stará trhovářská ves městem či městečkem, chybí zakládací listina a nepomáhá ani sledování ostatních základních funkcí. I u města Počátek chybí zakládací listina, která je v mnoha ohledech průkazným dokumentem k tvrzení, že lze skutečně mluvit o městě. Zakládací listina mohla mít různou podobu a obsah. V základní formě jako smlouva mezi vrchností a podnikatelem vyjadřovala podmínky založení a práva, které mělo budoucí město užívat.⁷⁷ Udělení městského práva se dá považovat za formální počátek města, ať šlo o lokalitu se starší sídelní tradicí, obvykle tržní osadu v podhradí, nebo o nově založené zakládané osídlení. Ve středověku bylo praktikováno udílení takových práv přímo podle vzoru některého vyspělejšího domácího nebo zahraničního města.⁷⁸

Obtížně postižitelné jsou také hranice mezi hlavními typy měst, které se během několika století proměňovaly. Víme již, jak úporně se bránila královská města poklesu mezi poddanská. Naopak přední poddanská města usilovala, aby se povznesla mezi královská.

⁷⁶ F. Hoffman, *České město*, s. 296.

⁷⁷ *Tamtéž*, s. 36

⁷⁸ P. Vorel, *Rezidenční vrchnostenská města*, s. 69.

Ve středověku se to podařilo jen Českému Brodu a Prachaticím. Soupisy měst pro starší dobu nesloužily jako oficiální dokumentace a nelze od nich očekávat faktografickou úplnost. Poskytují však poměrně věrohodnou informaci o tom, do jaké míry byl význam nebo jen samotná existence určité městské obce vůbec soudobou společností reflektován. Za nejstarší pramen takového druhu by se dala považovat Klaudiánova mapa Čech z roku 1518, nejstarší známé podrobné mapové zobrazení Království českého.⁷⁹

Pokud vrchnost chtěla převzít hospodářství provozované ve městě do hospodaření ve vlastní režii, omezovala poddanským městům mnohá právní ustanovení. Velmi záleželo na tom, zda městskou vrchnost představoval vzdálený panovník, který pravomoc vykonával prostřednictvím svého úředníka a poskytoval městu velkou míru samosprávy, anebo šlechtic či církevní instituce v blízkosti města či přímo v jeho areálu. V takovém případě docházelo k častým zásahům do správy města, čímž byla míra jeho samostatnosti značně narušována.

Stejně jako královská města rozšiřovala i poddanská města svou pravomoc získáváním výsad, které dostávala jednak od svého pána, jednak od panovníka, jako například udělení privilegia pro pořádání třetího trhu v městě Počátkách Ferdinandem I.⁸⁰ Rozsah poskytovaných práv byl obdobný jako u královských měst, ale u poddanských závisel na jejich velikosti, potřebách, schopnostech obyvatel a zvláště na přístupu vrchnosti k městu. Nejvýše stála města, jež byla výslovně nadaná právy v takovém rozsahu jako města královská. Patřila k nim především řada měst na rožmberských panstvích, a dále Litomyšl, Nový Bydžov, Jičín a některá další.

Obyvatelé poddanských měst tíživěji pociťovali ve srovnání s městy královskými omezenou svobodu, která přecházela až v nesvobodu obdobnou člověčenství vesnických poddaných. Pokud se rozhodl měšťan nastěhovat do poddanského města, byl povinen vykonat složit slib vrchnosti. K vystěhování musel mít písemný souhlas zvaný výhost.⁸¹ I některé další rysy postavení obyvatele poddanského města jej přibližovaly venkovskému poddanému, neboť vrchnost udělovala například i souhlas ke svatbám.

Přes zřejmou redukci svobod nepřevažovaly ve vztahu poddanského města k vrchnosti jen negativní stránky. Vrchnost zároveň poskytovala městu ochranu, která ve středověku, kdy doby bezpečí byly spíše výjimkou, nabývala zvláštního významu, a to v první řadě u měst

⁷⁹ *Tamtéž*, s. 16.

⁸⁰ MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 6, listina č. 6.

⁸¹ F. Hoffman, *České město*, s. 298.

bez hradeb. Žádné město a městečko nemohlo být bez pána, neboť by se ihned stalo kořistí jiné vrchnosti. Mocenské vakuum středověká společnost nesnášela.

Jak se chovala vrchnost k Počátkům předtím, než město koupil Jindřich z Hradce, nevíme. Po jeho odkoupení však město obdrželo od své vrchnosti řadu privilegií, která pravidelně vrchnost obnovovala. Město díky tomu prosperovalo a rostlo tak, že se rozšířilo až za své hradby a tím se vytvořila i předměstí. Na předměstí se ale zpočátku právní výsady nevztahovaly, a tak jejich platnost vrchnost rozšířila i na tyto oblasti.⁸²

3.13 Městská správa před regulací magistrátu

Jako město jsou Počátky poprvé uváděny sice již v roce 1389,⁸³ první zprávy o podobě městské správy a její kanceláře však pocházejí až z 16. století. V této době se již jednalo o plně rozvinutou správní organizaci poddanského města. V listinách, které město obdrželo od vrchnosti v letech 1504–1514, jsou jmenováni rychtář, purkmistr, konšelé a obecní starší,⁸⁴ z roku 1551 pochází nejstarší dochovaný typář městské pečeti,⁸⁵ a v roce 1587 je v městské knize zmiňována radnice.

Městská rada se na počátku 18. století skládala z obvyklého počtu dvanácti konšelů, kteří se však střídali v úřadu purkmistra po třech měsících. První z konšelů, primas, řídil také městské hospodářství. Na správu obecního majetku dohlíželi čtyři obecní starší, policejní správu, především na předměstích, zajišťovali čtyři hejtmani. Vrchnost zastupoval ve správě města původně rychtář, který měl později policejní pravomoci (ložní rychtář).⁸⁶ Původní radnice v renesančním stylu byla umístěna v domě čp. 6, později byla umístěna v domě čp. 1 na hlavním náměstí, kde zůstala až do roku 1850.⁸⁷

V době osvícenských reforem byl počet konšelů snížen na šest. Kromě ložního rychtáře býval ustanoven také tzv. mladší rychtář. Starší z obce bývali tři, kromě nich býval k některým záležitostem (především při hospodaření s městským majetkem) svoláván také obecní výbor, který míval kolem devíti členů. V roce 1789 zaměstnávalo město kromě

⁸² MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 10, listina č. 10.

⁸³ B. Kopiczková (ed.), *Regesta (Tomus III)*, s. 99, č. 221.

⁸⁴ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 1–3, listina č. 1–3.

⁸⁵ *Tamtéž*, inv. č. 1862, pečetidlo č. 1.

⁸⁶ František Navrátil, *Obecní úřad počátečný a žirovnícký v 18. století*, Zprávy Městského musea v Počátkách, 1931, č. 10.

⁸⁷ K. Kuča, *Města*, s. 271.

syndika také sluhu (servus), soudního sluhu, hlásného, ponocného, lesního, hajného, kominíka a varhaníka.⁸⁸

3.14 Péče o městské písemnosti

Péče o městské písemnosti se v Počátkách nelišila od poměrů v jiných venkovských poddanských městech. Největšímu zájmu současníků se těšily privilegia a městské knihy, které se v případě nebezpečí uchovávaly na zvláště bezpečných místech (městská truhlice je doložena v roce 1544, v době třicetileté války se nejcennější věci urývaly v kostele).⁸⁹ Tyto archiválie také dnes tvoří podstatnou část nejstarších dokumentů uložených ve fondu.

3.15 Městské knihy

První dochovaná městská kniha, začínající v roce 1519, patří sice obecně k obvyklému typu smíšených pamětních knih, jaké se vedly především v menších městech, její charakter je však již dosti vyhraněný, neboť postihuje především majetkoprávní agendu městské správy. Na ni v tomto směru navazuje řada pozemkových (gruntovních, purkrechtních) knih, které byly od roku 1696 až do konce 18. století vedeny v oddělených řadách pro vnitřní město, Horní předměstí a Dolní předměstí. Kromě toho jsou dnes dochovány ještě knihy kšaftů a sirotčí agendy od 16. století a knihy obligací a kvitancí od 18. století.⁹⁰

3.16 Městská správa po regulaci magistrátu

Regulovaný magistrát byl ve městě ustanoven v roce 1792. Skládal se z purkmistra a tří radů (1 zkoušený, 2 nezkoušení z obce), k dalšímu personálu náleželi aktuár (kancelista), návladní, tři reprezentanti a tři výboři. Účetní personál tvořili obecní početvedoucí a výběrčí berně. Magistrát dále zaměstnával soudního sluhu a další policejní zaměstnance – 3 strážníky, ponocného, branného a také kominíka.

3.17 Městský znak a pečeť

Jako v celé Evropě, také v našich zemích užívala města i mnohá městečka už od středověku vlastní znaky. Znaky se nacházely na radnicích, branách, pečetích a na dalších důležitých místech sloužících k reprezentačním účelům, nebo také účelům hospodářským či vojenským.

⁸⁸ P. Holub – I. Krčilová – Z. Martínek, *Archiv*, s. 8.

⁸⁹ MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 23, kniha č. 1, fol. 13.

⁹⁰ P. Holub – I. Krčilová – Z. Martínek, *Archiv*, s. 9.

Městská heraldika je ovšem jenom součástí obecné heraldiky, zahrnující v sobě kromě panské ještě heraldiku církevní, městskou, cechovní a patricijskou. Předchůdcem těchto směrů je ovšem heraldika panská, kde vznikly základní prvky heraldiky a ze které se ostatní vyvinuly.

Instituce znaků přešla z původního znamení feudála na města. Znak jako znamení osobní, později rodové přestává se vztahovat jen k feudálnímu pánovi a stává se i znamením území ovládaného feudálním pánem. Instituce znaků se tak rozšiřuje jak na města královská, tak poddanská.⁹¹ Toto platí i u Počátek.

Nejvýznamnější úlohu v dějinách města sehráli páni z Hradce. Ti se také zasloužili o podobu městského znaku, nejstarší dochovaný typář, nesoucí jejich rodový znak, pochází z roku 1519. Není to však typář městské pečeti, neboť je doložen až v roce 1551 (viz níže). Dá se však předpokládat, vzhledem k těžkému postižení Počátek během husitských válek, že město o svůj typář přišlo. Jak bylo u poddanských měst obvyklé, stalo se městským znakem rodové znamení vrchnosti, v tomto případě zlatá pětilistá růže na modrém štítě (na typáři z roku 1698 je chybně šestilistá). Ani po polepšení Počátečtí starý znak nezavrhlí a otisky typáře z roku 1551 nacházíme v městských knihách ještě v první polovině 19. století.⁹²

Tento obecný vývoj probíhal pravděpodobně v jednotlivých evropských zemích v různou dobu, někde snad i pod vlivem zvláštních podmínek. Pro střední Evropu lze patrně tento vývoj omezit na dobu od poloviny 13. do začátku 15. století. O skutečném stáří a vzniku prvních městských znaků v té či oné zemi není ještě jasno pro nedostatek spolehlivých pramenů. S tímto problémem se setkáváme nejen u nás, ale i v celé střední Evropě. Tato otázka byla dokonce jádrem dlouholetého sporu. Do tohoto sporu zasáhl významným způsobem Václav Vojtíšek svou studií *O pečetích a erbech měst pražských a jiných českých*.⁹³ Vojtíšek se ve svém díle shodoval s Felixem Hauptmannem, který u měst rozlišuje pečetní znamení od znaku a popírá, že by pečetní znamení mohlo být od počátku znakem. Je přesvědčen, že znaky vznikly zcela samostatně, odděleně od pečeti a jejich obrazu. Podkladem pro vznik znaku je mu výhradně jeho vojenská funkce, a proto každý znak musí být i v pečetním poli na štítě a bez štítu není znakem. Za nejstarší pečeť města ve střední

⁹¹ P. Holub – I. Krčilová – Z. Martínek, *Archiv*, s. 22

⁹² Miroslava Kvášová, *Pečeti a typáře městských obcí okresu Pelhřimov*, Pelhřimov 2004, s. 70.

⁹³ Václav Vojtíšek, *O pečetech a erbech měst pražských a jiných českých*, Praha 1928.

Evropě považuje Hauptmann pečeť Kolína nad Rýnem z roku 1149, kdežto za nejstarší znak uznává znamení na sekretu města Lübecku z roku 1369.⁹⁴

Počátky znaků v českých zemích klade Vojtíšek do ještě pozdější doby než Hauptmann u německých, totiž do doby husitské. V návaznosti na Hauptmanna o vojenský význam znaku, domníval se Vojtíšek, že česká města nemohla mít před rokem 1420 svoje vojenské sbory, a že teprve revoluční husitská doba je vytvořila a potřebovala pro rozeznání válečných znamení, a tak si je velká královská města vytvořila. Menší města, hlavně poddanská, získávala znaky ještě daleko později, v 15. a 16. století.⁹⁵ Podrobnější informace o znacích a pečetích města Počátek máme právě z tohoto období.

Původně užívaly Počátky jednoduchého znaku zlaté „jindřichohradecké“ růže na modrém štítě. Takový znak se také nachází na nejstarším zachovaném pečetidle z r. 1551⁹⁶ a užíval se výhradně do roku 1698. Na tomto typáři je vyobrazena původní podoba městského znaku tvořena zlatou pětilistou růží v modrém poli. Roku 1698 změnil Adolf Vratislav ze Šternberka s manželkou Annou Lucií Slavatovou znak města Počátek, když přidal do svisle děleného štítu šternberskou hvězdu a iniciály obou manželů a kromě toho ještě korunu a štítonoše. Jde vlastně o alianční znak, v němž jsou spojeny erby rodů a iniciály jmen obou manželů. V této podobě užívají Počátky svůj znak dodnes.⁹⁷ Počátečtí však nezavrhli starý znak docela a užívali ho dále na menší pečetí a při jiných příležitostech.⁹⁸ Oficiálním symbolem v současné době je znak z roku 1698.⁹⁹

⁹⁴ J. Čarek *Městské znaky*, s. 22.

⁹⁵ J. Čarek *Městské znaky*, s. 23.

⁹⁶ K. Kuča, *Města*, s. 270.

⁹⁷ M. Kvášová, *Pečetí a typáře*, s. 70.

⁹⁸ MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 1862, pečetidlo č. 1.

⁹⁹ J. Čarek *Městské znaky*, s. 299.

4 Edice

4.1 *Obecná charakteristika listin města Počátky*

Ve fondu AM Počátky se dochovalo 20 listin vydaných v letech 1504 (Jindřich z Hradce) – 1796 (František II.). K 13 z nich se dochovaly také opisy. Opisy listin jsou převážně dokumenty nalezené ve věži kostela sv. Jana Křtitele, ale k listině č. 1, 10 a 12 se dochovaly rovněž vidimáty z roku 1694.

Většina listin vydaných pro město Počátky obsahuje konfirmace předchozích listin. Snaha o zajištění práv se projevila i po třicetileté válce, kdy Pavel Slavata z Chlumu a Košumberka přímo zmiňuje, že účelem listiny je zajistit znění výsad do budoucnosti. Tyto listiny převážně vydávala vrchnost, jako pán města, nebo panovník. Listinu č. 6 vydal císař Ferdinand I., listinu č. 18 a 19 vydala Marie Terezie a listinu č. 20 František II.

Z obsahového hlediska listiny odráží záležitosti odúmrti (listina č. 2), výstavby hradeb (listina č. 1), vaření piva (listina č. 10), nebo pořádání trhů (listina č. 6). Zbylé listiny uložené ve fondu AM Počátky se týkají převážně majetkových poměrů mezi šlechtou a městem (listina č. 5) a finančním vyrovnáním (listina č. 11). Za vydáním listin většinou stála žádost vedení města, tedy tyto písemnosti byly vydány na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších. V případě listiny Ferdinanda I. vzešla žádost od samotného majitele Počátek Jáchyma z Hradce. U listin nejsou známa jména písařů, kteří listiny zhotovili, protože pocházeli z prostředí vrchnostenské případně panovnické kanceláře.

Veškeré listiny se dočkaly v roce 2011 restaurování a většinou až na drobná poškození se nachází v dobrém fyzickém stavu. Kvalita čitelnosti textu je ovšem u některých listin značně omezena. To platí hlavně pro listiny č. 6, 7, 8 a 10, kdy musel být pro edici využit text opisu listin.

Opisy nejstarších čtyř listin jsou edičně zpřístupněny v Codex iuris municipalis. Odkazy k těmto listinám lze nalézt přímo u příslušných listin.

Další části této kapitoly jsou věnovány paleografickému a diplomatickému rozboru jednotlivých listin. Každé listině z fondu AM Počátky je věnovaná samostatná podkapitola. Na začátku každého rozboru je uvedeno jméno vydavatele a označení listiny dle inventárního čísla fondu AM Počátky, dále je připsán regist, který je revidovanou komparací registů z inventáře AM Počátky a čtyři nejstarší listiny jsou rovněž zkontrolované dle registů

připsaných k opisům v edici Codex iuris municipalis. Za registrem vždy následuje popis vnitřních a vnějších znaků listin. Po rozborech jednotlivých listin následuje kapitola se samotnou edicí města.

Tabulka 1: Přehled listin vydaných ve prospěch města Počátek

Číslo listiny	Vydavatel	Datace
Listina 1	Jindřich z Hradce	29. června 1504, Jindřichův Hradec
Listina 2	Kateřina, kněžna saská a minstrberská, Anna, kněžna minstrberská, Petr z Rožmberka a Jiří Hrobský ze Sedlce a na Radeníně	17. prosince 1508, Jindřichův Hradec
Listina 3	Adam z Hradce	12. března 1514, Jindřichův Hradec
Listina 4	Adam z Hradce	26. března 1517, Jindřichův Hradec
Listina 5	Wolf starší z Krajku a na Landštejně	13. listopadu 1536, Jindřichův Hradec
Listina 6	Ferdinand I.	1. května 1556, Praha
Listina 7	Jáchym z Hradce	24. listopadu 1559, Jindřichův Hradec
Listina 8	Adam mladší z Hradce	1. listopadu 1591, Jindřichův Hradec
Listina 9	Lucie Otýlie Slavatová z Hradce	23. dubna 1606, Jindřichův Hradec
Listina 10	Lucie Otýlie Slavatová.	16. října 1629, Jindřichův Hradec
Listina 11	Jiří Müller z Rotenburgu	23. dubna 1649, Jindřichův Hradec
Listina 12	Adam Pavel hrabě Slavata z Chlumu a Košumberka	4. prosince 1653, Jindřichův Hradec
Listina 13	Ferdinand Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka	24. června 1659, Jindřichův Hradec
Listina 14	Jan Jáchym Slavata z Chlumu a Košumberka	11. listopadu 1676, Jindřichův Hradec
Listina 15	Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie	14. října 1694, Zásmyky

Listina 16	Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie	19. června 1697, Praha
Listina 17	František Leopold hrabě ze Šternberka	21. srpna 1707, Žirovnice
Listina 18	Marie Terezie	6. dubna 1756, Vídeň
Listina 19	Marie Terezie, římská císařovna a česká královna, potvrzuje privilegia z let 1629 a 1707.	8. listopadu 1760, Vídeň
Listina 20	František II.	22. února 1796, Vídeň

4.2 Ediční poznámka

Ediční pravidla užitá při edičním zpracování listin města Počátek vycházejí ze Zásad vydávání novověkých historických pramenů zpracovaných kolektivem autorů pod vedením Ivana Šťovíčka.¹⁰⁰

Vlastní edici předchází diplomaticko paleografický rozbor, obsahující kromě obecné charakteristiky listin, také rozbor jednotlivých listin s úvodem připojeným registrem dané listiny. Poté následuje samotná edice. V ní bylo použito stejné označení jednotlivých listin, jaké je v inventáři fondu AM Počátky (listina 1, listina 2, ...). Pro lepší přehled v obsahu listiny je na začátku každého dokumentu opětovně připsán regist. Dále následuje transliterace každé listiny. Transliterace listin byla zvolena z důvodu širšího časového záběru listin (od pozdního středověku do roku 1796) a jejich dalšího využití zejména k lingvistickým účelům.¹⁰¹

Ediční značky

Pro označení textu, u něhož je nejisté čtení nebo je čitelnost snížena na minimum, je v edici užito [???]. Pro upozornění na chybný text, se užívá značka [!]. Pro zásahy editora do textu, tedy doplnění chybějících částí textu bez použití opisu, se užívá []. Pro zásahy editora s použitím opisu, se užívá {}. Okrouhlé závorky byly užity pro závorky užité v textu, přičemž ostatní druhy závorek jsou editorskými značkami.

Přepis datační formule

Datace obsažené v listinách jsou uvedeny podle křesťanského kalendáře pomocí týdenních dnů a svátků.¹⁰² V těchto případech byla datace převedena na současné průběžné

¹⁰⁰ I. Šťovíček a kol., *Zásady*.

¹⁰¹ Český národní korpus [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: www.korpus.cz

¹⁰² Marie Bláhová, *Historická chronologie*, Praha 2001.

počítání dnů a do edice uvedena v poznámce pod čarou ve formátu: den, měsíc, rok (např. 29. červen 1504).

Přepis podpisů

Podpisy a přepisy jmen byly v edici přepsány tak, aby respektovaly předlohu

Přepis latinských slov

Latinské názvy v listinách jsou psané humanistickým písmem. V rámci edice byla tato slova přepsána kurzivou a ponechána bez překladu.

Zkratky

Užité zkratky v předloze jsou v edici rozvedeny do []. Hlavním způsobem zkrácení slov užitým v listinách z fondu AM Počátky je kontrakce.

Psaní velkých písmen

Psaní velkých písmen je upraveno podle současné pravopisné normy.¹⁰³

Psaní interpunkce

Interpunkce byla doplněna podle smyslu a současných pravidel českého pravopisu.

4.3 Období pánů z Hradce – Jindřich z Hradce

4.3.1 Listina 1

Regest

29. června 1504, Jindřichův Hradec

Jindřich z Hradce nejvyšší purkrabí pražský dává obyvatelům města Počátek právo opravit a obnovit městské hradby a zároveň uděluje právo volného odkazu majetku v rámci panství. V případě, že by šlo o odkaz mimo panství či bez případné vůle, majetek propadne městu.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 38,5 x 25,5 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním, změnou barevnosti, otvory po

¹⁰³ *Pravidla českého pravopisu z roku 1993.*

hmyzu, skvrnami po napadení plísní a proděravěním v přehybu. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu.

Text listiny je psán kaligraficky provedenou českou novogotickou polokurzívou. Svým provedením odpovídá přelomu 15. a 16. století. Typické je provedení majuskulního A, jehož podoba vychází z řecké alfy, jak je velmi běžné pro písmo konce 15. a počátku 16. století. Minuskulní d nemá patrnou přeměnu punktu v oblouček, stále převládá u dřívku tah k horní dotažnici (v menším zastoupení patrný duktus). Písmena m a n jsou tvořena ostrými dřívky spojenými vlásečnicemi v ostrém úhlu od paty, u litery w není patrná snaha o přeměnu v oblouček, l a b není opatřeno smyčkami, ale zaoblený tah k základně a následně připojený punktus se zaobleným provedením navozují často podobu smyčky. Litera e je psána dvěma tahy s často patrným hranatým tvarem punktů, ovšem objevují se i varianty se zaoblením. U a je zastoupena varianta vycházející z původně pozdně středověkého tvaru, kdy se nejprve provedl punktus a k němu se připojil samostatný tah v ostrém úhlu, častěji s pomocí malého obloučku.

Pečeť, původně přivěšená na plice, se nedochovala. Na versu je otištěné kulaté fialové razítko okresního archivu. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 1 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž vidimát města Pelhřimova ze dne 24. září 1694, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Listina edičně zpřístupněna v CIM IV/3, č. 697.

4.4 Období pánů z Hradce – Kateřina kněžna saská a minstrberská, Anna kněžna minstrberská, Petr z Rožmberka a Jiří Hrobský ze Sedlce a na Radeníně

4.4.1 Listina 2

Regest

17. prosince 1508, Jindřichův Hradec

Kateřina, kněžna saská a minstrberská, Anna, kněžna minstrberská, Petr z Rožmberka a Jiří Hrobský ze Sedlce a na Radeníně, poručníci dětí a statku Jindřicha z Hradce udělují na žádost purkmistra, rychtáře a konšelů obyvatelům počáteckých předměstí i mlynáři pod Vescem, který je součástí předměstí, stejné svobody, výsady a obdarování, jakých užívají počátečtí měšťané, zvláště pokud jde o svobodu odúmrti a volného nakládání se statkem. Tyto výsady byly uděleny i proto, aby na předměstí, které bylo po husitských válkách poničeno, nalákali nové obyvatele.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 45 x 20 cm. Listina je poškozena skvrnami po plísni a zadřenou špínou. I přes tato poškození je z větší části čitelná a v dobrém fyzickém stavu pouze v některých částech je písmo vybledlé.

Charakter písma vychází z bastardy. Díky síle tahů je písmo větší váhy. Typické je zesílení dříků u dlouhého s, p. Duktus d respektuje středověký punktus, dřevno u g neprotíná dříky u vrchní linky, ale již ve středním pásmu.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. K plíce jsou přivěšeny na pergamenových prouzcích zlomky dvou pečetí kněžen minsterberských. Původně zde byly přivěšené čtyři pečeti, ale dvě se nedochovaly.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2010, je uložen pod inv. č. 2 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Listina edičně zpřístupněna v CIM IV/3, č. 748.

4.5 Období pánů z Hradce – Adam z Hradce

4.5.1 Listina 3

Regest

12. března 1514, Jindřichův Hradec

Adam z Hradce potvrzuje městu na žádost jeho purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších privilegia, která obdrželi od poručníků dětí a statku Jindřicha z Hradce z roku 1504 a 1508.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 48 x 28 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním, změnou barevnosti, zkřehnutím, proděravěním v přehybech, skvrnami po působení plísní a trhlinami na plíce. I přes tato poškození je listina čitelná, ale již není ve zcela dobrém fyzickém stavu a v proděravění na přehybech není text čitelný.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem, které na svou dobu vykazuje velké množství kurzivních prvků. Litera *g* je psána jedním tahem, přičemž dřevno má charakter spíše obloučku a navazuje tak na tah z dolního pásma, *e* je psáno dvěma tahy, *d* má podobu obloučku, k němuž je připojen raneček. Písař provedl litery velmi pečlivě, přičemž je patrný sklon vpravo. Ve srovnání s písmem jiných listin působí velmi moderně.

Na versu listiny je otištěno kulaté fialové razítko SOKA Pelhřimov. Pečeti vydavatele a svědků vladyky Štěpána z Počepic a Jana z Malíkova se nedochovaly. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 3 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Listina edičně zpřístupněna v CIM IV/2, č. 833.

4.6 Období pánů z Hradce – Adam z Hradce

4.6.1 Listina 4

Regest

26. března 1517, Jindřichův Hradec

Adam z Hradce dává městu rybníček Volmanec se sousední loukou a vzdává se platu z něho plynoucího. Dále promíjí plat z rybníka Kroužku ležícího v polích Tisovských, který Počátečtí koupili od Michala z Bořetína. Navíc přidává louku Pijavičnick a vzdává se platu z ní plynoucího. Povoluje vystavět na svých pozemcích rybník. Pokud by tímto rybníkem zatopili pozemky někomu dalšímu, mají mu za to dát louku Pijavičnick. Všechny tyto platy mají být použity na opravu města a mostu.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 35 x 19 cm. Listina je poškozena změnou barevnosti, zkřehnutím, skvrnami po působení plísní, chybějící části (levý horní roh) a trhlinami. Díky poškození plísní a vyblednutí je snížena čitelnost textu.

Přestože listina číslo 4 byla vydána Adamem z Hradce stejně jako listina číslo 3 (listina byla vydána o pouhé 3 roky později), písmo má zcela jiný charakter. Typický je velký modul liter, zcela specifickým projevem písaře jsou silné nasazovací tahy, respektive dřívky u dlouhého s a oblouky u C. Celkově působí písmo poněkud těžce.

Pečeti vydavatele a svědka Rynarta z Říčan, hejtmána v Jindřichově Hradci se nedochovaly. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 4 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Listina edičně zpřístupněna v CIM IV/3, č. 872.

4.7 Období pánů z Hradce – Wolf starší Krajíř z Krajku a na Landštejně

4.7.1 Listina 5

Regest

13. listopadu 1536, Jindřichův Hradec

Wolf starší z Krajku a na Landštejně jako poručník dětí Adama z Hradce, na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších dává městu pustý rybníček pod městem nad mlýnem Václavíkovým i s potůčkem až k Hornímu mlýnu za roční plat splatný ve dvou termínech na sv. Jiří a sv. Havla.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 46 x 25 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním, změnou barevnosti, skvrnami po působení plísní, zkřehnutím, trhlinami a znečištěním. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem lehčí váhy. Litery mají blízko čtvercovému modulu *g*, vytváří ve středním pásmu bříško a k vrchní lince směřuje tah z dolního pásma. Sklon písma je pravidelně svislý a tvoří tak klidný dojem celku.

Pečeti vydavatele a svědků Mikuláše z Michlstorfu a Ctibora Vrchotického z Loutkova se nedochovaly. Po pečetích zůstaly pouze červeno-bílé, částečně rozpletené šňůrky, na kterých byly pečeti přivěšené. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 5 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

4.8 Období pánů z Hradce – Ferdinand I.

4.8.1 Listina 6

Regest

1. května 1556, Praha

Ferdinand I., římský císař a český král, uděluje městu třetí trh trvajících osm dnů od pondělí po sv. Antonínu a každou sobotu týdenní trh.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 47 x 25 cm. Listina je poškozena změnou barevnosti, skvrnami po působení plísní, chybějícími částmi, trhlinami a zkřehnutím. Kvůli zmíněným poškozením není listina v dobrém fyzickém stavu a čitelnost textu je značně snížena.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem s minimálním množstvím kurzivních prvků a písmo jako celek působí velmi těžce. Typické je provedení minuskulního a, kdy je dřík připojen pomocí malého obloučku. Minuskula g zachovává tvar běžně užívaný na počátku 16. století, kdy dřívno protíná dva svislé dřívky. Minuskulní z je vepsáno do středního pásma a nabývá tak podoby arabské trojky.

Pečeť vydavatele je nedochovaná, ale jako ověřovací znak ještě slouží podpis vydavatele v levém dolním rohu listiny. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 6 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Vzhledem ke špatné čitelnosti originálu, byl pro přepis listiny č. 6 použit její opis. Při porovnání opisu s originálem opis kopíruje přesné znění originálu a změny jsou pouze ve formátu textu opisu.

4.9 Období pánů z Hradce – Jáchym z Hradce

4.9.1 Listina 7

Regest

24. listopadu 1559, Jindřichův Hradec

Jáchym z Hradce nejvyšší kancléř Království českého, potvrzuje předcházející privilegia daná městu od Jindřicha z Hradce, kněžen minstrberských, Petra z Rožmberka a Jiřího Hrobského, Adama z Hradce, Anny z Rožmitálu a Wolfa Krajíře z Krajku.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 42 x 33 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním, změnou barevnosti, zkřehnutím, chybějícími částmi a skvrnami po působení plísní. Kvůli zmíněným poškozením není listina v dobrém fyzickém stavu a čitelnost textu je značně snížena a místy až nečitelná.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. U mnohých liter lze zjistit snahy po kurzivnosti, jak svědčí zaoblené bříško u b a d. Minuskula a má rovněž zaoblené bříško. Přestože i u dalších liter lze zjistit modernizující prvky písmo je velké váhy, sklon se střídá mezi svislým a směřujícím vpravo.

Čtyři pečeti svědků vladyků Vrchotických z Loutkova, Kryštofa Lhotského ze Zásbuk a Šťastného z Pleši ani pergamenové proužky se nedochovaly, v levém dolním rohu je umístěn podpis vydavatele listiny. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 7 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Vzhledem ke špatné čitelnosti originálu, byl pro přepis listiny č. 7 použit její opis. Při porovnání opisu s originálem opis kopíruje přesné znění originálu a změny jsou pouze ve formátu textu opisu.

4.10 Období pánů z Hradce – Adam mladší z Hradce

4.10.1 Listina 8

Regest

1. listopadu 1591, Jindřichův Hradec

Adam mladší z Hradce, nejvyšší kancléř Království českého, potvrzuje všechna předcházející privilegia vydaná od roku 1504.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 60 x 37 cm. Listina je poškozena zvlněním, změnou barevnosti, zkřehnutím, trhlinami, chybějícími částmi a skvrnami na celé ploše. Kvůli zmíněným poškozením není listina v dobrém fyzickém stavu a čitelnost textu je značně snížena a místy až nečitelná.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. Tahy liter vedené k horní dotažnici (P, dlouhé s) vytváří pro písmo typický charakter spolu s vlásečnicovými tahy užitými pro dlouhé s (vepsané do všech pásem). Naopak majuskuly (W, B, T, O) jsou opatřeny zesílenými oblouky. Kombinace těchto prvků působí velmi neklidně. Pro písaře je typický sklon vpravo.

Pečeť vydavatele a svědků vладыky Jana Lytrýna z Skodnic a hradeckého hejtmana Jana Zelendara z Prošovic se nedochovaly, v levém dolním rohu je umístěn podpis vydavatele listiny. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 8 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Vzhledem ke špatné čitelnosti originálu, byl pro přepis listiny č. 8 použit její opis. Při porovnání opisu s originálem opis kopíruje přesné znění originálu a změny jsou pouze ve formátu textu opisu.

4.11 Období Slavatovské – Lucie Otýlie Slavatová z Hradce

4.11.1 Listina 9

Regest

23. dubna 1606, Jindřichův Hradec

Lucie Otýlie Slavatová z Hradce na žádost purkmistra, konšelů a starších potvrzuje privilegia udělená městu Jindřichem z Hradce, kněžnami ministrberskými, Jáchymem z Hradce a Adamem z Hradce.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 68 x 23 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním, plochou s částečným ztransparentněním v pravé části listiny a skvrnou ve tvaru kruhu na versu. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu a text je čitelný.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. Postavení liter na základně není vždy důsledné (způsobeno velkou šíří pergamenu), modul týž liter je různý. Neklidný dojem vyvolává střídání svislého a vpravo skloněného písma. Šlahounovitá zakončení y a h působí zdobným dojmem, stejně jako střídání silných a vlasových tahů.

Listina je ověřena podpisy vydavatelky Lucie Otýlie Slavatové a svědkem Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka. Pečeť vydavatelky je zavěšená na pergamenovém proužku ve voskové misce. Pečeť svědka se nedochovala. Text je psán železituduběnkovým inkoustem. Na versu listiny se nachází kulaté fialové razítko SOkA Pelhřimov.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 9 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

4.12 Období Slavatovské – Lucie Otýlie Slavatová z Hradce

4.12.1 Listina 10

Regest

16. října 1629, Jindřichův Hradec

Lucie Otýlie Slavatová potvrzuje privilegium Adama z Hradce, který udělil obyvatelům města žijícím uvnitř hradeb právo k vaření a šenkování bílého i starého piva. Obyvatelé předměstí a vesnic museli od roku 1613 odebírat pivo z žirovnického pivovaru. Na žádost obyvatel vnitřního města a s ohledem na jejich obrácení ke katolickému náboženství, velké škody způsobené jim za rebelie a opravu městských zdí na vlastní náklady povoluje vaření i šenkování počáteckého piva i na předměstích za odvádění peněžitého platu z jednoho sudu na zámek odvádění peněžitého platu z jednoho sudu na zámek v Jindřichově Hradci.

Popis listiny

Originál listiny je psán na dvoulistě oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 38,5 x 52 cm. Listina je poškozena zhnědnutím pergamenu, zvlněnými plochami s nenávratným smrštěním a poškozenými okraji. Kvůli zmíněným poškozením není listina v dobrém fyzickém stavu a dobře čitelná je jen počáteční intitulace.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. Litery nejsou opatřeny napojovacími tahy mající charakter vlasového tahu.

Listina je ověřena podpisy vydavatelky Lucie Otýlie Slavatové a jejího manžela Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka. Pečetě vydavatelky a jejího manžela se nedochovaly. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 10 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž vidimát města Pelhřimova ze dne 24. září 1694, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

Vzhledem ke špatné čitelnosti originálu, byl pro přepis listiny č. 10 použit její opis. Při porovnání opisu s originálem opis kopíruje přesné znění originálu a změny jsou pouze ve formátu textu opisu.

4.13 Období Slavatovské – Jiří Müller z Rotenburgu

4.13.1 Listina 11

Regest

23. dubna 1649, Jindřichův Hradec

Jiří Müller z Rotenburgu, hejtman hradeckého panství, odevzdává částku 300 zlatých rýnských, kterou mu dluží město, jako fundaci ve prospěch kostela sv. Jana Křtitele splácenou pravidelně faráři. Při nesplacení dluhu může farář užívat obecní rybníky a pole. Za fundaci mají být slouženy mše za zemřelé. Z úroku mají být nakupovány mešní potřeby, odměňován rektor a ministranti.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 72 x 55 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním a zadřenou špínou. I přes tato poškození je listina v relativně dobrém fyzickém stavu a dobře čitelná. Pouze v přehybech je čitelnost textu snížena.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem s prvky kurentu (např. r se zdvojeným dříkem). Litery (například a, c, r, w, m) nejsou důsledně psány v celém středním pásmu, dlouhé s je střídavě skloněno vpravo, čímž písmo jako celek působí poněkud neklidně. Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem.

Listina je ověřena podpisy vydavatele, svědků a veřejného notáře. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. K plíce původně přivěšeno na pergamenových prouzcích pět pečetí v dřevěných miskách. 2. pečeť v pořadí je nedochována.

- 1) Jiří Miller z Rotenburgu
- 2) purkmistr a rada města Počátek
- 3) Jan Unčanský z Rosenportu
- 4) Samuel Karolides z Karlsbergu
- 5) Jan Václav Sumsar z Rosenfeldu.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 11 ve fondu AM Počátky.

4.14 Období Slavatovské – Adam Pavel hrabě Slavata z Chlumu a Košumberka

4.14.1 Listina 12

Regest

4. prosince 1653, Jindřichův Hradec

Adam Pavel hrabě Slavata z Chlumu a Košumberka na žádost purkmistra, konšelů a obecních starších potvrzuje starší privilegia daná městu Jindřichem z Hradce v roce 1504, kněžnami minstrberskými Kateřinou a Annou v roce 1508, Adamem z Hradce v roce 1514, Jindřichem, Petrem, Zikmundem, Kryštofem a Janem bratry z Vrchoviště a na Žirovnici ohledně prodeje Cholunského rybníka Václavu Přivalenovi z Počátek v roce 1516, Adamem z Hradce v roce 1517, Wolfem starším Krajířem z Krajku ohledně zatopení farských pozemků rybníky v roce 1533 a ohledně potvrzení starších privilegií, udělení práva svobodného odkazu majetku a vzdání se platu z rybníka věnovaného Počáteckým Wolfem Krajířem z Krajku, Adamem z Hradce ohledně potvrzení všech privilegií v roce 1591, Lucií Otýlii Slavatovou v letech 1606 a 1629. Potvrzuje i privilegia zničená při plenění města za švédského vpádu udělující obyvatelům města právo samostatně přijímat do obce zachovalé lidi, účastnit se namísto roboty lovu zvěře, obchodovat se solí a výnos z části odvádět vrchnosti a zbytek užívat ve prospěch města, obchodovat s vínem za plat odváděný vrchnosti. Potvrzují se všechna privilegia kromě bodu týkajícího se várek z listiny z roku 1629 a posledních článků z privilegií zničených za švédského vpádu. Z obyvatel města má být ustanoven výběrčí vrchnostenských platů podle výběrčího rejstříku a odváděných na sv. Jiří a sv. Havla na zámek v Jindřichově Hradci.

Popis listiny

Originál listiny tvoří osm pergamenů svázaných do kožených desek a je psána na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 32 x 38 cm. Listina je poškozena blednutím a místy odřením inkoustu. Desky listiny jsou poškozeny hmyzem, rozlepením jednotlivých vrstev a poškozením hmyzem. I přes tato poškození je listina v dobrém fyzickém stavu a dobře čitelná.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisy vydavatele Adamem Pavlem hrabětem Slavatou z Košumberka a svědků Ferdinanda Viléma hraběte Slavaty z Chlumu a Košumberka a Samuela Karolida z Karlbergu. Ke knize jsou rovněž přivěšeny na zeleno-žlutých šňůrách jejich pečeti, uzavřené v dřevěných pouzdech. K jednomu z nich se dochovalo dřevěné víčko.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 12 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž vidimát města Pelhřimova ze dne 24. září 1694, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

4.15 Období Slavatovské – Ferdinand Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka

4.15.1 Listina 13

Regest

24. června 1659, Jindřichův Hradec

Ferdinand Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a starších potvrzuje všechna privilegia daná jim od jeho předchůdců.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 74,5 x 43 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním, zadřenou špínou a místy je inkoust odřen z povrchu pergameni. I přes tato poškození je listina v dobrém fyzickém stavu, ale místy je text špatně čitelný.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. Litery nejsou opatřeny napojovacími tahy mající charakter vlasového tahu. Pro písmo je typické přesné dodržení modulu liter. Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisem vydavatele Ferdinanda Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka. K listině je přivěšena na žluto-modré šňůrce pečeť vydavatele listiny, která je umístěna v dřevěném pouzdru bez víčka.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 13 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

4.16 Období Slavatovské – Jan Jáchym Slavata z Chlumu a Košumberka

4.16.1 Listina 14

Regest

11. listopadu 1676, Jindřichův Hradec

Jan Jáchym Slavata z Chlumu a Košumberka na žádost purkmistra, konšelů, rychtáře a obecních starších potvrzuje privilegia z let 1508, 1514, 1516, 1517, 1536, 1591, 1606, 1629, 1653, 1659 předložená mu Tomášem Pešinou z Čechorodu a počáteckým děkanem Vítem Bernardem Loutkovským. Povoluje přijímat a propouštět z města lidi zachovalých mravů. Osvobozuje obyvatele města a mlynáře z okolí od účasti při lovu zvěře, ale nahrazuje ji výběrem roční peněžité dávky od Počáteckých a odvodem naturálních dávek od mlynářů ve prospěch vrchnosti. Z obchodu se solí a vínem jsou dále vrchnosti odváděny peněžité dávky. S ohledem na termíny konání trhu v okolí města přesouvá jarmark z pondělí po narození Panny Marie na pondělí po sv. Františku Serafinském. Přidává trh na dobytek, obilí, len a předitivo každou sobotu před každým ze tří výročních jarmarků.

Popis listiny

Originál listiny tvoří šest pergamenů svázaných do kožených hnědých desek a je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 30 x 37 cm. Listina je poškozena zvlněním a zadřenou špínou v rozích. Desky mají poškozené rohy prodřené hrany a oděry na povrchu.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem s prvky kurentu (např. r se zdvojeným dříkem). Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisem vydavatele Jana Jáchyma Slavaty z Chlumu a Košumberka. K listině je přivěšena na spletených modro-žlutých šňůrkách pečeť vydavatele, jež je umístěna v dřevěném pouzdru s víčkem.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 14 ve fondu AM Počátky. K dispozici je rovněž opis listiny, uložený v témže fondu pod inv. č. 428, fascikl 1.

4.17 Období Šternberků – Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie

4.17.1 Listina 15

Regest

14. října 1694, Zásmuky

Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie potvrzují na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších privilegia. Povolují městu vydržování jednoho kaplana sloužícího mše v Počátkách a Žirovnici. Zachovávají poplatky z prodeje soli, vína a piva. Při každé várce městského piva povolují přivařovat jeden čtyřvřederní sud piva, jehož užitek bude obrácen ve prospěch kaplana. V tomto případě se vzdávají poplatku 1 zlatého tradičně odváděného vrchnosti. Z každého dalšího sudu piva se i nadále má odvádět vrchnosti 1 zlatý. Pro zvelebení počáteckého špitálu se vrchnost vzdává platu 1 zlatého odváděného jí z polí, které patří městskému špitálu. Za potvrzení starých a udělení nových privilegií mají Počátečtí nechat ročně sloužit čtyři mše za svou vrchnost.

Popis listiny

Originál listiny tvoří šest pergamenů svázaných do kožených hnědých desek a je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 31 x 40 cm. Listina je poškozena zvlněním, jinak je bez poškození. Zadní deska zcela chybí, jinak mají desky odřené rohy, hrany a také pokryv je odlepen od dochované desky. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu a text je dobře čitelný.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisy vydavatelů Adolfa Vratislava hrabě ze Šternberka a Anny Lucie Otýlie. K listině jsou přivěšeny rovněž pečeti vydavatelů na modro-žlutých šňůrkách, uložené v dřevěných pouzdrech.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 15 ve fondu AM Počátky.

4.18 Období Šternberků – Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie

4.18.1 Listina 16

Regest

19. června 1697, Praha

Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie na žádost purkmistra, konšelů, rychtáře a obecních starších a s ohledem na škody utrpěné za švédského vpádu se vzdávají pravidelného platu vybíraného z trhu ve prospěch stavby zdí, městských bran a zpustlé radnice. Za to má město zaplatit najednou v hotovosti 1448 zlatých a 50 krejcarů. Dále bylo ustanoveno v hotovosti 1448 zlatých a 50 krejcarů. Dále bylo ustanoveno přinášet nejdříve kontribuci na zámek Žirovnice, odkud bude hejtmanem odeslána zpět do Počátek. Dědičně poddaní z města Počátek měli ročně nechávat sloužit osm mší svatých za vrchnost.

Popis listiny

Originál listiny tvoří šest pergamenů svázaných do kožených hnědých desek a je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 26,5 x 35 cm. Listina je poškozena zvlněním a znečištěním rohů. Zadní deska zcela chybí, jinak mají desky odřené rohy, hrany a pokryv je odlepen od dochované desky. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu a text je dobře čitelný.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem. Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisy vydavatelů Adolfa Vratislava hraběte ze Šternberka a Anny Lucie Otýlie. K listině jsou přivěšeny rovněž pečeti vydavatelů na modro-žlutých šňůrkách uložené v dřevěných pouzdrech.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 16 ve fondu AM Počátky.

4.19 Období Šternberků – František Leopold hrabě ze Šternberka

4.19.1 Listina 17

Regest

21. srpna 1707, Žirovnice

František Leopold hrabě ze Šternberka na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších potvrzuje privilegia daná dřívějšími vrchnostmi a také jeho rodiči Adolfem Vratislavem ze Šternberka a Annou Lucií rozenou Slavatovou. Nadále mají být vrchnosti odváděny platy z obchodu se solí a vínem, ale vzdává se platu z každého sudu piva přivařovaného při každé městské várece a užívané ve prospěch místního kaplana. Nadále zůstává v platnosti odvod 1 zlatého z každého sudu piva uvařeného k obecnímu užítku ve prospěch vrchnosti. Rovněž se vzdává platu ze špitálního pole. Za osvobození od placení poplatku z trhu ve prospěch vrchnosti a jejich obrácení k vystavení hradeb, městských bran a zpustlé radnice mají Počátečtí zaplatit vrchnosti v hotovosti 1448 zlatých a 50 krejcarů. Kontribuce měla být nejdříve odvedena na zámek v Žirovnici a odtud hejtmanem do města Počátky. Za potvrzení starých a ustanovení nových nadání má být slouženo 12 mší svatých za vrchnost.

Popis listiny

Originál listiny tvoří šest pergamenů svázaných do kožených hnědých desek a je psán na oboustranně broušeném pergamenu o rozměrech 40 x 56 cm. Listina je poškozena zvlněním a znečištěním rohů. Desky jsou poškozené hmyzem, znečištěním, trhlinami a prodřením na hřbetě a na hranách. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu a text je dobře čitelný.

Listina je psána českým novogotickým polokurzivním písmem s prvky kurentu (např. r se zdvojeným dříkem). Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisem vydavatele Františka Leopolda ze Šternberka. K listině je přivěšena rovněž pečeť vydavatele na modro-žlutých šňůrkách uložena v dřevěném pouzdru.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 17 ve fondu AM Počátky.

4.20 Období Šternberků – Marie Terezie

4.20.1 Listina 18

Regest

6. dubna 1756, Vídeň

Marie Terezie, římská císařovna a česká královna, povoluje každé pondělí konání týdenního trhu na přízi a plátno.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 72 x 45 cm. Listina je poškozena přehyby a zadřenou špínou. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu a text je dobře čitelný.

Listina je psána dvěma druhy písma. První a druhý řádek je proveden německým novogotickým polokurzivním písmem a zbylá část je psána kurentem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisem vydavatelky, Marie Terezie. K listině je přivěšena rovněž pečeť vydavatelky na černo-žlutých šňůrkách, uložena v dřevěném pouzdru.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 18 ve fondu AM Počátky.

4.21 Období Šternberků – Marie Terezie

4.21.1 Listina 19

Regest

8. listopadu 1760, Vídeň

Marie Terezie, římská císařovna a česká královna, potvrzuje privilegia z let 1629 a 1707.

Popis listiny

Originál listiny tvoří dvacet pergamenů svázaných do kožených zdobených desek a je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 29 x 34 cm. Listina je poškozena zvlněním, zadřenou špínou v rozích a znečištěním okrajů listů. Desky

jsou poškozené znečištěním protrženými rohy a drobnými rezavými skvrnami na obou deskách, vázačky v podobě stuh nedochovány. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu a text je dobře čitelný.

Inzerované listiny Lucie Otýlie Slavatové z Hradce a Františka Leopolda ze Šternberka jsou provedeny německým novogotickým kurzivním písmem. Zbylé části konfirmace Marie Terezie jsou provedeny německým novogotickým polokurzivním písmem s mnoha zdobnými prvky. Slova latinského původu jsou psána vždy humanistickým písmem. Text je psán železitoduběnkovým inkoustem.

Listina je ověřena podpisem vydavatelky, Marie Terezie. K listině je přivěšena rovněž pečeť vydavatelky na černo-žlutých šňůrkách, uložena v dřevěném pouzdru.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 19 ve fondu AM Počátky.

4.22 Období Šternberků – František II.

4.22.1 Listina 20

Regest

22. února 1796, Vídeň

František II., římský císař a český král, potvrzuje městu starší privilegia.

Popis listiny

Originál listiny je psán na oboustranně broušeném pergameni o rozměrech 71 x 45 cm. Listina je poškozena přehyby, zvlněním a mírným znečištěním. I přes tato poškození se listina nachází v dobrém fyzickém stavu a text je dobře čitelný.

Listina je psána dvěma druhy písma. První a druhý řádek je proveden německým novogotickým polokurzivním písmem a zbylá část je psána kurentem.

Text je psán železitoduběnkovým inkoustem. Listina je ověřena podpisem vydavatele Františkem II. K listině je přivěšena rovněž pečeť vydavatele na černo-žlutých šňůrkách.

Originál listiny, restaurovaný v roce 2011, je uložen pod inv. č. 20 ve fondu AM Počátky.

5 Příloha č. 1 – Edice listin města Počátky

5.1 Listina 1

29. června 1504, Jindřichův Hradec

Jindřich z Hradce nejvyšší purkrabí pražský dává obyvatelům města Počátek právo opravit a obnovit městské hradby a zároveň uděluje právo volného odkazu majetku v rámci panství. V případě, že by šlo o odkaz mimo panství či bez případné vůle, majetek propadne městu.

Ja, Gindrzych z Hradcze, naywyssi purghrabie [!] prazsky, oznamugi timto listem wssem wuobecz, nynieyssym y buduczym, kdez czten nebo cztuczy slyssan bude, jakoz miesto me Poczatky diediczne przed mnogymi letmi minulymi zdi bylo gest ohrazeno a potom skrze Zizku a gehu pomoczniky zkazeno gest a zrusseno a zed miestczka zborzena, potom o tiechto minulych walkach dal sem okolo nich ploty vdielati, za kterýmizto tyz obywatele tehoz miesta Poczatek proti kazdemu neprziteli memu statecznie odpirali gsu vdatnie, a muzsky branicze se wiernie a prawie mne y przedkuow mych przidrzicze se nelitugicze pro mne hrdel, prace anii statkuow swych, kdez potom ja, Gindrzych z Hradcze swrchupsany, znagicz od nich takowu muznost a statecznost, zed miestsku okolo nich rozkazal sem s gich pomocy vdielati, aby dostateczniegi a bezpieczniegie neprzatelom mym y swym mohli odeprziti a odolati, przisslaliby toho kdy mnie a nebo diediczom mym yaka potrzeba. Ale wssak pro tu gich wiernost a diedicznu poddanost, znagicz skutecznie wiernu vprzym[n]u a neprzerussenu, na to s pilnosti myslicz, aby pro tu poddanu wiernost ode mne hodnu odplatu wzali, a take potom w buduczych a potomnich czasych aby s lepszi potrzebności a dostateczności mnie a diediczuow mych y buduczych, yakozto panuow swych diedicznych a przirozenych, wiernie a prawie mohli se przidrzieti a lepe se proti neprzatelom mym a diediczuow mych y swych opatrovali, tuto zwlastnii milost gim czynim a timto listem dawam, yakozto gich prawy a diediczny pan a moczny diedicz. Nayprwe, czoz se odvmrti dotaze, kteraz gest po przedczych mych mnie spra{wedli}vie a prawie przislussela, w temz miestie Poczatkach tu gim dawam a timto listem mocnie propausstim, tak na tento zpuosob, ktozbykoliwiek w temz miestie bez diediczuow muzskeho a zenskeho pohlawie vmrziel, zie ten muoze a mocz ma statek swuog kteryzkoliwiek ma dati a porucziti komuz se gemu koliwiek zda gednomu nebo wiecz pospolu neb poruznu osobam duchovnim nebo swietskym na panstwie me, ktere z nyini mam{e} w Czechach aneb w Morawie aneb potom z milosti bozie gmieti budu, a ginam nikam pod niziadnym przikrytim anii kterými wymysslenymi

wtipy a domysly. Pakliby kto ginacz vczynil a statek swuog na gineho pana zbozie poruczil a {odkazal, ten} a takowy statek nema z tehoz miesta aneb kdezbykoli byl wydan byti na gineho pana zbozie, nez ma obraczen byti na opravu tehoz miesta, kdezby se rychtarzii a consselom tehoz miesta potrebne zdalo, a z toho aby poczet vczynili, mnie aneb diediczom mym a potomkom kam a nacz gsu ten statek nalozili a take gestlizie by pan Buoh na ktereho tehoz miesta obywatele smrt nahlu dopustil aneb zieby bez z rzyzenie statku sweho vmrzal, take ten wsseczek statek gehu, czoz ho koliwiek gest, na opravu tehoz miesta wssim tim obyczegem a zpuosobem przypadnuti ma. Ay [!] protoz ya, Gindrzych z Hradcze, nahorze psany toto swe obdarowanie a wsseczky wiecezky a articule, ktere z gsu w tomto listu psany a wysloweny, timto listem gim miesstianom poczateckym swrchupsanym a gich buduczim wyswobozugi, wyzdwiuhugi a obdaruzugi a yakozto gich diediczny a przirozeny pan timto listem toho gim potwruzugi wsseho tak, aby onii y gich buduczy tiech wssech swobod a obdarowanii, ktere z gim timto listem dawam, vziwali a poziwali skutecznie beze wssie me, diediczuow mych a potomkuow y kazdeho ziweho czlowieka wsselikterake przekazky. Tomu na swiedomie, gistotu a pewnost toho k wiecznym czasom peczet swu naywietssii rozkazal sem prziwiesyti k tomuto listu dobrowolnie, genz gest dan a psan na Hradczy letha od narozenie syna Boziho tisyczyho pietisteho cztwrteho w sobothu den swatych aposstoluow swateho Petra a Pawla.¹⁰⁴

5.2 Listina 2

17. prosince 1508, Jindřichův Hradec

Kateřina, kněžna saská a minstrberská, Anna, kněžna minstrberská, Petr z Rožmberka a Jiří Hrobský ze Sedlce a na Radeníně, poručníci dětí a statku Jindřicha z Hradce udělují na žádost purkmistra, rychtáře a konšelů obyvatelům počáteckých předměstí i mlynáři pod Vescem, který je součástí předměstí, stejné svobody, výsady a obdarování, jakých užívají počáteční měšťané, zvláště pokud jde o svobodu odúmrti a volného nakládání se statkem. Tyto výsady byly uděleny i proto, aby na předměstí, které bylo po husitských válkách poničeno, nalákali nové obyvatele.

My, Katherzina, z boziie milosti kniezna rozena z Sas, kniezna Minstrberska a hrabina Blatska, Anna, z teez milosti kniezna Minstrberska a hrabina Blatska, pani na Hradczy, Petr z Roznbergka [!] a na Krumlowie a Girziik Hrobsky z Sedlcze a na Radeniinie, mocnii otczowssky poruczniczy dietii a statku niekdy vrozeneho panna, pana Gindrzicha z Hradcze,

¹⁰⁴ 29. červen 1504

naywyssiho purgkrabie pražského, oznamugem tiemto listem wssem wuobec tak buduczym jako nynieyssim, kdez czen nebo cztuczy slyssan bude, ze gsu przedstupily przed nas opatrnii purgmistr, rychtarz a conssele miasta Poczatek, diedicznii poddani syrotczii wiernii nassii mily, a vkazali nam list swobod swych, kteryz magii od vrozeneho pana, pana Gindrzicha z Hradcze, naywyssiho purgkrabie pražského, pana sweho diedicznego dobre pamieti, czoz se odvmrti dotycze a ginych wieczy, yakoz tyz list sam w sobie ssyrze swiedczy. Przitom nas zprawugiicz, kterak okolo tehoz miasta przedmiestii niekdy welika byla, ale w tiechto minulych walkach, ze gsu zkazena a od tee doby, ze se lidee na tiech przedmiesti nechtii osazowati, naywicze z tee przycziny, ze przedmiesti tiech swobod wodaumrti nevziiwagii jako onii w miestie a take skrze to, ze mezy niimi ruoznicze a neswornost bywa, czoz se oprawy tehoz miasta a obeczniich wieczy y pomoczy panom swym diedicznym dotaze, ze onii przedmiesstii, kterziiz tu nynii gsu, zbraniugii se tiech wieczy spolu a miestskymi nesti, poniewadz tiech swobod spolu s niimi nevziiwagi, przitom nas prozbami plnymi a snaznymi prosycz, abychom na gich zadost milostiwie wzhlednuce, tauz milostii a obdarowanim, ktere z onii magii, ge przedmiestczke obdarziti raczily. My, pak swrchupsanii mocznii porucznyczy otczowsstii gich zadost z pilnosti {vwa}zywsse, chticze {ciem} syrotkom dobrze vczyniti a panstwii gich rozmnoziti a to rozgimagicz, ze to miasto w ohradie swe male gest a nebudely przedmiesti lidneho v nieho, ze dobrze stati nemuoze, a take kdyz lidee przedmiesstii tu swobodu gmieti budu jako miesstsky, ze se tu budu osazowati a tady miasto to y na lidech y na plathu panom swym diedicznym {rusti, rozmnoziti} se bude a w swornosti a w gednostaynych swobodach gsucze to miasto lepe a dostateczniegy opatrowati a opravowati se lidmi, stawenii {m} y statky bude m{oczy}. Nassi yakozto {mocznii} otczowsstii poruczniczy tuto milost sami od sebe a na miestie pana Adama z Hradcze, diediczuow a buduczych gehu y potomkuow, tiem wssem lidem przedmestskym v Poczatek nynieyssim y buduczym a gich buduczym a potomkom k wiecznosti y tomu mlynarzi pod Wesczem, kteryz k temuz przedmiestii przislussii a gehu buduczym cziniime a dawame a tiemto listem vtwrzugem a vpewnugem, aby onii przedmiesstii y se wssemi swymi buduczymi a potomky tiech wssech swobod, waysad a obdarowaniiie wtom listu gim miesstianom poczateczkym od gyz gmenowaneho pana Gindrzicha z Hradcze, dobre pamieti {danych} a vtwrzenych, a zwlasstie, czoz se odaumrti dotycze, kdozby koliwiek na tem przedmiesti bezdiediczuow muzskeho a zenskeho pohlawii vmrzal, ze ten muoze a mocz ma statek smog, kteryzkoliwiek ma, dati a porucziti, komuz se gemu koliwiek zda gednomu nebo wiecz pospolu neb poruznu osobam duchownim neb swietskich we wssech clausulech, {punktich}, artikulech vziwati a ginii

se radowali bezewsseho umenssenii, nez tak vplnie jako onii miesstiane poczatectii a to bezewssy przekazky nassii, pana Adama z Hradcze, diediczuow a buduczych geho na potvrzenii, zdrzenii a gistotu toho k wiecznosti my swrchupsanii {mocnii porucznicy} otczowsstii nasse vlastnii peczeti rozkazali gsme prziwiesiti k tomuto listu, genz gest dan na Hradczy letho boziho tisyczieho pietisteho osmeho w nediely przed swatym Thomassem aposstolem bozim.¹⁰⁵

5.3 Listina 3

12. března 1514, Jindřichův Hradec

Adam z Hradce potvrzuje městu na žádost jeho purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších privilegia, která obdrželi od poručníků dětí a statku Jindřicha z Hradce z roku 1504 a 1508.

Ga, Adam z Hradcze s diediczy y s buduczymi swymi oznamugi timto lystem wssem wuobecz buduczim y nynieyssim, kdez czten nebo cztuczly slyssan bude, ze gsu przedstupily przede mne opatrnii rychtarz a conssele y starssy z obcze miesta meho Poczatek, diedicznii poddannii a wiernii mogy mily a po[u]kazaly mi lyst na swe swobody, kterezy magi od oswieczonych a wysocze vrozenych kniezen a panii, panii Katherziny kniezny rozene z Sas, kniezny Minstrberske a hrabiny [Klat]ske, [pa]nni baby me mile, a kniezny Anny, kniezny Minstrberske a hrabiny Kladske, panii matherze me mile, a od vrozeneho pana, pana Petra z Rozmbergka a vrozeneho {vladyky} Girzyka Hrobskeho z Sedlcze, niekdy mocnych oczowskych porucznikuow mych, kterzyz to lystowe sami w sobie slowo od slowa takto znii a swiedczy: My Katherzina, z bozie milosti kniezna rozena z Sas, kniezna Minstrberska a hrabina Klatska, Anna z teez milosti kniezna Minstrberska a hrabina Kladska, panii na Hradczy, Petr z Rozmbergka a na Krumlowie a Girzyk Hrobsky z Sedlcze a na Radeninie, mocnii ocowsstii [!] porucznicy dieti a statku niekdy vrozeneho pana, pana Gindrzycha z Hradcze, naywyssieho purkrabie pražského, oznamugem tiemto lystem wssem wuobecz, tak buduczim y jako nynieyssim, kdez czten nebo cztuczly slyssan bude, ze gsu przedstupili przed nas opatrnii purgmistr, rychtarz a konssele miesta Poczatek, diedi[cznii] poddannii syrotczii wiernii nassii milii, a poukazaly nam lyst swobod swych, kterezy magi od vrozeneho pana, pana Gindrzycha z Hradcze, naywyssieho purkrabieho pražského, pana sweho diedicznego pamieti, czoz se odvmrti dotaze a ginych wietczy yakozto y list sam w sobie ssyrze swiedczy przitom nas zprawugicz, kterak okolo tehoz miesta przedmiesti niekdy welyka byla,

¹⁰⁵ 17. prosinec 1508

ale w tiechto minulych walkach, ze gsu zkazena a od tee doby, ze se lidee na tiech przedmiestii nechtie osazowati, naywiecze z tee prziczini, ze przedmiestie tiech swobod wodaumrti nevziwagi yako onii w miestie a take skrze to, ze mezy nimi ruoznicze a neswornost bywa, czoz se op[ra]wy tehoz miasta a obecnych wieczy y pomoczy panom swym diedicznym dotaze, ze onii przedmiesstii, kteryz tu nyny gsu, zbraniugi se tiech wieczy spolu s miestskymi nesti, poniewadz tiech swobod spolu s nimi nevziwagi, przitom nas prozbami pilnymi a snaznymi prosycz, abyhom na gich zadost milostiwie wzhlednuce tauz milosti a obdarowanim, kterez onii magi, ge przedmiesteczke obdarziti raczili. My pak swrchupsanii mocznii porucznicy oczowsstii gich zadost pilnosti waziwsse, chticze tiem syrotkom dobrze vcziniti a panstwii gich rozmnoziti a to rozgimagicze, ze to miasto w ohradie swe male gest a nebudely przedmieske lidneho v nieho, ze statt ne[mu]oze, a take kdyz lidee przedmiesstii tu swobodu gmieti budu yako miesstczii, ze se tu budu osazowati a tady miasto to y na lidech y na platu panom swym diedicznym ruosti a mnozi[ti] se bude a w swornosti, w gednostayn[y]ch swobodach gsucze to miasto lepe a dostateczniegi opatrowati a opravowati se lydmi, stawenimi y statky bude moczy nassy yakocto mocznii otczowsstii porucznicy tuto milost {sami od sebe} a na mistie pana Adama z Hradcze, diediczuow y buduczich gehu y potomkuom {tiem wssem lidem przedmiestkym u Poczatek} nyneyssim y buduczym a gich buduczym a potomkom {k wiecnosti i tomu mlynarzi pod Wescem, kteryz} k temuz przedmiestie przyslussii a gehu buduczym czynime a dawame {a timto listem vtvrzugem} a vpewniugem, aby oni przedmiesstii y se wssemi swymi buduczymi potomky [wss]ech swobo[o] [a][w]ysad, o[b]darowanie a w tom lystu gim miesstianom poczateczkym od gyz gmenowaneho pana [G]indrzycha z Hradcze, dobre pamieti danych a vtwrzenych a zwlasstie, czoz se od aum[r]ti [dotz]cze, kdozby kolywiek na temz przedmiestii bez diediczuow muzskeho a zenskeho pohlawii vmrzal, ze on muoze a mocz ma statek smog, kteryz koliwiek ma dati a porucziti {komuz se gemu koliwiek zda gednomu nebo} wicz pospolu neb poruznu osobam duchownim neb swietskym we wssech clausulich, punktech a artykulech vziwaly a gim se radowaly bezewsseho vmensseni nez tak vplnie yako onii miesstiane poczatecztii a to bezewssii przekazky nassi, pana Adama z Hradcze, diediczuow a buduczich [gich] na potwierzenii, zdrzenii a gistotu toho k wiecnosti my swrchupsanii mocznii por[u]czniczy otczowsstii nasse vlastnii peczeti rozkazali gsme przywiesyti k tomuto listu, genz gest dan, psan na Hradczy letho bozieho tisyczyeho pietisteho osmeho w nediealy przed swatym Thomassem aposstolem buozim a przytom gyz psanii purgmistr, rychtarz a conssele y starssii z obcze tehoz miasta meho s Poczatek prosyly gsu mne prozbu welyku se wssii snaznosti yak[o]z to pan gich diediczny,

gruntownii a przyrozeny tiech swobod a wysad gich gim vpewniti a potwrditi raczil. Y protoz Ja, Adam z Hradcze, swrchupsany znagicz gich miesstianu mych poczateczkych zadost a prozbu slussnu y sprawedlywu a ze se wzdyczky k panum przedkom mym, tudiz y ke mnie wiernie a prawie zachowaly a zachowawagi, jako dobrym a wiernym poddanym przyslussii a [???] potomnich czasych aby se wssii dostatecznosti pode mnu diediczzy a buduczymi mymi swych waysad a swobod vziwagicz zywiti se mohly, s dobrym rozmislem a radu swu zwlasstnii jakoz pr[awy] diediczny a przyrozeny pan gich gim purgmistru, rychtarzy, consselom y wssy obczy tehoz miasta Poczatek w miestie y na przedmiestii obywgiczym a bidliczym, nynieyssim y buduczim tiech weysad a swobod gich w tomto lystu napsanych, teez y tohoto lystu, kteryz magi od vrozeneho pana, pana Gindrzycha z Hradcze, naywysyho purgkrabii pražského, pana otce meho naymileysyho dobre pamieti, timto lystem vpewnugi mocnie a potwruzgi, tak aby oni Poczatectii w miestie y na przedmiestii, wssiczknii y gich buduczy k wiecznosti tiech swobod a waysad swych tak, yakz gim ty lystowe swiedzii, vziwaly a poziwaly swobodnie, bez wsselyke przekazky mee, diediczuow a buduczich mych k wiecznym, buduczim czasom. Na potwrzenii, zdrzenii a gystotu toho ya Adam z Hradcze swrchupsany peczet swu vlastnii s mem [!] gistym wiedzomim rozkazal sem przytisknuti k tomuto lystu a pro lepssii gistotu toho prosyl sem vrozenych wladyk Sstiepana z Poczepci a Iana z Malyko[wic], purkrabii na Hradczy, zie gsu swe peczeti podle mne k tomuto lystu przywiesyly. Na swiedomii gim a gich diediczcom bez sskody, genz gest dan a psan na Hradczy letho bozieho tisyczieho pietisteho ctrnaczteho w nediely den swateho Rzehorze doctora slawneho.¹⁰⁶

5.4 Listina 4

26. března 1517, Jindřichův Hradec

Adam z Hradce dává městu rybníček Volmanec se sousední loukou a vzdává se platu z něho plynoucího. Dále promíjí plat z rybníka Kroužku ležícího v polích Tisovkých, který Počátečtí koupili od Michala z Bořetína. Navíc přidává louku Pijavičnick a vzdává se platu z ní plynoucího. Povoluje vystavět na svých pozemcích rybník. Pokud by tímto rybníkem zatopili pozemky někomu dalšímu, mají mu za to dát louku Pijavičnick. Všechny tyto platy mají být použity na opravu města a mostu.

{My}, Adam z Hradcze etc. y s swymi diediczzy a buduczymi, oznamugem tiemto listem wssem wuobec {tak budauczym y nynieyssym}, kdez czten nebo cztuczy slyssan

¹⁰⁶ 12. března 1514

bude, ze gsu przedstaupil[i] przed nas opatrnii purgmistr, rychtarz a conssele z miasta nasseho Poczatek, nassi wiernii mily, a wznesly gsau na nas, kterak to miasto swe opravie chce a zwlasstie na opravu {mostu przy temz miestie zie} welike penize z sebe dati mussegi, przitom prosycz nas pokornie se wssii poddanosti, abychom gim w tom raditi a po{mocz} vcziniti yakozto pan gich milostiwiy raczily a nieyaky rybniczek yim daly k obczy, aby tady y to miasto a {mosty} to magicz a k obczy na pomocz opravowati podle swe moznosti mohly. My, pak Adam z Hradcze, znagicz gich slussnu zadost a ze zadnych zwlasstnich duochoduow k obczy nem{agi}, aby to miasto a mosty opravowati mohly, tak yakz slussi k giich snazne prosbie, aby znaly nas i k sobie pana milostiweho, {a tim lepe to} miasto y samy {domy} swe aby opravowaly, czim nas laskawiegssyho k sobie vznagi s dobrym {snaznym} rozmyslem a {radou nassi gim} miesstianom nassim Poczateczkym nynieyssid y buduczim k obczy a na opravu tehoz miasta a {mostuw} daly sme mocznie a timto listem dawame rybniczek gmenem Wolmanecz s lauczkau wedle nieho, z ktere hoz {nam} roczniho plathu 7 grossu czeskych platily, ktere z gim milostiwie propaustime, aby nam gich wicze ani diediczom a buduczim našim neplatily {nez sami gich} k obczy a k miestu opravie vzywali, take yakoz gsau k obczy kaupily swrchupsany miesstiane {nassy} Poczateczti a {pro opravu} miasta s koniecznau wuoly nassi rybniczek Krauzek od Michala z Borzetina, kteryz {lezi v polech, jenz slovau Lysovske, z ktere hoz} nam {platiwalo} se gest roczniho platu wosm grossu czeskych a cztyrzy penize. Ten plat gim take milostiwie na opravu tehoz miasta przidawame, tak ze nam ani diediczom nassim a buduczim toho platu nebudu powinni a nemagi platiti i nadto {nadew}sseczko z milosti nassy zwlasstnii przidaly sme gim lauku nassy gmenem Pyjawicznik, z ktere hoz nam roczniho plathu platilo se cztyrzy grosse czeske y s tim platem a swau k tomu czelau wuoly a dokonalu dawame, aby gesstie na gruntech {nassich niekde tiz u Poczatek mohly niegaky} rybniczek vdelati pro obecne dobre a opravu toho miasta a tau lauku Pijawicznikem {czoz by tiem rybnikem zatopily, odevzdaly za tu za} potopu. Na potvrzenii a gistotu toho my, Adam z Hradcze swrchupsany {swau vlastni} peczet rozkazali sme prziwiesyti k tomuto listu prziprosywssi vrozeneho pana, pana {Rynartha z Rzicyan, heytmana na Hradczy, aby} podle nassii peczeti swu peczet k tomuto listu przilozil. Na swiedomii toliko sobie a {swym diediczum bez sskody, genz gest dan na Hradczy w strzedu den slawny zwiestowanii syna boziho panie Marii letha od narozeni spasitele Krista} pana nasseho [???] pietisteho sedmnaczteho.¹⁰⁷

¹⁰⁷ 26. březen 1517

5.5 Listina 5

13. listopadu 1536, Jindřichův Hradec

Wolf starší z Krayku a na Landštejně jako poručník dětí Adama z Hradce, na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších dává městu pustý rybníček pod městem nad mlýnem Václavíkovým i s potůčkem až k Hornímu mlýnu za roční plat splatný ve dvou termínech na sv. Jiří a sv. Havla.

My, Wolff starssii Kragicz z Krayku a na Lantsstaynie etc. moczny otczowsky porucznik a zprawcze diety a statku niekdy vrozeneho pana, pana Adama z Hradcze etc. dobre pamieti w ty czasy naywyssyho kanczlerze kralowstwiie czeskeho na miistie wssech ginych panuow porucznikuow oznamugem timto listem obecnie przedewssemi, ktoz gey vzzii nebo cztucz slyseti budu, ze gsu przedstupili przed nas opatrnii purgmistr, rychtarz a konssele y niekterzii starssii z uobcze na miistie wssii ginee obcze miesta nasseho Poczatek, poddani wiernii nassii mily, a wznesli na nas, kterak by tu byl rybniczek nass pod miestem Poczatky nad mlynem Waczlawskowym pusty a wsseczek blatem zanesly, kterehozto rybniczku przedkowe nassii panii Hradecztii anii my w mnoha letech niczimz gsme nepoziiwali a bez welikeho nakladu poziiwati nemohli, iakoz pak y aurzednik nass tyz zprawu gest nam dal, ze gest to wskutku tak a przitom nas zadagicz prozbu snaznu a weliku na miistie wssech ginych panuow porucznikuow, abychom gim ten rybniczek k uobczy podplat dati raczili, ze gey onii sobie wywezti a opraviti y k vztiku obecznimu prziiwesti chtiegi. Kdez my Wolff starssii Kragicz z Krayku a na Lantsstaynie etc. nadepsany z dobrym rozmyslem a z zdrawau raddau toho powaziwsse a pilnie znamenawsse, ze gsme toho nikda niczimz nevziwali a ktomu take prohledagicz na gich wiernost a poddanost, kteruz gsu czinili panuom Hradeczkym przedkuom nassim wzdyczky se wssii hotowosti chtiwie a s snaznie a neprzestawagii y take nam gsucz nakloneinii k giich snazne prozbie y take slussne zadosti ten rybniczek dali a moczy listu tohoto dawame y s tim potuczkiem, kteryz nan gde az do horniho mlyna gim wssem obywateluom poczateczkym poddanym wiernym nassim milym nyneiyssiim y buduczym a giich potomkom diedicznie a buducznie wssak tak, ze onii Poczatecztii nyneiyssii y buduczny wssezcka obecny na wieczne, buduczny czasy powinnii budu z toho rybniczku nam y buduczym panuom Hradeczkym platu roczniho platiti a wydawati deseth grossii czeskych a to rozdiilnie na swaty[ho] Giirzii pieth grossii czeskych a na swaty[ho] H[a]wla tolikez piet grossii czeskych, a tak powssezcka letha potomnii ten plat platiti a wydawati magi na czasy swrchugmenowane na wieczne buduczny czasy y protoz my Wolff starssii Kragicz z Krayku czastopsany na miistie wssech ginych panuow porucznikuow

tuto milost gim Poczateczkym, nynieyssid y buduczym czinime a timto listem toho potwrzugicz cziniti raczime, aby onii to drzeli a drzeti mohli a toho vziwali y k vzitku sobie sobie przywedli, yakzby se gim naylipe zdalo a libilo jako sweho vlastniho bez przekazky nassii a buduczich panuow Hradeczkych y gineho kazdeho czlowieka, wssak wzdy tim dokladagicz a tomu chtiicz, aby se to miasto sylilo, rostlo a rozmahalo na lidech, na pocztivosti y na statecznych a take tim lipe, aby se opravowati mohlo, na zdech, na branach y na ginych wieczach obecniich nynii y na buduczy czasy. Tomu na swiedomi peczet nassii vlastnii dali gsme prziwiesyti k tomuto listu a pro lepssii gistotu y pewnost a stalost toho wsseho przyprosyli gsme vrozenych wladyk pana Mikulasse z Michlstorffu, w ty czasy haythmana na Hradczy a pana Cztibora Wrchoticzkeho z Lautkowa, ze gsu peczeti swe podle nas przywiesyli k tomuto listu tolika na swiedomii, genz gest dan a psan na Hradczy w pondieli den swateho Brucii letha od narozenii syna boziho tisyczyho pietisteho trziczateho ssysteho. [!]¹⁰⁸

5.6 Listina 6

1. května 1556, Praha

Ferdinand I., římský císař a český král, uděluje městu třetí trh trvající osm dnů od pondělí po sv. Antonínu a každou sobotu týdenní trh.

My, Ferdinand, z bozi milosti rzymisky kral, po wsseczky czasy rozmnozitel rzyssie a vhersky, czesky, dalmatsky, charwatsky kral, infant w hispanii arczyknize rakausky, margkrabie morawske, lucemburske a sleske knize a luziczky margkrabie etc., oznamugem timto listem wssem, jakoz oppatrnny purgkmistr a konssele y wsseczka obeczi miasta Poczatek, wierny nassii gmily, dwa jarmarky roczni sobie dane magicz y prosseny gsme ponizenie od vrozeneho Jachyma z Hradcze, na Hradczy raddy comornika a nagwissihho canclirze nasseho kralowstwy czeskeho, wierneho gmileho, abichom swrchupsanym obiwatelum a poddanym gehu tehoz miasta Poczatek k prwnim dwiema jarmarkum gestie geden jarmark roczni a trch tyhodni dati a znowu wisaditi raczily, k gehu pokornie prosbie naklonieni gsauce, wyhlednucz na gehu pilne a platne sluzby, kterezi nam czini a potomny czasy povinen, bude doczeny [!] dwauch trzeti k prwniegssym dwiema, totiz ten pondiely po swatem Antoninu s osmy dni porzad zbiehlimy a freglinkem obecznim, tez take trch tyhodny, kazdau sobotu milostiwie dawati a znowu wisazowati raczime a chticze tomu, aby oni obiwatele poczateczti, tak gaky gina miasta w kralowstwy czeskem swich jarmarkuw

¹⁰⁸ 13. listopad 1536

uziwati budto z prawa, neb z obiczege tez uziwati mohly a mocz miely, protoz prikazugem wssem obiwatelum a poddanim nassym ze wssech stawuw kralowstwy czeskeho, niniegssym y budauczym wiernym gmilym, abyste giz psane obiwatele miasta Poczatek, niniegssy y budauczy przy tomto jarmarku rocznim a trhu tihodnim y milostiwim dani nassem miely, drzely a neporussitedlne nimi y na budauczy czasy zachovaly, zadnich gim w tom przekazky neczinicze, aniz komu ginemu cziniti dopausstiegiecize pod uwarowanim nemilosti nassy kralowske etc. Wssak proto chzeme, aby toto nasse toho jarmarku a trhu nadani gednomu kazdemu bez ugmy a sskody na gehu sprawedlnosti bilo, tomu na swiedomy peczet nassy kralowskau k tomuto listu przywiesiti sme rozkazaly. Dan na hradie nassem prasskem w patek den swatych Philippa a Jakuba, aposstoluw bozich, leta boziho tiscizih pietisteho padesateho ssesteho a kralowstwy nassich rzymskeho ssestnacytmeho a ginych trziczateho.¹⁰⁹

Ferdinand

5.7 Listana 7

24. listopadu 1559, Jindřichův Hradec

Jáchym z Hradce nejvyšší kancléř Království českého, potvrzuje předcházející privilegia daná města od Jindřicha z Hradce, kněžen ministrberských, Petra z Rožmberka a Jiřího Hrobského, Adama z Hradce, Anny z Rožmitálu a Wolfa Krajíře z Krajků.

Ja, Joachym z Hradcze a na Hradczy, rzymskeho czysarze, vherskeho a czeskkeho krale tegna radda, komornik a neywyzssy kanczlerz kralowstwi czeskeho, znamo czinim wssem nynieyssym a potomnim, kdoz toto czisti slyseti a nebo widieti budau, zie gsau przede mnie przedstaupili negednau nez nekolikrat opatrnii purgmistr, rychtarz, konssele y starssy na mistie wssy obcze miasta meho Poczatek ponizenymi a pokornymi probami mnie za to zadagicz, abych gim praw, swobod a priwilegii gegich, kterez magi od przedkuw mych panuw Hradeczkych slawnych pamietii potwrdil a vpewnil, jakozto pan gegich diediczny. Kdez ja, swrchu gmenowany Joachym z Hradcze nahledssy w ty wsseczky obdarowani, kterez od mnoha leth a czasuw od panuw Hradeczkych, przedkuw mich poslaupnie potwrzenych magii a wzlasstie od vrozenego pana, pana Gindrzicha z Hradcze, neywyssiho purgrabii pražského, pana dieda meho, gehu milosti a tez od gich milosti oswiczenych kniezny panii prababy a baby me kniezny Katerziny Sazske a kniezny Anny Mistenberske slawnych pamietii a od vrozenego pana, pana Petra z Rozmberka,

¹⁰⁹ 1. květen 1556

pana Gindrzicha Hrobskeho jakozto mocznich otczowskych porucznikuw pana dieda meho zrzizenych, dale tez od vrozeneho pana, pana Adama z Hradcze, neywizssyho kanczlerze kralowstwi czeskeho, pana otcze meho, gehu milosti a potom y od panuw poruczniikuw mych mocznich otczowskych, jakozto od gegz milosti vrozene pani, pani Anny z Rozmithalu a z Blatne, pani materze me neymileyssi a od vrozeneho pana, pana Wolfa Kragirze starssiho z Kragku a na Lantssteynie etc., tiech wssech a wsselyakych obdarowanich gegich se wssy bedlywosti a pilnosti powaziw a sobie take ku pamieti a srdczy swemu przipustil, kterak oni poddani a obyuatele miasta meho Poczatek k przedesslym panum a przedkum mim, k panum Hradeczkym wsselykterak poddane a poslussnie se tudiz y k osobie me nelitugicz hrdel, statku, gmieni ani niczehoz sweho, ctnie, dobrze a chwalitebnie zachowagicz a gesstie chowati kazdeho czasu slibugicz przipowidagi, a protoz aby ode mnie znati mohli tu lasku, kterauz k nim mam a mnie jakozto pana sweho, aby pamatku mieli, kteryby ge we wsselyake wieczy a opatrzil ke wssemu dobremu, pocztiwemu gich y diediczuw a potomkum gich a to na potomni pany Hradeczke hrnauti a stiehowati mohli, tak aby to miesto s pomoczy bozi k chwale gehu swate rusti a se wsselyak rozmahati mohlo, z tiech prziczin ja swrchu psany Joachim z Hradcze, jakozto pan gich diediczny, pokudz neyweyss rozum mug postacziti mohl, jakz swrchu psano stogii k rozdzielani a wyzdwizeni miasta Poczatek, tudiz obywateluw, diediczuw a potomkuw gich toto za obdarowani a privilegia gich wssech, kterziz w miestie za zdi y napredmiestich, za zdmi osedli na ten czas sau, aneb s mestem trpiczy byli by neosedly, anebo gessstie by kdy byti mohli zadneho newymienugicz vstanowil a a dal a timto listem ku potiesseni gich dawani a to s dobrym a dokonalym rozmyslem, s raddau panuw a przatel swych, tak aby ode mnie y ode wssech diediczuw mych a potomkuw panuw Hradeczkych a nebo drziteluw miasta Poczatek czelee statky drzany a w niczemz przestupowani nebyli a to na wieczne a budauczy czasy moha to dobrze, slussnie a chwalitebnie, jakozto pan gich dideczny vcziniti a mage y takowe snesseni s vrozenym panem, panem Zachariassem z Hradcze, panem bratrem mym neymileyssym, aby kazdy poddane swe k dobremu swemu a gich mohl obdarziti a przy prawich a swobodach gich zanechati, jakz ten artykul wtez smlauwie nassy bratrskie slowo od slowa takto napsan stogi. Item poddane swe nam od pana boha wssemohaucziho swierzene chraniti, opatrowati a sprawowati mame, zadne krzivdy nedopausstieti, nadto weysse sam gim necziniti, nybrz ge laskawie milosti, neb z nich przed panem bohem wssemohauczym w neyposledniegssy czas poczet wydati mame a przy temz pocztu wydani, abychom bohda dobrzi, wierni a sprawedlywi zprawcze a statkarzi pana sweho nalezeni byti mohli, tez poddane swe przy wssech gegich prawich a swobodach, kterychz gsau od panuw Hradeczkych,

przedkuw nassych swymi wiernymi sluzbami a poddanostmi wyslauzili wiernie a poddanie se zachowawagicz objednali, zanechali a gim ge wedle slussnosti kazde wieczy potwrzowali y przywiesowali k dobremu nassemu y gich jako swym wzdycky wiernnym a milym poddanym, a protoz przedkem, aby kazdy z obywateluw miasta Poczatek osedly, anebo neosedly mohl kssafft vcziniti, bud za zdraweho ziwota anebo na smrtedlne posteli a statek swug zrziditi, jakzkoli mohowiti neb nemohowitii, owssem nicz newymienugicz, precz dati a odkazati komuz by se gemu libilo a zdalo, bud na panstwi mem a nebo kdezkoły ginde jakzkoli by se kteremu za neylepssy widielo a zdalo wedle wule swe a to beze wssy przekazky me, nebo budauczych mych a na wiczne czasy. A to ma stalee a nepohnute byti, pak aby se wedle giste wule kssaftugiczyho wykonalo a nad tim kazdy pan Hradeczky swau laskawau ruku drzeti ma. Druhe gestly zze by se pak przitrefilo, ze by kdo bez rozkazani kssafftowani a zrzizeni rzadneho statku sweho vmrzal bez diediczuw muzskeho y zenskeho pohlawi, tehdi naprzed pod timto prawem na neyblizssyho przitele toho vmrleho ten wsseczek statek przigiti ma a prawem spadnauti, wssak ten aby byl tu w miescie Poczatkach pod tim prawem anebo na przedmiesti spolu trpiczy s miestem, pakly by bohu przy Poczatkach nebylo, ale ginde kdezcoliwiek na panstwi nassem hradeczkem a teleczkem, pakly by zadneho przibuzneho przitele toho vmrleho naprzed pod tim prawem nebo na panstwi nassem hradeczkem a nebo teleczkem nebylo, tehdy statek toho, kteryz by bez kssafftu a zrzizeni sweho vmrzal, ma sprawedywie na oprawu miasta Poczatek spadnauti a dan byti a tu wynalozen s wuly a wiadomim mym a budaczych panuw Hradeczkych toho wsseho na potwrzeni swau wlastni peczet k tomuto listu sem s mym gistym wiadomim przitisknauti dal a swau rukau w niem se podepsal, prziprosywssi k tomu vrozenich wladyk, pana Cztibora Wrchoticzkeho z Lautkowa a na Wrchoticzych, Krysstoffa Lhotskeho z Zamsuk a Sstiasneho z Plessi, toho czasu heytmana meho na Hradczy, zie gsau peczeti swe na swiedomi k tomuto listu przywiesyti daly sobie a diediczum sweym beze sskody. Genz gest dan a psan na Hradczy w patek po blahoslawene Panny Marie do chramu obietowani letho od narozeni syna boziho 1559.¹¹⁰

Joachim z Hradcze ruka wlastni

¹¹⁰ 24. listopad 1559

5.8 Listina 8

1. listopadu 1591, Jindřichův Hradec

Adam mladší z Hradce, nejvyšší kancléř Království českého, potvrzuje všechna předcházející privilegia vydaná od roku 1504.

My, Adam z Hradce na Hradczy, Hluboce, Telczy a Polne, etc. geho milosti rzienskeho czisarze, vherskeho a czieskeho krale etc. radda, komornik a neywyzssy kanczlriz kralowstwi czeskeho etc., znamo czinime wssem nyniegssym y potomnym, kdoz toto czisti, slisseti a nebo widieti budau, zie gsau przed nas przedstaupili opatrnny purgmistr, rychtarz, konssele y starssy na mistie wssy obcze miesta nasseho Poczatek, ponizenymi a pokornymi prozbami nas za to ziadagicz, abychom gim swobod a priwilegii gegich, kterezi magi od gich milosti panuw przedkuw nassych, panuw Hradeczkych, slawnich panuw potwrdily a vpewnily yakozto pan gegich diediczney, kdez my swrchu gmenowaney Adam z Hradce nahledssy w ty wsseczky obdarowani, kterezi od mnoha leth a cziasuw od panuw Hradeczkych, panuw przedkuw nassych, poslaupnie potwrzenich magi a zwlasstie od vrozeneho pana, pana Gindrzicha z Hradce, neywizssyho purgrabii pražského, pana pradieda nasseho geho milosti, tez oswyczenych kničen, panii praprababy, tez prababy nassy kniezny Katerziny Saske a kniezny Anny Mynstrbersky a od vrozeneho pana, pana petra z Rozimberka [!] etc. a pana Girzika Hrobskeho, jakozto mocnych otczowskych porucznikuw pana pradieda nasseho zrzizenych, dale tez vrozeneho pana, pana Adama z Hradce, neywizssyho kanczlerze kralowstwii czeskeho, pana dieda nasseho geho milosti a potom od panuw porucznikuw mocnych otczowskych vrozeneho pana, pana Joachyma z Hradce, pana otcze nasseho neymileysyho, pozustawenych vrozene pani, pani Anny z Rozmithalu a z Blatne, pani baby nassy neymileysy a pana, pana Wolffa Kragirze starssyho z Krayku a na Lantssteynie, tiech wssech a wsselyakych obdarowany gegich se wssy bedlywosti a pilnosti powaziwssy a sobie také ku pamieti a srdczy swemu gsme pripustili, kterak oni poddany a obyuatele miesta nasseho Poczatek k przedesslym panum a przedkum nassym, k panum Hradeczkym wsselykterak poddanie y poslussnie se tudiz y k osobie nassy nelytugicz hrdel, statku, gmieni ani niczehoz sweho cínie, dobrze a chwalitebnie se zachowagicz a gesstie chowati slybugicz, kazdeho cziasu pripowidagicz, a protoz aby mohly od nas tu lasku, kterauz k nim mame a nas, jakozto pana sweho, aby pamatku miely, kderezby ge we wsseliyake wieczy rad opatrzil ke wssemu dobremu, pocztiwemu, diediczuw a potomkuw gich a to na potomni pany Hradeczke hrnauti a stiehowati mohli, tolykez y wsseliyak se rozmahati mohlo, z tiech prziczin my, swrchu psany Adam z Hradce, jakozto pan gich diediczny, pokudz neyweyss

rozum nass postacziti mohl, jakz swrchu psano stogi, k wzdielani a k wyzdwizenii miasta Poczatek, lidii, obywateluw, diediczuw a potomkuw gich toto za obdarowani a priwilegimi gich wssech, kderziz w miestie za zdii y na przedmiestich za zdimy osedly na ten czias gsau aneb s miestem trpiczy byly by neosedly, aneb gesstie kdy beyti musyli zadneho newimieniugicz, vstanomily a dali a timto lystem ku potiesseni gich dawame a to z dobrym a dokonalym rozmyslem a raddau panuw a przatel nassych tak, aby od nas y ode wssech diediczuw nassich a potomnych panuw Hradeczkych aneb drziteluw miasta Poczatek czele staly a drzani a w niczemz przeskupowani nebyli a to na wieczne a budauczy cziasy moha to dobrze, slusnie jakozto pan gich diediczny vcziniti, tez poddane swe przy wssech gich prawich a swobodach, kderez sau od panuw Hradeczkych, przedkuw nassych s meymi wierneymi sluzbami a poddanowstwi wyslauzili, wiernie a poddanie se zachowagicz objednali, zanechali a gim ge wedle slusnosti kazde wieczy potwrzowali y przywietssowali k dobremu nasemu y gich jako nassym wzdycky wiernym a milym poddanym. A protoz przedkem aby kazdey z obywateluw miasta Poczatek osedley a nebo neosedley mohl kssafft vcziniti, bud za zdraweho ziwota aneb na smrtedlne postely a statek swug zrziditi, jakzkoly mohowitey nebo nemohowitey, owssem nicz newymienugicz prycz dati a odkazati komuz by se gemu lybilo a zdalo na panstwi nassem hradeczkiem a teleczkem, jakz by se kteremu za neylepsy widielo a zdalo wedle wule swe a beze wssy przekazky nassy nebo diediczuw nassych na wieczne cziasy a to ma stale a nepohnutedlnie beyti tak, aby se wedle giste wule kssafftugiczeho wykonalo a nad tym kazdey pan Hradeczky swau laskawau ruku drzieti ma. Druhe gestly zie by se pak przitreffilo, zie by kdo bez rozkazani vmrzal bez diedicznawssi [!] muzskeho y zenskeho pohlawi, tehdi pod timto prawem anebo na przedmiesti spolu trpiczy miestem, pakly by ho tu przy Poczatkach nebylo, ale ginde kdez koly na panstwi nassem hradeczkeym anebo teleczkem pakly by zadneho przibuzneho przitele toho vmrlcze naprzed pod tim prawem neb na panstwi nassem hradeczkiem anebo teleczkem nebylo, tehdy statek toho, ktery by bez kssafftu y zrzizeni sweho vmrzal, ma sprawedywie [???]wu miasta Poczatek spadnauti a dan beyti a wynalozen swoly a s wiadomym nassym a budauczych panuw Hradeczkych. Toho wsseho na swiadomi peczet nassi vlastni k tomuto listu sme swym gistym wiadomim przitisknauti dali a pro dokonaleyssy toho potwrzeny dozadal sem se vrozenych wladyk pana Jana Lytwyna z Stodnie a pana Jana Zelendara z Prossowicz, toho cziasu heytmana meho hradeczkeho, zie gsau peczeti swe podle me na swiadomi k tomuto listu przywiesyti a przitisknauti daly. Gehoz gest datum na zamku Hradczy letho od narozeni

syna boziho tisyczyho pietisteho dewadesateho prwniho w patek den pamatny wssech swatych.¹¹¹

1591

5.9 *Listina 9*

23. dubna 1606, Jindřichův Hradec

Lucie Otýlie Slavatová z Hradce na žádost purkmistra, konšelů a starších potvrzuje privilegia udělená městu Jindřichem z Hradce, kněžnami minstrberskými, Jáchymem z Hradce a Adamem z Hradce.

Jakoz wsselygacych krzestianskych pobožnych wrchnostii wyzssych y nizssych przirozena powaha a heroytska mysl gest poddanym swym wiernym, milym a zwlasstie tiem, kterzi toho poddanie, poslussnie a prawie y wiernie zasluhugii, obzwlasstnii milostii a dobrotiwostii se nakloniowati o gegich dobre a wziteczne przemysslowati y we wssech pocziwzych a naležitých prziczinach pod milostiwau a otczowskau ochranu ge zdrzugicze gim zrostu a rozmnozienií obecneho dobreho napomahati a ffedrowati tak, aby gedna kazda obec takowymi milostmi obdarzena a okrasslena gsau cz wrchnosti swau milostiwau znagicze, wzacztnie cztiti a za welike autoczisstie mage drzieti y take za to przednie panu bohu diekowati, slussnau prziczinu gmiela, protoz ja, Luczye Otylie Slawatowa z Hradcze, na Hradczy, Telczy a Strazii wyznawam timto listem wssem wubecz, kdoz gey vzrzii, czisti a nebo slyseti budau, zie gsau cz od opatrných purkmistra, konsselow, starssich y na mistie wssy obcze miesta meho Początek lidi diedicznych poddaných mych wierných milych negednau nezli niekolikrate w ponizenosti hledana a prossena, abych gich przy obdarowani a nadani tiech nimiz od gich milosti dobrych a slawnych pamietii, jakozto przednie od gehu milostii wrozenego pana, pana Gindrzicha z Hradcze, purkrabi pražského, tez gich milosti oswiczených kniezny Katerziny Sazsky a kniezny Anny Minstrbersky, gehu milosti pana Joachyma z Hradcze a na Hradczy, gehu milosti czysarzsckke tagne raddy, komornika a negwyzssiho kanczlerzie kralowstwi czeskeho, pana dieda a gehu milosti pana Adama z Hradcze, na Hradczy, Hluboce, Telczy a Polne, gehu milosti czysarzske raddy, komornika a negwyzssiho kanczlerzie kralowstwi czieskeho, pana otcze, mych negmilegssich od dawnich leth obdarzeni gsau netoliko milostiwie zanechala ale take y tiech wssech gim schýlila, obnowila a listem swym k buodauczým cziasom potwrdila a vpewnila, gegichzto

¹¹¹ 1. listopad 1591

tu k snizenych prozeb jakozto wernych poddanych swych nikoliw oslyseti nemohla, nahlednucz w ta wssechna gegich prawa, swobody a prywilegia a se wssi pilnau bedliwosti gich powazicz, przitom sem znamenala, kterak oni purkmistr, rychtarz, konssele y wssechna obec y w okrsku miasta Pocziatek, tak y na przedmiestii k przedesslym gich milostem panu wrchnosti swe milostiwe gim od pana boha podle poslaupnosti wystawene wseligakau wiernosti, ssetrnostii a waznosti poddanie a poslussnie przedchazegicze vdatnie proti neprzyatelum swym na onen czias bogugicz a stale przy wrchnosti swe stogicz, zmuzile se branily, nelitugicz w tom stateczkuw, gmieni, sami sebe ani ziwotuw a hrdel swych nasadili, tolikez az posawad ke mnie pany gegich diediczne wselikterak poslussnie a poddanie, sslechetnie, cztnie a chwalitebnie se chovali, chowati powinni gsauce, w tom se nemieniti przypowidagi. Y magicze ja, Luczye Otylie Slawatowa z Hradcze, na Hradczy, Telczy a Strazy nad takowym gich Pocziateczkych sslechetnem a chwalitebnem chowani obzwlasstni swe zalibenii a gsauz powinna nad vstanowenymi gich milosti panuw przedkuow swych dobre a slawne pamietii a zwlasstie gehu milosti pana otcze meho negmileyssiho narzizeni sobie welicze a wysocze wazicz, milostiwau a ochrannau ruku drzietii, takowa gegich Pocziateczkych wsseczkna z prziedu dotcziena y gina yakazkoliw obdarowanii, prawa, swobody a prywilegia, kteraz sobie nalezitie a porziedznie od prziedkuow mych z milostii a lasky nadana magi, we wssech gegich artykulich, punktich a klausulich, yakz w sobie gedno kazde ssirziegi obsahugi a zamiragii, tak yakoby tuto slowo od slowa wepsana a poznamenana byla, timto listem mym moczy swau jako pani gegich diedicza schwalugi, wizdwiuhugi, stwurzugi a k buodauczym wiecznym cziasem vpewnugii, za pocziwe a chwalyhodne gim y buodauczym gegich vsazugi a wyhlassugi, chtiegicze tomu od sebe y buodauczych swych panuw a drziteluw miasta a przedmiesti Pocziatek y toho mlinarzie pod Wesczem a potomkuw gehu, aby przy tomto mem schwaleni a potvrzenii dotczienii purkmistr, rychtarz, konssele y wsseczkna obec cziaso gmenowaneho miasta meho Pocziatek beze wsseliyake prikazky duochownich y swietskych lidy neporussenie, w celosti, nyini y na cziasy budauczy a wieczne gmieni, drziani a zachowani byly bezewsseho vmenssenii. Tomu na swiedomi peczieth mau wlastnii k tomuto listu a potvrzeni memu s gistym wiedzomim mym przitiisknauti sem dala a wniem se mau wlastni rukau podepsala a na potvrzeni toho doziadala sem se vrozeneho pana, pana Wylima Slawaty z Chlumu a z Kossummerka, na Strazy, Hradczy a Telczy, gehu milosti czysarzie rziymskeho, vherskeho a czieskeho krale raddy, komornika, mistodrziczeho negwyzssiho komornicztwi a purkrabii na Karllssteynie, pana manziela meho negmilegssiho, zie gest take k tomuto listu peczieth swau na swiedomi przitisknauti dali a w niem se wlastni rukau podepsali raczil.

Kterehoz gest datum na Hradczy w pondieli den pamatny swateho Wogtiecha leta panie tisyczyho ssestisteho ssesteho poczitagicz.¹¹²

Lucie Ottilie z Hradcze

Wylem Slawata

5.10 Listina 10

16. října 1629, Jindřichův Hradec

Lucie Otýlie Slavatová potvrzuje privilegium Adama z Hradce, který udělil obyvatelům města žijícím uvnitř hradeb právo k vaření a šenkování bílého i starého piva. Obyvatelé předměstí a vesnic museli od roku 1613 odebírat pivo z žirovnického pivovaru. Na žádost obyvatel vnitřního města a s hledem na jejich obrácení ke katolickému náboženství, velké škody způsobené jim za rebélie a opravu městských zdí na vlastní náklady povoluje vaření i šenkování počáteckého piva i na předměstích za odvádění peněžitého platu z jednoho sudu na zámek odvádění peněžitého platu z jednoho sudu na zámek v Jindřichově Hradci.

Ja, Luczyge Ottylie, hrabienka Slawatowa, rozena z Hradcze, pani na Hradczy Jindrzychowie, Strazy, Telczy k wieczne, nevmiragiczy pamatcze oznamuj timto lystem wubecz, kdezkoły czten slyssan a nalezeti bude, gakoż gsau lyde poddani mogy wierni mili z ohrady miasta pocitek auzitku piwa, yak bileho, tak stareho warzeni z milosti obdarowani slawnych przedkuw nassych panuw Hradeczkych od slawne pamieti vrozeneho pana, pana Adama z Hradcze a na Hradczy, Hluboce, Telczy a Polne, geho milosti a raddy a negwyzssyho komornika kralowstwi czeskeho, pana otcze meho negmilegssyho, lyst na takowe ziwnosti mage, az posawad w ohradie tehoz miasta vziwaly a piwa poporzadku geden kazdy k vzitku swemu warzyly a tam w miestie wyssekwaly. Na przedmiesti pak od letha 1613 z narzizenii z piwowara nasseho zirowniczkeho ssenkirzum gistym, tak gako do wesnicz nassych se wozylo, wystawowalo, ze pak mnohokrate od tichz z Poczateczkych z ohrady tehoz miasta nassych wiernych poddanych se wssy ponizenau pokorau ziadosti pohledawani gsme, abychom gich w ohradie miasta przy temz piwa warzeni y na przedmiestii wystawowani a ssenk zanechaly a gim to potwrditi raczyly, kdez wzhlednauce na takowau ponizenau, snaznau a czastau pokornau ziadost a spraweni gsauce, zie w nabozenstwi katolyczkem napraweni pilniegssy, horlywiegssy gsau, ano y w teg ohawneg rebellii miesto to welkym sskody a nauze poczitati muselo, aby tehdy tim wrauczney za nas a potomky nasse panu bohu staly, gsauce w Catolyczkeg wirze se modlyly a ziwnustky swe

¹¹² 23. duben 1606

y miestske zdi kazdy swug dil opatrowati mohly, z tiech przyczyn a pro odplatu bozi s dobrim aumyslem a vwazenim, laskau krzestyanskau a milostiwau k nim wiernym poddanym nassym w ohradie miasta Poczatek naklonien gsauce, gim tuto milost czynime. Przednie na zadnau przekazku gim piwa nasseho wystawowati, wozyti, ssenkowati wicze na czasy budauczei y wieczne nedopustime, ale dowolugeme, aby wssyczkni, kterzi w ohradie miasta gsau a budau, toho vzywaly a poporadku piwo hodne, dobre a vziteczne warzyly a na przedmiesti k ssenku wystawowaly, wssak na ten gisty a dokonaly spusob, aby nam a potomkum nassym do duchoduw nassych prwe nezly by piwo z pilky, ten ktery nawarzene ma tahnauti, dal, z gednoho kazdeho wiertelniho sudu yak bileho, tak stareho piwa po gednom zlatym, totiz ssedesati kregczarzich odwesti powinien byl a aurzad takowe penize przygmaucze s bedlywosti nalezytie kazdeho pul letha pod peczeti s przyznawaczym lystem a *specificirowanym* regstrzikem na zamku Hradczy w *cancelarzy* nassy pisary duchodnimu odwozowaly. Item ziadny gedon na druheho piwa aby netahl, lecz by piwo zle, kysele a gsauce prziseznimi osobami obwedene, nehodne bylo. Item gestly ze by kdo skrze neopatrnost swau nedbanliwosti piwa nehodneho nawarzyti dal, bez vsetrzeni osoby ten sam tu skodu a takowe piwo nehodne zle opatry, giny pak mage w spilcze hodne piwo, bude moczy na nieg tak, aby przy miestie dostatek piwa byl, wystawieti. Item gestly by kdo s starku byti nemohl, muze se s druhym sousedem o to snesti a spolu warzyti, gedon pak druhemu nema a nebude moczy gi prodawati. Pakly by warku na toho, ktery wedle porzadku gest, przychazela a on s ni beyti nemohl a tim obmesskanati by chtiel neopatrzicze se dostatkem, tehdy druhy opowiedaucze se starssym k tomu narzizenym osobam mage wsseczkny warcze potreby hotowy, muze tak, aby przy miestie wzdycky piwo bylo, warzyti ten pak ze se k porzadku swymu czasnie neopatrzyl, o tu warku przigde. Item na gedon kazdy sud sladu bud pssenicznego, neb gecznego gedon strych prazsky miri, tak aby piwo hodne bylo, dawati a nad tim aurzad ruku drzeti pod trestanim a pokutau wymierzenau powinni budau, a protoz ga nahorze gmenowana Luczyge Ottylie, hrabienka Slawatowa, rozena z Hradcze takowau milosti nadepsanym w ohradie miasta Poczateczkym, poddanym wiernym gmilym mym y gegich potomkum, timto lystem obdarowanim narzizugycze a vstanowugycze mocznie we wssech gegich *artykulych*, slowych *sylibich punktich clausulych* a znienich potwruzgy, chticze tomu koniecznie, aby dotczeni w ohradie miasta Poczatek od *actum* lystu tohoto na budauczy, wieczne czasy pokud nam a potomkum nassym ten plath swrchu psany z gednoho kazdeho sudu wiertelniho yak bileho stareho piwa Danti, platiti budau, zachowani byly przy tom take moczy lystu tohoto, diedicze a budauczy me y wsseczky potomky nasse drzytele tehoz miasta Poczatek zawazugycze. Tez regentu a hegtmanum, sprawczum panstwi

nassych niniegssym y budauczym przykazugicze, aby nad timto vstanowenim a obdarowanim, czo se w tomto lystu obsahuge a zawirage zanechati a zustawiti, wzdycky powinni gsauce, ruku ochrannau nalezitie a sprawedlywie drzely. Na potwrzeni a pro lepssy toho gistotu o bezpechnosti k tomuto mau vlastni rukau podepsanemu lystu peczet swau przywiesyiti sem poruczyla a se dozadala wysocze vrozeneho hrabiete a pana, pana Wylema, hrabiete Slawaty, wladarze Domu hradeckeho, z Chlumu a Kossmbergka, pana na Kossummercze, Hradczy Gindrzychowie, Strazy, Melnicze a Telczy, gehu milosti rzimskeho czysarze skuteczne tegne raddy, komornika gehu milosti, gakošto krale czeskeho neywyzszyho *kanczlyrze* a negwyzszyho diedicznego ssenka kralowstwi czeskeho a pana manzela meho negmilegssyho, zie gest se take vlastnie rukau podle mnie na swiedomi w tomto lystu podepsati a k niemu peczet swau dati a przywiesyiti raczyl. *Datum* na zamku mem Hradczy na den swateho Hawla oppata letho panie tiscycho ssestisteho dwaczateho dewateho.¹¹³

Luczyge Ottylie hrabienka Slawatowa z Hradcze

Wylem hrabie Slawata

5.11 Listina 11

23. dubna 1649

Jiří Müller z Rotenburgu, hejtman hradeckého panství, odevzdává částku 300 zlatých rýnských, kterou mu dluží město, jako fundaci ve prospěch kostela sv. Jana Křtitele splácenou pravidelně faráři. Při nesplacení dluhu může farář užívat obecní rybníky a pole. Za fundaci mají být slouženy mše za zemřelé. Z úroku nakupovány mešní potřeby, odměňován rektor a ministranti.

We gmenu negswietieagssy a nerozdilne trojice, amen. Ja, Girzi Miller z Rettenburgku, heatman panstwi hradeckych, znamo czinim wsseckniem wubecz y gednomu kazdemu obwzlawsstie, kdez by toho potrzeba ukazowala, tak gakož gsau [???] aurzad starzssy obecni a czela obecz miasta Poczatek dluhu praweho a sprawedliwego pod obyczegny inferelle porzadnie zgisstieneho powinowati a dlužni, gmenowitie 300 [???], ze s dobrym rozmyslem swym a wynasnazugicze se dle nynegyzszy moznosti, gakošto wierny katoliczky krzestian, czest a slav bozi, blahoslawene panny maryge, tez milych swatych bozich [???] przitom take za ziwobyti sweho, dussy me mile, tez manzelky przedessle y nynegyssy ditek przibuznych, gako y wssech w [???] przistawugicznych a pomoczy potrebugicznych wiernych krzestianuw

¹¹³ 16. říjen 1629

dussiczkam, w zasluhach [???] pana wykupitele a spasytele nasseho, skrze swato swate obieti prze[???]keho a negswietiegssiech diety [???] založiti a dobrymi skutky posludz czas gest, w tomto smrtelnem onoho ziwota wieczneho dobywati dotczenau summu 300 [???] timto nize psanym spusobem Ad causas pias, tam w miescie Poczatkach przy kostele farnim swateho Jana Krztitele, obraczugi, odewzdawam a [???] psanymi aurzadem, [???] obecznimi a czelau obczy, s gegich dobrau wuly, spolecznym vsnessenim a gednomyslным vstanowenim wykazugi rzednie, ze dotczeny aurzad, starssy obecni, czela obec magi a powinny budau z te summy 300 [???] do desyti leth aurok obyczegny panu fararzi poczateczkemu nyniegssymu y budauczym kazdorocznie na dwa terminy, totiz zacznauz przy swatem Hawle roku tohotu 1649 [???] a przy swatem Girzi w nasledugicznym roku 1650 zase 9 [???], tak consequenfer dowygiti tiech leth 10 bezewsseho swatku, odporu a prodlewani, czasnie odwozowati, powygiti pak tiech prwnich 10 leth, z te summy 300 [???] gim aurzadu, starssim obecni, a czele obczy aby tim s wietssi pilnosti a w zadosti czinieni teto me fundati horliwosti budaucznie a wzdiczky dotczone powinny auroky sprawowali, 100 [???] spausstim, takze do druhych 10 let giz toliko ze 200 [???] aurocziti a toho wy aurok tim spusobem, gak przed dotczeno panu fararzi, ktezby tehda tu w Poczatkach byl, odwozowati powinnowati budau. Kdyzby opiet tiechto druhych 10 leth wyslo, tu druhych 100 [???] demtorum z milosti a pro przed dotczenau prziczinu z wy[???] psane summy spausstim, a tak potom na czasy budauczy a wieczne za czasto psanym aurzadem, starssymi obecni, a obczy miasta Poczatek nyniegssymi y budauczymi dluhu wieczneho summy hlawni gedno sto zlatych Regnskych a z nich auroku swateho roczniho po 6 [???] pozustawugi, k wiecznemu na dwa terminy, gakz przeddotczeno panu fararzi kteryby tam w Poczatkach toho czasu byl, bezewssech a wsseligakych przateluw neb wegmluw odwozowani. Vczemz gestli by dotczeny aurzad, starssy obecni, a czela obec kdy pochybily a takowych aurokuw czasnie wyprawowati zanedbali (czoz ga se nandedigi), tehdy pan fararz poczateczky mocz tu miti bude, tak gakz mezy nami zawrzeno, gest negprzedniegssych dwau rybniku obecni, totiz przywalnyho a horniho rzeczenych w auzlabi, pole poczateczka a cholenska dielyczym od niech lezicznych, se uipropria tak gako by prawem w nie vweden byl, zmoczniti [???] a vziwani gich dotud a tak dlauho zustawati, az by powinny aurok a plat wieczny dle teto fundati nalezitie a szczela zauplna waprawen byl [???]. Proti tomu pak pan fararz poczateczky s gistym wiadomim, raddau, a schwalenim wysocze [???]gneho pana patera Danyele Krnowskyho, toho czasu rectora college gindrichohradeczke s[???], gakožto pana collatora y na mistie budauczych fararz[???] poczateczkych se zwolila succestrue, powinowani budau: przednie [???] prwnich 10 leth 6 mssy swatych spiwanych a nebce[???]

mytne [??] zczatku [??] patek, ssestau po nedieli oculi w patek. A gakoż pak w tiech [??] napsano bokem ku powinosti negswietiegssych pieti pan krysta pana [??] 10 letech z summy 300 [??] aurou wy[??] rocznie [??] sobie [??] na swietlo [??] a od vziwani messnich potrzeb [??] rektorowani a [??] zpiwal a mladez gehu ministrowala 3 odwozo cztery msse tehdaż tolika slauzeny byti magi przy ni w patek po [??], druha w patek przed swatym Mautaussem aposstolem, trzeti w patek po nedeli Reminiscere czwrtá v patek po nedeli Oculi slauzeny byli. Od slauzeni gich z auroku obyczegneho panu fararzi [??] za dussy [??] rektorowani [??] za dussy [??] rektorowani [??] nalezeti a dary byti magi, ze trzeti kdyz pomigeti druhych 10 leth Fundati tato ma na 100 [??] tolika summy hlawni a to na wiecznost zalezeti a z ni 6 [??] rocznie aurocziti se bude, tehdaż a wiecznie kazdeho roku aby tolikez genom dwie msse swate gedna w patek po nedieli postni Reminiscere a druha w patek po nedeli Oculi slauzeny byli, od slauzeni gichz z auroku obyczegneho panu fararzi [??] za dussy [??] rektorowani [??] aby se dawalo a wyprawowano bylo [??] a tim tuto mau dispositi a dobrze mininau Fundat zawiram. Mezy tim wssak aby pan fararz poczateczky, nyniegssy neb budauczy, niekdy difficultati negake w wakonawani takto psane duchowni prace pro prziczinu gakychkoliw nenadalych Impediti a przihod nemiel, w tom z bedliweho vwazeni a vsneseni s panem Collatorem takto se disponiruge kdyby pan fararz od pana boha nemoczy nawstiwen byl, a przy ty [??] tiech mssy swatych sam wykonawati nemohl, ze to bud to sam, kdyz by ho pan buh raczil pozdrawiti wynahraditi, bud to skrze dozadaneho gineho fararze neb rzeholnika splnieti moczi bude. Pakli by za swau a neb zadussni w niektery z nadepsanych dnuw przed [??] praczowal, tehdy kdez by se na tyz den wynachazel przilezitosti bylo a neb kdyz by se domu nawratil, takowau mssy swatau wykonawati aby byl powinien. Kdyby se pak niektereho czasu przitrefilo, ze by w miescie Poczatkach fararze nebylo aneb gsauce tam takowy msse wykonawati zanedbawal, tehdy urzad poczateczky [??] by z wedomi sweho obtizeti nechcieli, bude powinien pilnost [??] na pana collatora to wznesti, kteryzt [??] tu miti [??] tak, aby ty dussiczky w oczistczy z kraczeni nenesli, do tehoz czasu az by ginssy pan fararz dosazen byl, kdez by za dobre vznati raczil gednu neb druhau mssy swatou na swrchu psany intent za mrtwy w ginem mistie dati slauziti a wykonawati ten pak genz by ty sluzby bozi mezitim zastal a wykonawal, ma toho czoz sicze ordinarius, pan fararz poczateczky, vlozeno na vzuti, aby pak tato fundati ma w swe dokonale podstatie tim bezpieczniegi, pewniegi, na czasy budauczy a wieczne zustawala a nad ni ruka ochranliwa drzana byla. Tez gak z strany [??] datora aurzadu, pak starssych obecnych a czele obcze miasta Poczatek debiteruw a gich milosti panuw collatoruw na miescie nyniegssyho y budaucznych panuw fararzu poczatecznych

gi przigimagiczych a schwalugicznych wtwrzeniegssy byla, [???]ta [???] podle podpisu obyczegnych peczeti nassse k tomuto lystu, genz na dny negedna slowa sepsan gest a gedena za pany collatery, druhy pak przy zadussy poczateczkym zustawati ma, dali gsme prziwiesiti spolecznie a pro wietssy toho [???] podstatu dozadali gsme se vrozeneho pana Jana Knezowskeho z Rozenportu, vrozeneho Samuele Karolydela [???], wysocze vrozeneho swate rzimske rzisse hrabiete, a pana, pana Adama Pawla Slawaty z Hradcze Chlumce a Kossumbergka (tytul), sekretarze, tez vrozeneho pana [???] Jana Waczlawa Sumsara z [???] gakoшто notarium publicum [???], ze gsau na swiedomi se podepsaly a peczeti swe podle nassych prziwiesyti dali wiadomie [???] sobie y potomkum swym [???]. Datum w miescie Hradczy Gindrzychowem na den swateho Jirzi rytirze boziho letho panie tisyczyho ssestiesteho cztyrzydczteho dewateho.¹¹⁴

5.12 Listina 12

4. prosince 1653, Jindřichův Hradec

Adam Pavel hrabě Slavata z Chlumu a Košumberka na žádost purkmistra, konšelů a obecních starších potvrzuje starší privilegia daná městu Jindřichem z Hradce v roce 1504, kněžnami minstrberskými Kateřinou a Annou v roce 1508, Adamem z Hradce v roce 1514, Jindřichem, Petrem, Zikmundem, Kryštofem a Janem bratry z Vrchoviště a na Žirovnici ohledně prodeje Cholunského rybníka Václavu Přivalenovi z Počátek v roce 1516, Adamem z Hradce v roce 1517, Wolfem starším Krajířem z Krajku ohledně zatopení farských pozemků rybníky v roce 1533 a ohledně potvrzení starších privilegií, udělení práva svobodného odkazu majetku a vzdání se platu z rybníka věnovaného Počáteckým Wolfem krajířem z Krajku, Adamem z Hradce ohledně potvrzení všech privilegií v roce 1591, Lucií Otýlií Slavatovou v letech 1606 a 1629. Potvrzuje i privilegia zničená při plenění města za švédského vpádu udělující obyvatelům města právo samostatně přijímat do obce zachovalé lidi, účastnit se namísto roboty lovu zvěře, obchodovat se solí a výnos z části odvádět vrchnosti a zbytek užívat ve prospěch města, obchodovat s vínem za plat odváděný vrchnosti. Potvrzují se všechna privilegia kromě bodu týkajícího se várek z listiny z roku 1629 a posledních článků z privilegií zničených za švédského vpádu. Z obyvatel města má být ustanoven výběrčí vrchnostenských platů podle výběrčího rejstříku a odváděných na sv. Jiří a sv. Havla na zámek v Jindřichově Hradci.

¹¹⁴ 23. duben 1649

Ja, Adam Pawel, swate rziimske rzisse hrabie Slawata z Chlumu a Kossumbergka, wladarz Domu hradeczkeho, pan na Hradczy Gindržichowem, Nowe Bystrzicy, Žierowniczy, Czerwene Lhotie a Chlumczy, gehu mylosti czysaržske, ržimskeho, uherskeho a cžeskeho krale, skutecžny komornik, ržižska dworžska radda a neywissy diededicžny ssenk w kralowstwi cžeskem, znamo cžinim wssem nyniegssym y budauczym wssudy a na každem mistie, kde by kolyw toto cžisti slyseti a nebo widieti za potrebi bylo, yakož gsau oppatni purgkmistr a konssele, starssi obecni y na mistie wssy obczy miesta meho Poczatek při mnie toho poniženými a pokornymi prozbami pohledawaly, aby ch gim praw, swobod a pri[wilegia] gegich, ktere niekdy od panuw przedkuw mych slawne pamieti jich mi[lost]i panuw z Hradcze magi, potwrdil ge, schwalyl a vpevnil, yakožto pan gegich diededicžny, kdežto za naležitie wssechna obdarowani, kterež od dawnych leth a cziasuw od gich milosti panuw z Hradcze slawne pamieti przedkuw mych a držiteluw miesta Poczatek porziad poslaupnie sobie udielene miely, sobie przednesti dadaucze, przecztl gsem przednie lyst prwnj gehu m[ilos]ti pana, pana Gindržicha z Hradcze, neywizssyho purgkrabiho pražského, datyrowany na Hradczy letha tisycyho pietisteho cžtwrtyho w sobotu den swatych apostoluw swateho Petra a Pawla, w kteremž welicze wychwalowatj racžj udatnost a muznost w branieni se nepržatelum gak gegich, tak gich milosti panuw z Hradcze bywsse niekdy przed mnozstwj lethy zdiemi ohrazene, potom pak skrze Zissku a pomocniki gehu skazene a zborzene, raczil zase narziditi ge zdmj opatrziti a przitom tyto milostj nadat totiž raczi: upausstiet od aumrti, kteraz gehu milosti a panum przedkum налеzela, takzie kdokolyw w temz miestie Poczatkach bez diediczuw muzskeho y zienskeho pohlawi umiragicze, statek swug komukoliwse lybi wssak na panstwi gehu milosti w Czechach y w Morawie odkazati muzie. Paklyby kdo na czyzo panstwi nietczo odkazal, aby nebylo propusstieno, nybrz na opravu miesta obraczeno, tu kde by rychtarzi a konsselum se widielo a gestlyby se przitreffilo, zie by ktery saused nahlau a nenadalou smrti umrzel a o statku swem porzizeni neuczinił, tyz statek gehu czoz ho kolywiecz gest, tez na opravu miesta aby przipadł.

Lyst druhy, od gich milosti oswiczenych kniezen kniezny Sasky a Anny kniezen z Minstrbergka a hrabienek Blatskych, Petra z Rozumbergka a na Krumlowie a Girziho Hrobskyho z Sedlze a Raddeynie, mocnych otczowskych poruczniukw diety a statku niekdy urozoneho pana, pana Gindržicha z Hradcze, neywizssyho purgkrabiete prazskyho datyrowany na Hradczy letha tisycyho pietisteho osmeho w nediely przed swatym Tomassem, w kterymz czo se aumrti dotecyze z gisteych prziczin wssechny przedmiestsky sausedy zarowen s tiemi, genz w ohradie miesta gsau, z czela zauplna tak, gak obdarowani

od gich milosti pana, pana Gindrzicha z Hradcze zni zuczastna czyni spolu y mlynarze pod Wesczy.

Lyst trzety, od gehu milost pana, pana Adama z Hradcze psaney na Hradczy tisyczyho pietisteho cztrnaczyho letha w nediely den swatyho Rzehorze, w niemz na swiedomi gsau urozeny wladyka Sstiepan z Potczepicz a Jan z Malykowa, purgkrabie na Hradczy, kterymzto lystem raczi potwrzowati Pocziateczkym na przedpsany milosti strany aumrti.

Lyst cztwrtey, gest od Gindrzicha, Petra, Zykmanda, Krysstoffa a Jana bratrzei vlastnich z Wrchowisctie a na Zierownicy, skrze kteryz prodaly rybnik swug diediczney gmenem Cholunsky, blyz miasta Poczatek, Waczlawowi Prziwalenowi, sausedu poczateczkymu, diediczum a budauczym gehu za padesate kop grossuw czeskych odrzikagicze se w niem wsselygakeho prawa a spravedlnosti k tomu rybniku na cziasy budauczy a wieczny. A w temz lystu gsau na swiedomi urozeny pan, pan Adam z Hradcze, heyttman krage Bechinskeho a Wltawskeho, pan Rinhart z Rziczán, heyttman na Hradczy, pan Cztibor Drachowsky z Drachowa a pan Cztibor z Hofforzicz a ten gest psan letha tisyczyho pietisteho ssestnaczyho w pondiely den poczeti Panny Marye.

Lyst patey, od gehu milosti pana, pana Adama z Hradcze daney na Hradczy w strzedu den slawny seslani Panny Marye letha tisyczeho pietisteho sedumnaczyho a w niem na swiedomi dozadan urozeny pan Rynhart z Rziczán, heyttman na Hradczy, skrze kteryz na pokorne prozby Poczateczkych pro spravowani gegich miasta a mostu, rybniczek geden gmenem Wolmanecz s lauczkau wedle nieho, odkudz rocznie platu sedum grossuw czeskych do duchodu gehu milosti wychazelo, raczil spolu y s tim platem darowati. Ytem kaupiwsse Pocziateczti rybniczek Krauziek od Mychala z Borzetina w polych, genz slugi Lysowsky, z niehoz platu roczniho osum grossuw czeskych a cztyry penize wychazelo. Tyz plat gim tolykez z milosti odpustiti raczil a nad to nade wsseczko raczil gim darowati a przidati gednu lauku gmenem Pigawecznik spolu y s platem rocznim cztyr grossuw czeskych, tak aby na gruntech swych gesstie niekde pro dobre obecni rybniczek vdielati a gestly bi komu s nim czo zatopily, aby z dotczene lauky nahradu vcziniti mohly.

Lyst ssestey od pana Wolffa starssiho Kragirze z Kragku a na Landssteynie, mocnyho otczowskyho porucznika diety a statku urozeneho pana, pana Adama z Hradcze, ney[vyssiho] kanczlyrze kralowstwi czeskeho, w kterymz potwrzuge smlauwu wiecznau a dokonalau mezy Poczateczkymi a kněžem Pawlem, tehda farazem w Poczatkach, a takowau miela wsse sobie Poczateczti rybnik k obczy nietczo fararzskyho gruntu zatopily

a czo nezatopily, to wsseczko k obecniemu dobremu obratily, pocznaucz od herzmanske czesty s tiemi malymi rybniczky az do koncze zaczez gemu kniezy pawlowi y gednomu kazdemu fararzi w Poczatkach platu wieczneho dati vwolyli na swateho Girzi puldruhy kopy myssenskych a na swateho Hawla tolykez bezewsselygakych forteluw a przekaziek gednoho kazdeho a to wsse s dowolenim gehu milosti pana, pana Adama z Hradcze. A w tom lystu gsau na swiedomi doziadani urozeni wladykowe pan Mykolass z Michelsstorffu, hejtman na Hradczy, pan Mykolass Gintz z Norbu a na Wczelniczy a pan Cztibor Wrchoticzky z Lautkowa a tomu lystu gest dattum letha tisyczyho pietisteho trzidczatyho trzetiho w pondiely po swaty pannie Apollonie muczedlnicy bozi.

Lyst sedmey od pana Wollffa starssiho Kragirze z Kragku a na Landssteynie, mocnyho otczowskyho porucznika, w niemz opiet miestu Poczatkam geden rybniczek pustey a blatem zanesseney pod samym miestem nad mleynem Waczlawiczkowym y s potuczkiem az do Horniho mleyne, kteryz nan gde, z niehoz do duchoduw Hradeczkych platiti magi na swateho Girzi piet grossuw czeskych a na swatyho Hawla tolykez. Na cziasy budaucz y wieczny a w tom lystu gest na swiedomi pan Mykolass z Michlstorffu, hejtman na Hradczy a pan Cztibor Wrchoticzky z Lautkowa a gest lyst psan na Hradczy w pondiely den s[vateh]o Brykczu letha tisyczyho pietisteho trzidczatyho ssestyho.

Lyst osmey od gehu milosti pana, pana Jachyma z Hradcze a na Hradczy, rzymskeho czysarze, uherskeho a czeskeho krale teyne raddy, komornika a neywizssyho kanczlyrze kralowstwi czeskeho potwzruga wsseczky privilegia od gich milosti panuw przedkuw swych miestu Poczatkam nadanych, przidawagicze a nalepssugicze gim toto, aby kazdy z obywateluw miasta Poczatek osedly neb neosedly mohl kssafft ucziniti za zdrawyho ziwota aneb na smrtedlny postely a statek swug nicz newyminiugicze zrziditi a odkazati kde by se gemu kolyw lybilo bud na panstwi gehu milosti a neb kdekolyw ginde. Pakly by se przitreffilo, zie by niekdo bez kssafftu umrzal a bez diediczuw muzskeho y zienskeho pohlawi, tehdy na neyblizssyho przitele tu w miestie Poczatkach a neb na przedmiesti, genz by spolutrpicz y pod tim prawem byl, paklybi dokoncze tu ziadnyho nebylo, tehdy na neyblizssyho, ktery by se na panstwi hradeckem neb teleczkem wynachazel a gestly by na posledy y tu ziadny se nenassel, te prwa na oprawu miasta slussnie, aby przipadl. A yakoz od pana Wolffa starssiho Kragirze z Kragku a na Landssteynie, mocnyho oczowskyho porucznika geden rybniczek pustey a blatem zanesseney pod samym miestem leziczy niekdy darowan gest wssak, aby do duchoduw panuw Hradeczkych w kazdem rocze przy swatym Girzi piet grossuw a przy swatym Hawle tolykez piet grossuw czeskych platiti powinni byli.

Tyz plat gehu milost pan, pan Joachim z Hradcze gim dokonale odpausstj a wiecznie dawa, a takowe potvrzenj a nadanj gest psane na Hradczy w patek po blahoslawene Panny Marye do chramu obietowani letha tisyczyho pietisteho padesatyho dewatyho. A doziadani gsau na swiedomi vrozeni wladykowe pan Cztibor Wrchoticzky z Lautkowa, a na Wrchoticzych, a Krysstof Lhotsky z Zasmuk a Sstiasney z Plesse, toho cziasu heyttman na Hradczy.

Lyst dewatey gest od gehu milosti pana, pana Adama z Hradcze na Hradczy, Hluboky, Telczy a Polny, gehu milosti rzienskeho czysarze, vherskeho a [czeske]ho krale raddy, komornika a neywizssyho kanczlyrze kralowstwj czeskeho, datyrowany na zamku Hradczy letha tisyczyho pietisteho dewadesatyho prwniho, den pamatny wssech swatych, w niemz do ziadani gsau na swiedomy vrozenj wladykowe pan Jan Lytwin z Wodnie a pan Jan Zelender z Prossowicz, toho cziasu heyttman na Hradczy, a tim lystem raczj schwalowatj a potwrzowatj wsseczky nadanj jich milosti panuw, panuw przedkuw swych.

Lyst desatey gest od gegi milosti wysocze vrozene panj, panj Luczye Ottylie Slawatowe z Hradcze, na Hradczy, Telczy a Strazy gegi milostj panj, panj Materze me neymileyssj, datyrowany na Hradczy w den pamatny swateho Wogtiecha, letha tisyczyho ssestisteho ssestyho a w niem doziadan gest k swiedomj vrozeny pan, pan Wylem Slawata z Chlumu a Kossumbergka, na Stražj, Hradczy a Telczy, gehu milost czysarzske, rzienskeho vherskeho a czeskeho krale radda, komornik, mistodrziczy, ney[wysyho] komornicztwj, a toho cziasu purgkrabie Karssteynsky, gehu milost pan, pan otecz mug neymileyssj. A ten neobsahuge w sobie nicz ginyho, gen tolyko potvrzeni wsselygakych milostj gim Poczateczkym prwe vdielenych.

Lyst gedenacztey gest tolykez od weyss pripomenute gegi milostj pani, panj materze me neymileyssj datyrowany na den swateho Hawla oppata, letha panie tisyczyho ssesti steho dwadzateho dewatyho, w kteremz opiet na swiedomj dozadan gest wysocze vrozeny pan, pan Wylem hrabie Slawata, wladarz Domu hradeckeho, z Chlumu a Kossumbergka, pan na Kossumbercze, Hradczy Gindrzychowem, Strazy, Mielnicze, a Telczy, gehu milostj czysarzske skuteczna teyna radda, komornik, gehu milosti yakozto krale czeskyho neywissy kanczlyrz a neywizssy diediczny ssenk w kralowstwi, czeskem gehu excell[ence] pan, pan otecz mug neymileyssj a w takowym lystu zbawuge se wrchnost wystawowanj piwa sweho, zie ge na cziasy budauczy a wieczny gim ku przekazcze, ssenkowatj datj nechcze, nybrz dowoluge, aby wssyczknj, kterzj w ohradie miasta gsau a budau, toho vziwaly, a poporzadku piwo hodne dobre a vziteczne warzily a na przedmiestj k ssenku wystawowaly, wssak na ten gistey a dokonaley spusob, aby geden kazdy, do duchoduw prwe nezly by piwo z spilky

tahnauti dal z gednoho kazdeho sudu yak bileho, tak stareho piwa po gednom zlatym reynskym, to gest ssesedate kreyczaru odwestj powinien byl a aurzad takowe penize przigmacze s bedlywostj, nalezitie kazdeho pul letha pod peczetj s prziznawaczym lystem a specyfikowanym regstrzikem na zamku Hradczy pisarzy duchodnemu odwozowaly, prziczemz dalssy instructi, yaka by porzadnost przy ssenku a wystawowanj tehoz piwa se zachowatj miela, w tomto lystu se obsirniegi wypisuge.

Naposledy pak vczynily mnie toho sprawu, kterak gim w ten nesstiasny pogminuly sswedsky wpad, bywsse wsseczko miasto wyplundrowano gegich ostatnj privilegia a swobody k dokonalemu zmarzenj przissly a to takowy:

Neyprwe, zie samj do miasta obcze lydi (wssak na czty dobrze zachowaly) przigimatj y také propausstieti swobodu mitj magj.

Za druhé, zie nemagi w ziadnau robotu a praczy podrobowanj a potahowanj beytj, mimo gednau w rocze, aby dwa dnj na low honienj zwierzj wyprawitj powinny bylj.

Za trati, aby swobodnie sul w welkeych prosticzych kupowatj, skladatj, prodawatj, k obecniemu dobremu wziwati a na oprawu miasta obracetj mohly, awssak z gedne kazde prosticze, kteraz se slozj do duchoduw wrchnostj po dwauch grossich malych s lystem prziznawaczym kazdeho pul letha na cziasy budauczy a wieczny odwadietj powinny bylj.

Za cztwrte, aby geden kazdy z sauseduw swobodnie w winie handlowatj mohl, a který by czo wina bud k wyssenkowanj aneb zase k prodagi z wozu slozil, tehdy z gednoho kazdeho wiedra do duchoduw wrchnostj po trzech grossich malych odwadietj powinny bylj.

Y rozpomenaucze se ya, swrchu psany Adam Pawel hrabie Slawata na to, zie sausede mieta Pocziatok yich milostem panum przedkum mym w wiernostj a poddanostj gegich nikdy se nezmarzily a nobrż y w tyle pominuly tiessky wogensky cziasy takowau wiernost y ke mnie skutecznie prokazaly, proczez gim wsseczka nadepsana privilegia gegich w ty podstatie, tak yakz tuto summownie obsazeno gest, zanechawam ge, potwruzugi a schwalugj mimo geden Artykul w lystu yedenaczym strany warek. Item niektery posledniegssi Artykule, o kterychz prawi, zie w sswedsky pad k zmarzenj przissly a mnie gich vkazatj nemohly, toto wyswietlytj a naprawitj mnie se za slussne a potrzebne widielo, totiz aby podtad geden hodnowierny dobrze zachowaly a zamosny czlowiek w miestie Poczatkach za weybierczyho wrchnosti narzizeney byl, vczynicze neyprw powinnost na kancelarzj zamku hradczekeho a takowy czlowek, aby k rucze wrchnostj tyto platy wybiral, totiž: geden kazdy

saused prwe nezly slad do mleyna poweze, at se z nieho ohlasy a yhned z warky, kterau vdielati minj po gednom zlatym reynskym z kazdeho sudu gemu odwede a on ge yhned v przitomnostj odwozucizyho do truhliczky, kteraz se gemu od zamku da, slozj a na to k mlynarzj, aby mu takowy slad se mlet byl paletu wyda, kterež mlynarzj pro wsselygakau przypadnost pilnie chowati magi. Pro lepssi pak porzadnost chczy tomu aby se to dostatecznie opatřilo, aby warky a spilanj gednosteyne byly a geden wicze nezlj druhy sudu nespilal pod skraczenim czele warky y dalssim przisnym trestanim.

Item solnj plat z welky prosticze podobnym spusobem po dwauch kreyczarzich a dwauch peniezich prwe, nezly by kdo z wozu slozil, aby do tyz truhliczky slozitij powinnen byl. Nemenie y strany wina, prwe nezlyby z wozu slozene bylo, geden kazdy po trzech kreyczarzich a trzech peniezich z wiedra at odwede. A aczkolyw wsse do ty truhlyczky od tiech, genz odwozugi przed oczima weybierczihio aneb od nieho w sypano bytj ma, wssak niczmenie chceme tomu, aby na wsseczky trzj przigmy obzwlasstnj registriziky tyz weybierczj zaznamenagicze w nich kdy czo od koho a od czeho przigme, neydele w osmj dnech po swatym Girzj a po swatym Hawle, na zamek przinassel, a tu y heyttmana nasseho, genz druhy klyczek od ty truhliczky mitj bude, takowy penize duchodnimu pisarzj wyczital.

Czo se roboty gegich, kteraz tolyko na tom samym zalezi, gednau w rocze na dwa dnj na honienj zwierzj wychazetj doteczje przitom magj po zustawenj beytj, wssak s tauto weyminkau, aby statecznj a sylny lydj wyprawowaly a gestly by se trefilo, zie by se niektery rok w ty stranie nehonilo, tehdy geden kazdy saused mozney y chudssi, tak yak vsedly gest, wsse zarowen za takowau dwaudennj robotu ssest kreyczaru dati a podle auroku swatogirzskeho rychtarzj loznimu a on sem do duchoduw odwestj powinnen bude.

A s tim toto my obnowenj a potwzenj gegich tuto sumomownie wepsanych privilegij zawiram a przy budauczich mych potomnich drzitelych dotczeneho miasta Poczatek narzizugj, aby przy tiech wssech gim vczinienych nadanj a milostech zauplna zachowanj a chranieni byly. Pro lepssi toho budauczy bezpecznost a stalost, doziadal gsem se wysocze vrozeneho pana, pana Ferdynanda Wylema, swate rzijske rzisse hrabiete, Slawatu z Chlumu a Kossumbergka, pana na Telczj a Strazj, gehio milosti czysarzske neywizssoho lehniho sudi dworzskyho a mistodrziczkyho w kralowstwi czeskem, tez gehio milostj vherskeho a czeskeho krale skutecznego komornika, pana, pana streycze meho neymileyssiho, tez vrozeneho p[ana] Samuela Karolydesa z Karlsbergku, toho czasu wssech panstwj meych wrchniho heyttmana, zie gsau na swiedomj toho peczetj swe podle me k tomuto lystu przywiesytj daly a w niem

wlastnj rukau swau se podepsalj, genz gest dan na zamku Hradeczkem den památný swate panny Barbory, leta panie tisíczyho ssestistyho padesatyho trzetiho.¹¹⁵

Adam Pawel hrabie Slawata M[anu] P[ropria]

Ferdynand Wylým Slawata M[anu] P[ropria]

[S]am[uel] [Ka]rolides z Karelsberku M[anu] P[ropria]

5.13 Listina 13

24. června 1659, Jindřichův Hradec

Ferdinand Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a starších potvrzuje všechna privilegia daná jim od jeho předchůdců.

Ya, Ferdinand Wylým Slawata, Swate Rzimske Rzisse hrabie, z Chlumu a Kossunbergka, Wladarz Domu hradeckeho, pan na Hradczy Gindržichowem, Telčzi, Nowe Bystržiczy, Chlumci, Straži, Yierowniczy, Czerwene Lhotie a Mnichu, gehu milosti czysaržsky radda, skutečný komornik, neywižssi lenni sudi dworsky, kralowsky meistodržiczy a neywissi diediczny ssenk w kralowstwi czeskem, oznamugi timto lystem obecnie przedewssemi kdožkoliw gey cžisti, widieti neb slyseti bude a wzlasstie tu kdez nalezy zie oppatrný purgmistr, rychtarz, konssele a starssi na mistie wssi obcze miesta meho Poczatek poddani wierni mogi gmili zadagicze mnie poniženymi prosbami, aby(ch) gim praw, swobod a Privilegii gegich, kterež tak od přzedkuw mych slawnych pamieti gich milosti panuw, panuw Hradeckých a držiteluw niekdy miesta Poczatek obdarowane a nadane a poslednie od gehu wysocze hrabieczy excellenti pana, pana Adama Pawla, swate rzimske rzisse hrabiete Slawaty z Chlumu a Kossunbergka, wladarže Domu hradeckeho /:tytul:/ slawne a swate pamieti pana streycze meho neymileysšihó pod dathum den pamatny swate panny Barbory leth 1653 potvrzena mieti znowu we wssech punktich a clausulich potwrdil, schwalil a vpevnil yakozto pan gegich diediczny y powažiwsse slussnau žadost gich a to obwzlasstie z gegich privilegii sobie k srdczy pripusstiwsse, kterak oni poddani a wierni mogi gmili a obyweatele miesta meho Poczatek přzedkum panum, panum mym a držitelum niekdy tehož miesta, jakožto wrchnosti swe, wsseliyak wiernie poddanie a poslussnie nebyl gich statku, hrdel ani gmeni sweho proti neprzatelum yak gegich, tak gich milosti panuw Hradcze dobrže, cztnie a chwalytebnie se zachowati. Y tolikež mnie, wrchnosti swe diediczne

¹¹⁵ 4. prosinec 1653

tak se chowati na czasy budauczy a každeho času slibugicz, pržipowidagi proczež aby odemnie znati mohli, milostiwau lasku, kterau cinim yakoztto pan gegich diedicžny k wiernym poddanym mam a aby mnie pana a wrchnosti budaucznie pamatku mych tez aby gyni lide, genžby o tomto obdarowani a potvrzeni slyšen, aby tim radiegi se pod mne a potomni pany a držitele panstwi hradeczskeho hrnauti a osazowati pana boha ke czti a chwale gehu rusti a w swate katolyczke wierže se rozmohoti mohlo s dobrym swym rozmyslem nadepsanym miesstianum a obywatelum miasta meho Pocžatek, tež y na pržedmiesti osedlim, tiem genžby poržadnie purgrecht miestem trpiczi mieli wssech praw privilegii obdarowani a swobod podle slawnych przedkuw mych gim nadanych we wssem gegich znieni, položení, punktich a clausulich, neginacž než yakoby w tomto lystu mem slowo od slowa zauplna wepsany byly obnowugi a mocnie potwrzugi, schwalugi, chtiegiecze tomu konecznie aby pržitom potvrzeni a obdarowani gich miloti panuw, panuw pržedkuw mych a meho giž czasto dotczeni poddani, wierni mogi gmili miesstiane a obywatele miasta meho Pocžatek y od diediczuw a budaucznych mych a držiteluw tehoz miasta zczela a zauplna zachowani a každeho času chranieni a opatrowani byly bez ginych wssech lidi wsseliyake pržekažky a odpornosti na potvrzeni toho k lystu tomuto peczet mau prziwiesyti gsem rozkazal a w niem vlastni rukau se podepsal, czehoz datum na zamku Hradczy den pamatny swateho Jana Kržtitele ginak cztyrmeczytneho dne miesycze czerwna letha pane tisyczyho ssedstyho padesateho dewateho.¹¹⁶

Ferdinand Wylym

5.14 Listina 14

11. listopadu 1676, Jindřichův Hradec

Jan Jáchym Slavata z Chlumu a Košumberka na žádost purkmistra, konšelů, rychtáře a obecních starších potvrzuje privilegia z let 1508, 1514, 1516, 1517, 1536, 1591, 1606, 1629, 1653, 1659 předložená mu Tomášem Pešinou z Čechorodu a počáteckým děkanem Vitem Bernardem Loutkovským. Povoluje přijímat a propouštět z města lidi zachovalých mravů. Osvobozuje obyvatele města a mlynáře z okolí od účasti při lovu zvěře, ale nahrazuje ji výběrem roční peněžité dávky od Počáteckých a odvodem naturálních dávek od mlynářů ve prospěch vrchnosti. Z obchodu se solí a vínem jsou dále vrchnosti odváděny peněžité dávky. S ohledem na termíny konání trhu v okolí města přesouvá jarmark z pondělí

¹¹⁶ 24. června 1659

po narození Panny Marie na pondělí po sv. Františku Serafinském. Přidává trh na dobytek, obilí, len a předitivo každou sobotu před každým ze tří výročních jarmarků.

Ja, Jan Jachym, Swate Ržimske Ržisse hrabie, Slawata z Chlumu a Kossbergka, wladarž Domu hradeckeho, pan na Hradczy Gindřichowem, Nowe Bystřizy, Telczy, Chlumczii, Straži, Zirowniczy, Czerwene Lhottie, Mnichu a Ainspachu, G[eho] M[ilosti] Czys[arzske] radda, skuteczny komornik, neywizssii lenni sudi dworzsky, kral[owsky] mistodrżiczy, saudcze zemsky a neywizssy diedicžny ssenk w kralowstwi cžeskem, znamo czinim timto lystem wubecz přzedewszemi, obzwlasztnie tu kdež by toho potřeba vказowala a tento lyst čzten aneb čztauczy slyszan byl, zie gsau přede mnie přzedstaupily oppaktrni purgkmistr a konszele, tež rytarz loži starszi obecni y na mistie czele obcze miesta meho Pocziatek, wierni mogi gmili a mnie za to we vszi ponizienosti poslusznie ziadaly, abych gim gich privilegia a nadani, ktore gsau tak odwzatecznych přzedkuw mych a drziteluw mniesta meho Poczatek dobre a slawne pamieti byli dosahli [???] milostiwie obdarzeni byli, gmenowitie o [!] urozenego pana pana Gindřzicha z Hradcz[e] neywizsziho purgkrabiho pražského, datyrowan A[nno] 1504, taky od G[eho] [Milosti] oswiczenych kniezien, kniežny Katky a Anny kniezny z Minsterberga a hrabienek Kladských, Petra z Rozenbergka a na Krumlowie a Girziho Hrabskyho z Sedlcze a Radeninie mocnych otcyowskczch poruczniukw diety a statkuw niekdy urozenego pana, pana Gindrzicha z Hradcze neywizsziho purgkrabiho prazskyho, datyrowane na Hradczy w lethu 1508, jakož y od urozenego pana, pana Adama z Hradcze dany na Hradczy w lethu 1514, tež taky od Gindřzicha, Petra, Zigmunda, Krystoffa a Jana, bratřizi vlastnich, z Wrchowisztie a Zirowniczy, kterýž to prodali rybnik swug diedicžny Cholunsky bliž miesta Poczatek Waczlawowi Přziwalenowi, sausedu poczateczkemu, diedicžum a budauczym gehu za 50 kop g[rošu] cžeskych, w lethu 1516 dan taky na podobnie od urozenego pana, pana Adama z Hradcze, deda to na Hradczy, w lethu 1517 gim udielene tolykež od urozenego pana, pana Wolffa Starsziho Kragirze s Kragku a na Landsztegnie, mocneho otczowskeho poruczniaka diety a statkuw urozenego pana, pana Adama z Hradcze, neywizssiho canczliřze w kralowstwi cžeskem, datyrowane w letu 1533.

Item od nieho pana Wolffa Kragirze s Kragku w lethu 1536 dane taky od urozenego pana, pana Jachyma z Hradcze, řzimskeho czysarze, uherskeho a cžeskeho krale, raddy, komornika a neywizsziho kanczliřze kralostwi [!] cžeskeho, pana pradieda meho neymileysziho, datyrowane na Hradczy w letu 1591, jakož y od wysotcze urozene pani, pani Luczige Otilie Slawatowe z Hradcze, neymilegszi pani baby me, dobre a slawne pamieti datyrowane na Hradczy w lethu 1606, item od G[eho] M[ilosti] z neymilegsy pani baby me

wydane w lethu 1629 tak y poslaupnie od wysocze urozeneho pana, pana Adama Pawla Slawaty, s[wa]te rzijske rzijsze hrabiete, z Chlumu a Koszbergkha, wladarze Domu hradeckzsheho (tytul), pana stregcze meho neymilegsziho, datyrowane na hradczy w lethu 1653 a poslednie od wysotcze urozeneho pana, pana Ferdynanda Wilyma Slawaty, s[wa]te rzijské rzijsze hrabiete, z Chlumu a Koszbergka, wladarže Domu hradeckzsheho /titul/, rzijskeho czysarze uherskeho a czeskeho krale teyne raddy, neymilegsziho pana, bratra meho dobre a slawne pamieti, datyrowane na zamku Hradeczkem w lethu 1659 obnowil, zchwalyl a potvrdil. Y wzhlednauce na takowu gich ponizienau ziadost a powaziwsze te przy sobie, zie sausede a obywatelie miasta meho Poczatek panum przedkum mym w wiernosti a poddanosti gich nikdy se neswarzily, anobrz y mnie posawad wszelykau poddanost a poslusznost jakozto wierni poddani czini a cziniti przipowidagi, aby skrze obnoweni a potwrzeni przedeszlich privilegii a nadani a gim w nowie udielene milosti sausede tehoz meho miasta Počzatek mnie, diediczum a potomkum mym, gakozto wrchnostem sim, dalszi a staleyszi poddanau wiernost, powinnau poslusznost na sobie skutečnie dokazowati a podle tehoz bozskeho poziehnani pilnie a pobożnie wyhledawagicze, w niem rusti, snaziegise ziwiti a hogne se wzdielawati przilezitos mnieli, gim sausedum miasta meho Poczatek gich nadpowiediena nadani a privilegia, ktore gsau tak od wzatych przedkuw mich a drziteluw miasta meho Poczatek dobre a slawne pamnieti byli dosahly, zase wszechna jakoby tuto slowo od slowa wyspane byli, we wszech punctech, syllabach, znieni a clausulych zchwalugi a obnowugi a z wrchomoczności me potwrzugi, aby ode mnie sezhati mohly milostiwau naklonost mau, kterau k nim jakozto pan gegich diediczny k wiernym poddanym mam, jakozto y aby mnie pana a wrchnosti swe budaucznu pamatku mnieli a miesto me Poczatky z pomocy bozi a ke czti a chwale gehu rusti a se rozmahati mohlo, gim z dobrym rozmyslem nasledugiczy nadani a privilegia milostiwie nadawam a nadlepszugi a to przednie dokaziwsze mnie to lydmi hodnowiernymi, totiž welebnie dustognym panem, panem Thomaszem Janem Passinau z Czechorodu /tytul/ a dwogi cztihodnym kniezem panem Witem Bernardem Lautkowskym niniegszim diekanem poczateczkym, kteryzto gich privilegia weydieli a w rukauch mnieli y czety, zie gsau o nie w posledni pod stregdsky bywsze miesto wszechno wyplundrowano prziszli a w techto obdarowanie od wzacznych przedkuw mych dobre a slawne pamieti mieli, zie do miasta a obcze gich sami lyde, wszak na cti dobřze zachowale, jak przigimati, tak y propausztieti swobodu mnieli, takowe gim nyini za te swrchomoczności swe potwrzugi a te swobody wolnie uziwati milostiwie powolugi jakoz by.

Za druhe tak jakož niekdy sausede počatečszti y ty, genž s nima w contribuirowani trpiczy gsau, totiž okolni mlynařzowé za dwa dni na low honieni zwieřzi chodiwaly, toho gich moczy nadani tohoto oswobozugi a aby napotom na mistie takoweho dwau denniho honieni do duchodu meho každoročnie geden každey z sauseduw po 6 kr dawaly, milostiwie powolugi a obdarzugi. Mlynařzowe pak pokudž neyakey ssrot neb chleb na woharzik dawaly, přzitom y na potom aby pokraczowano bylo, milostiwie pozustawugi.

Za třzetí aby swobodnie sul w welkych prosticzych kupowati, skladati, prodawati, k obecznemu dobremu uziwati a na prawu miesta obraczeti mohli, awssak z gedne kazde prosticze, kteraž se slozi do duchoduw wrchnosti po dwauch groszch malych z lystem přiznawagiczym každého pul letha na czasy budauczy a wiečzny odwadieti powinni byli.

Za cztwrté aby geden každý z sauseduw swobodnie w winie handlowati mohl a který by czo wina bud k wiszenkowani a neb zase k prodagi z wozu slozil, tehdy z gedno každého wiedra do duchodu meho po 3 gr[osse] malych odwadieti powinen byl.

Za pate tak jakož moczy diplomati s czysařzského palatinatus od rzimskeho czysaře uherskeho a czeskeho krale Ferdinanda druheho slawne pamieti wysocze urzenemu panu, panu Wylimowy Slawatowi, s[wa]te rzimske rzisze hrabieti, z Chlumu a Koszbergka wladarzi Domu hradečzského /titul/, panu diedu memu zneymilegszimu, dobre pamieti neymilostiwiegi udieleneho geden každý prawem poslaupnym wladarz Domu hradečzkeho tehož neymilostiwiegsziho nadani a učastna se czyni a tehož moczy naddotčzeneho czysařzskyho palatinatus diplomatys uziwa a mezy ginszimi znamenitymi milostmi a nadanim y tuto welykau milost a nadani sobie neymilostiwiegi propugčzene magi, aby mohly na panstwich swich jarmarky a trhy ustanowiti, ja tehdy Jan Jachym Slawata, swate rzimske rzisze hrabie, z Chlumu a Koszbergka, wladař Domu hradečzkeho /titul/, jakožto na ten czias tehož neymilostiwiegsziho nadani gaudyrugiczy sucehsor gim miesztianum a obywatelum počateczkym gich jarmark, ktereho gsau až posawad ten pondieli po narozeni panny marye drziwaly, gsauce poniekud proginszi okolni jarmarky nepohodlney takowey gim na ten pondielek po s[wa]tym Františku Serafinskym aby napotom drzieti mohly, moczy czysařzského nadani a palatinatus diplomatis, obzwlasztne pak negsauce okolnim sausedum takoweho jarmarku přzeneszeni k ziadney ugmie a sskodie, milostiwie přzenaszim a drzieti powolugi a nad to weyzsze gim Počateczkym toto znamenitie nadawam a udielugi, aby napotom, wzdy tu sobotu přzed gich weyročznimi jarmarky gichž to třzi magi, trch pobi[t]czy weysadni, iakož y na wszelyke obily wařzeni, lny, přzediwa a gine tiem podobne weczy drzieti mohly a mocz mniely, chtiegicze przitom taky tomu, ano y te dokonale a neomylné

nadiege sem, zie czasto gmenowane miesztiane a obywatele miasta meho Poczatek, mogli wierni gmiły, přzitimny potvrzeni a niekterych nowich milosti udieleni a wzatcznych přzedku mych nadani od budauczich diediczuw, potomkuw mych a drziteluw tegož miasta meho Počzatek zczela zauplna zachowani a každeho cziasu bez wszech lydi wszeligake přzekažky a odpornosti chranieni a opatrowani budau, toto wszak sobie přzi tom dalegi y potomkum mym a budauczim drzitelum miasta meho Počzatek znamenitie wymienugi a w me y gich moczy pozustawugi, aby pokud by toho kdy potřeba ukazoval, tu mocz mniel a mniely swrchu psane, yak od wzacznych přzedkuw mych, taky ode mnie gim mniesztiatum počzateczkym milostiwie udielenych nadani, takowe bud to napraviti nieczo k nim przidati nebo ugiti, ano y kdyby toho potřeba ukazowala zrusziti a wniwecz uwesti. Na potvrzeni toho wszeho k tomuto nadani pečzet mau přzirozenau wíedomnie přziwiesyti sem rozkazal a w niem se rukau vlastní podepsal, gehož gest datum na zamku mem Gindřzichohradeczky den pamietny swateho martina biskupa a mučzedlnika panie, genž bylo gedenaczteho dne mniesycze lystopadu letha od narozeni pana a spasitele naszeho ssestnaczteho sedmdesateho ssestyho.¹¹⁷

Jan Joachim hrabie Slawata

Manu Propria

5.15 Listina 15

14. října 1694, Zásmyky

Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie potvrzují na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších privilegia. Povolují městu udržování jednoho kaplana sloužícího mše v Počátkách a Žirovnici. Zachovávají poplatky z prodeje solí, vína a piva. Při každé várce městského piva povolují přivařovat jeden čtyřvěderní sud piva, jehož užitek bude obrácen ve prospěch kaplana. V tomto případě se vzdávají poplatku 1 zlatého tradičně odváděného vrchnosti. Z každého dalšího sudu piva i nadále má odvádět vrchnosti 1 zlatý. Pro zvelebení počáteckého špitálu se vrchnost vzdává platu 1 zlatého odváděného jí z polí, které patří městskému špitálu. Za potvrzení starých a udělení nových privilegií mají Počátečtí nechat ročně sloužit čtyři mše za svou vrchnost.

Ja, Adolff Wratislaw, swate rzymске rzysse hrabie z Ssternberku, pan na Zasmuczich, Maloticzych, Hossticzych, Puczerach, Czerheniczych, Strazj a Zirowniczy, rittirz zlateho

¹¹⁷ 11. listopad 1676

rauna, G[eho] M[ilosti] Czysarz[ske] skuteczna tegna conferenz radda, komornik przedni kralowsky, mistodrziczy a negwizssy purgkrabi prasky w kralowstwi czeskem a Anna Luczyge Ottylige hrabenska Ssternberkowa, rozena hrabenska Slawatowa z Chlumu a Kossenberku, oznamugeme timto lystem obecne przedewssemj kdozkolyw geg czisti, wideti, nebo slyseti bude a wzlasste tu kdez належ, zie gsau przedstaupily przed nas oppatni purkmistr, konssele, rychtarz a starssj na miste czele obcze nasseho mesta Poczatek, poddanj werni nassj gmily, zadagicze nas ponizenymi prozbami, abychom gim praw a swobod w przigimani a propaussteni a ginych gegich *Privilegij*, kterez od przedkuw slawne pameti Gich Milosti panuw z Hradcze a drziteluw starodawnich mesta Poczatek *inclusive* tech, ktere od nekdy pani Luczyge Ottylige hrabensky Slawatowe, rozene pani z Hradcze obdarowane a nadane magj, tez przy nich zanechane byly w *Punctech* a *Clausulych*, znowu potvrdily, schwalyly a vpevnily y powaziwsse my nassyh wernych gmilyh poddaných gegich ponizenau prozbu slussnau byti a pripustiwsse sobe k srdczy to, kterak oni poddani werni nassy gmily obywatele nasseho mesta Poczatek nelytugicz a nesanugicze hrdel, statku a gmeni sweho na onen czas w trwagiczym wogenskym neprzatelckym biehu przedesslym panum przedkum a niekdy drzitelum tehoz miasta, jakozto wrchnostem swym wsselygake werne, poddane a poslussne sluzby prokazowaly a wzdyckny werne, cztna a chwalytebne se chovaly, przy wirze rzymske katolyczke stati zustaly a skrze takowau wernost, obdarowani a nadani od tychz panuw przedkuw dosahly y tolykez nam diediczne wrchnosti swe dediczum a budauczym nassyh wzdy dale werne, poddane a poslussne na czasy budauczy se chowaj slybugi a pripowidaj, procez aby od nas tu milost, kterau k nim gakošto k wernym poddanym mame, skuteczne poznaly a od nas, diediczne wrchnosti gegich, wecznau pamatku gmely, nemene vslyssytcze ginssy obywatele o takowem obdarowani a potwrzeni tim radegi pod nas diedicze a budauczy nasse w tymz meste Poczatkach se osazowaly tak, aby to miesto s pomoczy pana Boha ke czti a slawe gehu we wssech handlych a ziwnostech rusti a w swate rzymske katolyczke wirze se rozmahati mohlo, z dobrym nassyh rozmyslem nadepsanym messtanum a obywatelum mesta Poczatek nassyh wernym poddanym, tez y na przedmiesti osedlym, tem genz by porzadne purgkrecht z miestem trpiczy gmely, wssech praw, *Privilegij*, obdarowani a swobod k przigimani o propaussteni na swobodu gim odwegss pripomenutyh panuw przedkuw nadanych we wssem gegich zneni položených *Punctich* a *Clausulych* neginacz, nez gakošto w tomto lystu nassem slowo od slowa zauplna wepsana byly, schwalugeme, obnowugeme a potwrzugeme. Chtegicze tomu nakonecz, aby nassy czasto gmenowani poddanj werni nasse gmily miesstane a obywatele miasta nasseho Poczatek y od diediczuw a budauczych nassyh a drzyteluw tehoz mesta przytom obdarowani a potwrzenj

z czela a zauplna zachowani kazdeho czasu chranenj a opatrowani byly bez wsselych przekazek a odpornostj dalegi a gakoż gsau tyż nassy werni poddani miasta Początek z horlywego powzdyczkny nezmenitedlnie trwagiczyho rzymskeho katolyczkeho nabozenstwj posslusne se prohlasyly a skuteczne przypowiediely na swug obecni nakład nyny y na czasy budauczy a weczny przy mieste a neb diekanstwí począteczkem gednoho kapłana chowati a wychowawatj, proto aby ke czti a chwale bożj k zwelebeni a rozmnozeni katolyczke wrauczne pobożnosti kazdau niediely a swatek msse neb sluzby bożj netolyko w mieste Początkach anobrz take w miestys Zierowniczy wykonawane begti mohly. Proczez ja z mau negmilegssy pani, pani Annau Luczygi Ottylygj hrabenkau z Ssternberku, rozenau hrabenkau Slawatowau z Chlumu a Kossenberku gym Poczateczkym wernym poddanym nassim takowe wrauczne prohlasseni, przypowed a zawazek netolyko schwalugeme, nybrz take z milostiwe uznanylostj gim tuto dalssy milost pro sebe, diedicze a budauczy nassy czynime:

Primo: ponewadz gegich posledni od domu hradeczyho Slawatowskeho nadane *Privilegia* postacizedlny nebyly, aby z gedne kazde beccky soly, kteraz se w meste slozj, po 2 g[roších] malych a z gednoho bud k wyssekowani a neb zase k prodani z wozu slozeneho wedra wina do duchodu zierownickeho gen tolyko po 3 g[roších] malych odwozowatj powinni byly, niczmene z wegss oznamene milostiwe uznanylostj ge Poczateczky nasse werny poddany skrze toto nowe a teprw nyny platne nadanj przytom przedesslym wegss podoknutym odvodu gak ze soly, tak z wina dokonale pozustawugeme a na nich nyny a na czasy budauczy pro sebe, diedicze a budauczy nassy nicz wicze pritendirowati se nema.

Secundo: nad to wegssse czynime gim tuto milost a to ku pomocy gednoho od nich wychowawati przyslybeneho kapłana, totiz aby przy kazde gegich miestysy warcze ze sweho sladu sypani geden cztыр wiederni sud piwa na czasy budauczy a weczny sobe przywarzowaly, ten uzitek na kapłana obracely, s toho wssak przywarzowaneho gednoho sudu piwa ten od starodawna obyczegny geden zlaty tacz do duchodu nasseho zierownickeho odwozowati powinni nebyly, czo se ale ginych k wegstawu a uzitku obecnimu swarzenych piw dotegcze tak gako od starodawna, tak take nyny a na czasy budauczy z odwozowaním gednoho zlatyho z kazdeho sudu Continuirowatj magi a powinni gsau.

Tertio: gakoż gsau od starodawna take z nekterych k sspitalu począteczkemu przinalezegicznych kausku poly a ginych przilezitosti weczneho platu rocne po 1 r[ýnským] 7 kr[ejcarech] odwozowati powinni byly a takowy do duchodu zierownickeho skuteczne odwozowaly, proczez pro lepssy zwelebeni tehoz sspitala a snadssy wychowawani lydi

chudých sspitalských ge Poczateczky aneb radegi ten sspital od takoweho weczneho platu pro sebe, diedicze a budauczy nassy nyini y powzdyczkny oswobozugeme a prazdna czynime.

Quarto: naproti tomu oni nassy werni poddani z miasta Poczatek za przyczinau gim od nas gak skrze Confirmowani starych, tak take nowych nadanj prokazanych welkych milosti z wierne a poslussne wdiecznosti, tak wrauczne se prohlasly a dokonale prislybily za nas a nasse diedicze kazdoroczne nyini a na czasy budauczy weczny cztyry msse swate pro snadssy dosahnuti zde czasne y weczne milosti bozske slauziti dati, kterežto wrauczne prohlasseni, przyslybeni a pobožne gmineni my od nich wdeczne przygimame s tau milostiwau nadegi, ze przy wykonawani tech prislybenych wecznych mssy swatych za nas na modlytbach swych wrauczne trwati budau, sycze ale zawazani gsau a se zawazugi wsseczky od starodawna powinne auroky, poplatky a gyne w vrbarzy zerowniczkiem rozepsane powinnosti bez negmenssyho odporowani w času urczitem do duchodu nasseho zerowniczkeho pilne odwozowati, k nam pak gakožto gegich diedicze wrchnosti, diedczu[m] a budauczym nassym powzdyczkny wierne poddanie a poslussne se chowati. Na potvrzeni toho k lystu tomuto peczete nasse przywesyti gsme rozkazaly a w niem vlastnima rukama se podepsaly. Gehoz gest datum na zamku nassem zasmuczkiem dne 14. octobris a[nn]o 1694.¹¹⁸

Anna Lucia hrabinka z Sternberka

Adolff Wratgiislaw hrabie z Sternberkara M[anu] P[ropria]

5.16 Listina 16

19. června 1697, Praha

Adolf Vratislav hrabě ze Šternberka a Anna Lucie Otýlie na žádost purkmistra, konšelů, rychtáře a obecních starších a s ohledem na škody utrpěné za švédského vpádu se vzdávají pravidelného platu vybíraného z trhu ve prospěch postavení zdí, městských bran a zpustlé radnice. Za to má město zaplatit najednou v hotovosti 1448 zlatých a 50 krejcarů. Dále bylo ustanoveno v hotovosti 1448 zlatých a 50 krejcarů. Dále bylo ustanoveno přinášet nejdříve kontribuci na zámek Žirovnice, odkud bude hejtmanem odeslána zpět do Počátek. Dědičně poddaní z města Počátek měli ročně nechávat sloužit osm mší svatých za vrchnost.

¹¹⁸ 14. říjen 1694

Ja, Adolff Wratisllaw, s[wa]te rzimske rzisse hrabie z Ssternberka, pan na Zasmucznych, Czastalowicznych [!], Czerberucznych, Strazj a Zyrowniczy, rytirz zlateho rauna, Geho m[ilos]ti czysarzske skuteczna tegna *Conferenz* radda, komornik przednj kra[lowsky], mistodrziczy a negwizssy purgkrabj prazsky w kralowstwj czeskem a Anna Luczye Ottylie hrabienka Ster[n]berkowa, rozena hrabienka Slawatowa z Chlumu a Kossenberku etc. znamo czinime timto lystem dalssyho milostiweho nadanj wubecz przedewssemej, kdez by czten, widien neb slyssan byl a wzlasstie tu, kdez належ, ze gsau przed nas przedstaupily opatrnj purgkmistr, konssele, rycharz a starssy na mistie wssy obcze nasseho miasta Poczatek, wiernj nassy gmily [!] diediczny poddanj, ponizenie a poslussnie przednesly, kterak nasse miasto Poczatky na onen czas toho nesstiasneho padu sswedskeho obwzlasstnie po bitwie Jankowsky opanugicze a obsadicze comendantj sswegdssti z swym lydem zamek Zerowniczky [!], od nich po dwie letha skrze vkladanj a Exequirowanj nesnesytedlnych Contribuczy welyke natisky, nemenie od lydu czysarzskeho przy dobegwanj tehoz zamku tez mnoho zleho zakusyjt musely a dale bywsse tyz miasto Poczatky od lydu neprzatelскеho z chrame[m] panie a kostelnima klenoty, wiezj a z branamj miestskyma w prach a popel obraczeno, obywatele tehoz miasta giz teprw do poslednj czely rugny przywedenj byly, takze tyz miasto Poczatky wedle ocziteho spatrzowanj az dosawad k swemu zniku przigitj nemohauz, nemale oprawy a dokonaleho wyzdwizenj potrebuge, nas za to pokornie a poddanie prosyचे, aby chom gegich niekdy nassym panum przedkum a drzitelum tehoz przypustily a gim gako zto milostiwa wrchnost tak napomoczna byla aby tyz miasto Poczatky miasta Poczatek powzdyczkny dokazane poddane wiernosti (w ktere z gako wiernj diedicznj poddanj setrwatj nam slybugj a przypowidagj) sobie k srdczy rok od roku k wietssymu zwelebenj s snadssymu osazenj obywateluw przichazetj mohlo, powazicze tehdy nassych wiernych gmilych diedicznych poddanych miasta Poczatek slussnau prozbu, proczez z ohledu toho, ze gsau swym wrchnostem powzdyczkny wiernau poddanost zachowaly a nelytugicz statku, anj hrdel pro zastanj swych milostiwych wrchnostj a hagenj s[wate] rzimske katoliczke wiry tolyko za sruby vdatnie se branily, tez nam, diediczum a budauczym nassym takowau wiernau, diedicznau poddanost zachowatj przislybili. Ja z mau neymilegssy panj, panj Annau Luczygj Ottylygi hrabienkau z Sternberka, rozenau hrabienkau Slawatowau z Chlumu a Kossenberku dotczonym nassym wiernym poddanym miasta Poczatek a gich potomkum z milostiwe vznanliwostj pro sebe, diedicze a budauczy nasse tuto dalssy milost czinime.

Primo: gako z gest do duchodu nasseho panstwi zerownjczkeho przy miestie Poczatkach z samych jarmarku wybirane, nam tez ze wsselikych dobytkuw o jarmarcznych

a trzech przinalezegiczy megto, wegbier z mist aneb standt geldu od kramarzu a ginych na jarmarky przigizdiegiczych a powinny plat z dobytkuw przy miestie od rzeznikuw zbitych, nemenie gisty *quantum* na mistie honienj zagiczuw, wsseho pak w gedne summie *prorata* 36 r[ýnských] 13 kr[ejcarů] 1,5 d[enárů] rocznie vychazelo a do duchodu nasseho zerownickeho przigimano bylo, takowy tehdy nam rocznie z miasta Poczatek vychazegiczy plat, totiz 36 r[ýnských] 13 kr[ejcarů] 1,5 d[enárů] gim wiernym gmiłym nassym dieicznym poddanym miasta Poczatek a gich potomkum pro wyzdwizenj zdj a miestkych [!] bran, wystawienj zpustleho rathauzu a zwelebenj czeleho miasta z milostj nassy dieicznie odezdawame, sobie a dieiczum budauczy[m] nassym zadneho dalssyho prawa k tomu vychazegiczymu platu tiech 36 r[ýnských] 13 kr[ejcarů] 1,5 d[enárů] nepozustawugicze na ten a takowy spust', zie onj wiernj gmiely nassy dieicznj poddany miasta Poczatek nam za takowy yakz wegss podotknuto rocznie vychazegiczy plat w stalem platu za kazdy zlaty po 40 r[ýnských] wsseho pak w gedne sumnie 1448 r[ýnských] 50 kr[ejcarů] w hotowostj skutecznie odwedly a zaprawily, s kteryzto przigate summy nasse wiernj gmiely dieiczny poddany miasta Poczatek netolyko *quitugeme* a nobrz take nasse dieicze a budauczy tak zawazugeme, aby chticze bozske pozehnanej gmitj trestu a pomsty pana Boha vgitj tomuto gim zhorzegssych welkych zasluh z milostj vdienenemu dalssymu nadanej zadne wymyslene przekazky neczinily, nybrz ge przitom wssem zczela a zauplna pozustawily a powzdyckny chraniły.

Secundo: czo se placzenj contrybucze z miasta Poczatek dotycze, przy te giz skuteczne vczynene *separati* przy kral[ovské] bernj zemsky na ten spusob se pozustawuge, aby budauczne *repartiti Contribucznj* miasta Poczatek se tegkagiczy powzdyckny neydrziwe na nass zamek zerowniczky [!] przinessena a od tad teprw skrze hegtmana nasseho zerownickeho gim Poczateckym odeslana neb *Comuniczyrowana* byla, zawazugicze ge przitom, aby pro takowe gim vczyniene milostj se newypinaly, nybrz nynegssy swau y budauczy vrchnost yakozto dieicznj poddanj swau poslussnostj, wernostj a ponizenostj tak przedchazely, tak abycho[m] my, nassy dieiczowe a budauczy prziczinu mely z ohledu gegich ponizenostj gim dalssy milostj czinitj.

Tertio: pro powinne, wdieczne a poslussne vzanj wssech tiech milostj oni nassy wiernj gmiely dieicznj poddanj miasta Poczatek tak wrauczni se prohlasily a slibyly za nas a nasse dieicze nynj a na czasy budauczy, wieczny kazdorocznie osum mssy swatych pro snadssy dosahnutj zde czasne y wieczne milostj bozske slauzity datj, kteryzto wrau[c]ne prohlassenj, przislybenj a pobozne minienj my od nich wdieczne przigimame stau milostiawau

Nadini, zie onj y potomczy gich przy wykonawanj takowych mssy swatych za nas a diedicze nasse na modlydbach swych wraucznie pamatowatj a trwatj budau. Na potvrzenj lystu tohoto noweho nadanj k niemu nasse peczete swe zawiesytj daly a w nie[m] nassema vlastnima rukamj se podepsaly. Gehoz gest datum w miestie prazskych dne 19. Junii letha panie 1697.¹¹⁹

Adolf Wratiislaw hrabie z Sternberka M[anu] P[ropria]

Anna Lucia graff[in] von Sternberg gebore Graffin Slawatin

5.17 Listina 17

21. srpna 1707, Žirovnice

František Leopold hrabě ze Šternberka na žádost purkmistra, rychtáře, konšelů a obecních starších potvrzuje privilegia daná dřívějšími vrchnostmi a také jeho rodiči Adolfem Vratislavem ze Šternberka a Annou Lucií rozenou Slavatovou. Nadále mají být vrchnostmi odváděny platy z obchodu se solí a vínem, ale vzdává se platu z každého sudu piva přivařovaného při každé městské várce a užívané ve prospěch místního kaplana. Nadále zůstává v platnosti odvod 1 zlatého z každého sudu piva uvařeného k obecnímu užítku ve prospěch vrchnosti. Rovněž se vzdává platu ze špitálního pole. Za osvobození od placení poplatku z trhu ve prospěch vrchnosti a jejich obrácení k vystavení hradeb, městských bran a zpustlé radnice mají Počátečtí zaplatit vrchnosti v hotovosti 1448 zlatých a 50 krejcarů. Kontribuce měla být nejdříve odvedena na zámek v Žirovnici a odtud hejtmanem do města Počátky. Za potvrzení starých a ustanovení nových nadání má být slouženo 12 mši svatých za vrchnost.

Tak jakoz geho excellency slawny pamiety pan, pan Adolff Wrratislaw, swate rzimske rzisse hrabie z Ssternberga, pan na Zasmukach, Malloticzych, Hossticzych, Puczerach, Czerhenitzych, Strazy a Zirowniczycy ect., rytirz zlateho rauna, geho milosti czysarske skuteczna tegna *Conferez* radda, komornik przedny, kralowsky mistodrziczny a negwyssy purgkraby prazsky w kralowstwi czeskem a slawny pamieti pani, pani Anna Luczige Otilige hrabenka Sternberkowa, rozena hrabienka Slawatowa z [C]hlumu a Kossenberku, mogi negmilegssy pani rodiczowe gsau memu diediczne poddanemu miestu Poczatkam na ponizene gegych toho wyhledawani od starodawna milostiwie nadane *Privilegia* a swobody k wietssymu zwelebeni a snadssymu osazeni obywateluw we wssech

¹¹⁹ 19. červen 1697

Clausylych milostiwie potwrditi a *ratificirowati* raczyly, schwalugicze ga negmilegssych panuw rodiczuw megh milostiwe stwrzeni, chticze sslapege gegych nasledowati, tehdy ja Francz Leopoldt swate rzymske rzisse hrabie z Sternberga, pan na Zyrownicy, Strazy a Poct[a]tkach, gehu milosti czysarszke komornik, rziskeho dworu radda a gehu m[ilos]ti krale sspanielskeho toho gmena Karla trzetiho tez skuteczny komornik etc., oznamugi timto lystem obecnie przede wssemi kdozkoliw geg czisti, widieti nebo slyseti bude a wzlasstie tu kdez nalezy, zie gsau przedstaupily przede mnie oprahni [!] purgkmistr, konssele, ryhtarz a starssy na mistie czele obcze meho miasta Poczatek, poddani wierni mogi gmily, ziadagicze mnie ponizenimi prozbami, abych gim praw a swobod w przigimani a propausstieni a ginych gegich *Privillegi*, kterez od przedkuw slawne pamieti gych milosti panuw z Hradcze a drzyteluw starodawnych miasta Poczatek *inclusive* tiech ktore od niekdy pani Lucie Ottilige hrabienky Slawatowe, rozene pani z Hradcze, obdarowane a nadane magi, tez przy nich zanechane byly w *Punctech* a *Clausilych* a napodobnie od meych negmilegssych panuw rodiczuw schwalene a potwrzene znowu potwrdil, schwalil a vpewnil. Y powazugicze ga mogich wiernych milych poddanych gegich ponizenau prozbu slussnau byti a przypustiwsse sobie k srdczy to, kterak oni poddani wierni mogi gmily obywatele meho miasta Poczatek (nelytugicze a nissanugicze hrdel statku a gmeni sweho) na onen czas w trwagiczym wogenskym neprzatelckym biehu przedesslym panum przedkum a niekdy drzytelum tehoz miasta jakozto wrchnostem swym wsselygake wierne poddane a posluszne sluzby prokazowaly a wzdyckny wiernie, cztnie a chwalytebnie gse chowaly, przy wyrze rzymske *catoliczke* staly, zustaly a skrze takowau wiernost obdarowani a nadani od tychz panuw przedkuw dosahly y tolikess mnie diediczne wrchnosti swe a budauczym mim wzdy dale wiernie, poddanie a poslusznie na czasy budauczy gse chowati slybugi a przypowidagi, proczez aby ode mnie tu milost, kterau k nim jakozto k wiernim poddanim mam, skutecznie poznaly a ode mnie dedicznie wrchnosti gegich wiecznau pamatku miely, nemene uslyssyche ginssy obiwatele o takowem obdarowani a potwrzeni tim radiegi pode mnie a budauczy moge w temz miestie Poczatkach gse osazowaly, tak aby to miasto s pomocy pana Boha ke czty a slawie gehu we wssech handlych a zywnostech rusti a swate rzymske *catoliczke* wyrze se rozmahati mohlo, z dobrym mym rozmyssleni[m] nadepsanym miesstianum a obywatelum miasta Poczatek, mim wiernym poddanym, tez y na przedmiesti osedlym tiem, genz by porzadnie purgkrecht s miestem trpiczy miely, wssech praw, *privillegi*, obdarowani a swobod k prigimani a propausstieni na swobodu gym od weyss przypomenutyh panuw przedkuw nadanych wewsem gegich znieni, polozenych *Punctych*, *Clausulych* a *Contratkyh* neginacze, nez jakoby w tomto lystu mim slowo od slowa zauplna wepsana byly, schwalugy,

obnowygy a potwryzygy. Chticze tomu nakonecz, aby mogli czasto gmenowany poddani wierni, gmily miesztiane a obiwatele miasta meho Początek y od budauczych mych a drzyteluw tehoz miasta przytom obdarowani a potwryzeni zczela a zauplna zachowani kazdeho czasu chranieni a oppatrowani byly bez wsselykych przekazek a odpornosti, daleg a jakoz sau tiz mogli wierni poddani miasta meho Początek z horlyweho powzdiczky niezmienedlne trwagicziho rzymskeho katoliczkeho nabozenstwi poslussnie se prohlasyly a skutecznie przypowiedely a na swug obecny naklad nyni y na czasy budauczy a wieczny przy miestu neb diekanstwi poczateczkem gednoho kaplana chowati a zachowawati, proto aby ke czti a chwale bozi k zwelebeni a rozmnozeni katoliczke wrauczne poboznosti kazdau nedely a swatek msse neb sluzby bozy netolyko w miescie Początkach, anobrz take w mies[cie] Zirowniczgy wykonawane beyti mohly, proczez ga gim Poczateczkym wiernym poddanym mym takowe wrauczne prohlasseni przypowied a zawazek netolyko schwalugi, nybrz take z milostiwe vznanliwosti gim tieto dalssy milost pro sebe, didedicze a budauczy drzitele miasta meho Początek czinim, *Primo*: vczinicze gim tu milost po exell a gegi excell slawny pamieti mogli negmilegssy pani rodiczowe, aby z gedne kazde beczyky soly, ktera se w miescie slozy po 2 kr[egcarech] 2 de[narech] a z gednoho bud k wyssekowani aneb zase k prodani z wozu slozeneho wiedra wina do duchodu zirowniczkeho gen tolyko po 3 kr[egcarech] 3 de[narech] odwozowati powinny byly, a moge [!] wierni poddani przy tom przedesslym wegss podotknutym odvodu, jak ze soly, tak wyna dokonale pozustawugi a od nich nyni a na czasy budauczy ode mnie, didiczuw a budauczych drzyteluw nicz wycze *Pretendirowati* se nema.

Secundo: nadto wegssse vczinenau gim tu przedeslau milost a to ku pomoczy gednoho od nich wychowawati przyslibeneho *Caplana*, totiz aby przy kazdeg gegych miestskey warcze ze sweho sladu sypani geden cztyrwiederny sud piwa na czasy budauczy a wieczny sobie przywarzowaly, ten vzitek na *Caplana* obraczely, s toho wssak przywarzeneho gednoho sudu piwa ten od starodawna obiczegny 1 r[ynskey] taczu do duchodu meho zirowniczkeho odwozowati powinni nebyly, milostiwe stwryzygy a schwalugi. Czo se ale ginych k wegstawu a vzitku obecnimu swarzenych piw dotegcze, tak jak odstarodawna, tak take nyni a na czasy budauczy s odwozowanym gednoho zlatiho z kazdeho sudu *continuirowali* magi a powinni gsau.

Tertio: jako sau od starodawna take z nekterych k sspitalu poczateczkemu przynalezegiczkey kausku poly a ginych przylezytosti wieczneho platu rocznie 1 R[ynskey] 7 kr[egcaru] odwozowati powinni byly a takowy do duchodu zirowniczkeho skutecznie

odwozowaly, proczez pro lepssy zwelebeni tehoz sspitala a snadssy wychowani lydi chudych sspitalskych ge Poczateczky aneb radiegi ten sspital od takoweho wieczneho platu pro sebe, diedicze a budauczy drzytele nyini y powzdiczky oswobozugi a prazdna minim.

Qvarto: jakoz jest do duchodu meho panstwi zirowniczkeho przy miestie Poczatkach samych jarmarkuw wybyrane, mnie tez ze wsselykych dobytkuw o jarmarczych a trzech przynalezegiczy, megto weybir z mist[???]o aneb sstonkeldu od kramarzu a ginych na garmarky przygizdiegiczych a powinny plat z dobitkuw przy miestie od rzeznikuw zbytych, nemene gisty *qvanthum* na mistie honieni zagiczuw, wsseho pak w gedne *sumnie prorata* 36 R[ynskych] 13 kr[egcaru] 1,5 de[naru] rocznie wychazelo, do duchodu zirowniczkeho przigimano bylo, takowy tehdy rocznie z miasta Poczatek wychazegiczy plat totiz 36 R[ynskych] 13 kr[egcaru] 1,5 de[naru] mym wiernym milym diedicznym poddanim miasta Poczatek a gich potomkum pro wizdwizeni zdi a miestksych bran wystaweni z pusteho rathausu a zwelebeni czeleho miasta milosti mi diediczne odewzdawam, sobie a diediczum budauczym mym zauneho dalsiho prawa k tomu wichazegiczimu platu 36 R[ynskych] 13 kr[egcaru] 1,5 de[naru] nepozustawugicze, poniewadz oni mezi mily wierni poddani gehu exell a gegi exell negmilegssim panum rodiczum slawny pamieti megm za kazdy zlaty po 40 R[ynskych] wsseho pak w gedne sumnie 1448 R[ynskych] 50 13 kr[egcaru]¹²⁰ v hotovosti skutecznie odwedly a zaprawily, z ktereztu przigate summy mogi wierni gmily poddani sub dato v miestech prazksych dne 19 juni leta panie 1697 chwalytebnie *qvityrovany* gsauce, k tomu chczi, aby na czasy budauczy a wieczne ode mnie, diediczuw a budauczych drziteluw miasta meho Poczatek nepromenitedlnie to drzano a vyplneno bylo.

Qvinto: czo se placzeni contribucze z miasta Poczatek doticze, przy teg giz skutecznie vczinene *separati* przy kralowske berni zemsky aby na czasy budauczy a wieczny zanechane byly, tomu chczy, zawazugicze ge przytom, aby pro takowe gim vczynene milosti se newypinaly, nybrz ninegssy swau y budauczy wrchnost, jakozto diediczni pod[d]ani swau poslussnosti, wiernosti a ponizenosti tak przedchazely, tak abych ga, mogi diediczowe a budauczy drzitele przyczynu miely zohledu gegich ponizenosti gim dalssy milosti cziniti.

Sexto: naproti tomu oni mogi wierni gmili poddani miasta Poczatek za prziczinau gim ode mnie jak skrze *Confirmirovani* starych, take nowich nadani prokazanych welkych milosti z wierne a poslu[ss]ne wdiecznosti, tak wraucznie se prohlasili a dokonale przislibili, jak za przedeslau milostiwau wrchnost Sternberskau gegich, tak mnie a budauczy moge diedicze

¹²⁰ Nečitelná číslice obtažena tužkou

kazdorocznie, nyini a na czasy buduczy wieczny dwanaczte mssy swatych pro snadssy dosahnuti zde czasne y wieczne milosti bozske slauziti dati, kterežto wrauczne prohlasseni, przislybeni a pobozne gmineni ga od nich wdieczne przigimam s tau milostiwau nadziegi, ze przy wikonani tiech przislybenych wiecznich mssy swatych za mnie a dedicze my na modlitbach swych wraucznie trwati budau, gsyce ale zawazani gsau, ale zawazugi wsseczkny od starodawna powynne auroky, poplatky a gine w vrbarzy zirowniczkiem rozepsane y powinnosti mymo tiech (w tomto milostiwem nadani wygmuty) bez negmenssiho odporowani w času urczitem do duchodu meho zirowniczkeho pilnie odwozowati, ke mnie pak, jakozto gegych dedicze wrchnosti, dediczum a budauczum mym powzdyczky wiernie, poddanie a poslussnie se chowati, zawazugicze dedicze a budauczy drzytele miasta meho Poczatek, aby chtycze bozske pozehnani gmiti, trestu a pomsti pana boha vgiti, tomuto gim zhorzegssich welkych zasluch z milosti vdielenemu nadani zadne wymyslene przekazky neczynily, nybrz ge moge wierny poddany przitom wssem zczella a zauplna pozustawily a powzdiczky chranily. Na potwrzeni toho lystu tomuto peczet mau przywiesyti sem rozkazal a w niem vlastni rukau mau se podepsal. Gehoz gest datum na zamku zirowniczkiem dne 21 miesycze augusti letta panie 1707.¹²¹

Franz Leopoldt graff von Sternberg

5.18 Listina 18

6. dubna 1756, Vídeň

Marie Terezie, římská císařovna a česká královna, povoluje každé pondělí konání týdenního trhu na přízi a plátno.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römischer Kayserin in Germanien zu Hungarn, Boheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien, etc. Königin, ErtzHertzogin zu Österreich, Hertzogin zu Burgund, Ober und Nider Schlesien zu Steyer, zu Karnthen zu Erain, Marggräfin des heiligen Römischen Reichs zu Mähren, zu Burgau, zu Ober und Nieder Laußnitz gefürstete Gräfin zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol und zu Gortz, Hertzogin zu Lothringen und Barr Großhertzogin zu Toscana etc. Bekennen öffentlich mit diesem Brief und thun kund Jedermänniglich, daß bey aus Bürgermeister Rath und Gemeinde des in Unserem ErbKönigreich Boheim in Bechiner Creys Taborertheils liegenden Stadtels Potschateck allerunterthänigst supplicando eingekom[m]en und gebetten, wir geruheten

¹²¹ 21. srpen 1707

dierenselben die Kayser- Könieigliche Gnade zu thun und ihnen zu des Publici et civitatis Nützen einen wochentlichen garn- und Beinwands- Markt auf alle Montag aller?ldest zu verleihen wann wir nun bey dem aus von behörigen Orthen darüber aalerunterthänigst abgestatteten Bericht und Vortrag gnädigst wahrgenom[m]en daß wieder die gebettene Verliesung sothanen garn und Beinwand Markts die umliegende Orth schaffen nichts eingewendetet mit hie andurch einmanden einiger Nachtheil zugezogen, dahingegen der bessere Betrieb des ??wands-Com[m]ercii mehr erleichteret und empor gebracht, zugleich auch das mehrere Aufkom[m]en erwelten Stadtl Potschateck behörderet werde, alls haben wir in solch derer Supplicanten allerunterthänigste bitte in Kayser- Königlichen gnaden gewilliget und diese nach mit wohlbedachten Muthiguten vorgehabten zeitigen Stath und rechten Wissen mehr ernanntem Stadtl Potschateck den allerunterthänigst gebetteten garn und Beinwands Markt auf alle Montag verliehen. Thun das auch hiermit wissentlich und in krafft dieses Briefs als regierende Königin zu Boheim Meynen setzen ordnen und wollen daß vorbesagtes Stadtl Potschateck den obangezogenen garn- und Beinwands Markt [???] und hieführe in dem ausgesetzten Tag zu allen Zeiten halten und wie es garn und Leinwands Markt Recht und gewohnheit mit sich bringet, sich desselben ohne männiglicher Hindernuß gebrauchen könne und möge jedoch aus an unseren legatirn hoheiten und sonst männigliches Rechten ohne Schaden und Nachtheil und gebiethen hierauf fallen und jeden Auserne nachgesetzten Obrigkeiten Inwohneren und Unterthanen was würden Standes Amts oder We?sens die in Unserem Erb- Königreich Böheim seynd insonderheit aber Unserer Königlichen Repraesentation und Cam[m]er daselbst hiermit gnädigst, daß sie offers bemeltes Stadtl Potschateck bey oberwehntem von und demselben gnädigst vertiehenen wochentlichen Garn und Beinwands Markt gebührend schützen und handhaben auch ruhiglich darbey verbleiben lassen, darwider nicht irren noch hiederer noch solches jemand anderen zu thun verstatten bey vermeidung Unserer schwehren Starff und Ungnad das meynen Wir ernstlich mit Urkund dies Briefs besigelt mit Unserem Kayser- König und Ertz-hertzoglich anhangenden grossern Insigel, der geben ist in Unserer Haupt und Residenz Stadt Wien den Sechsten Monaths tag Aprilis nach Christi Unseres Liben Herrn und Seeligmachers gnadenreichen Geburts im Siebenzehnen Hundert Secht und [???] zigsten Unserer Reiche im Sechzehenden Jahre.¹²²

Maria Teresia M[anu] P[ropria]

¹²² 6. duben 1756

5.19 Listina 19

8. listopadu 1760, Vídeň

Marie Terezie, římská císařovna a česká královna, potvrzuje privilegia z let 1629 a 1707.

Wir, Maria Teresia von Gottes Gnaden, Römische Kayserin in Germanien, zu Hungarn, Boheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien, Königin Erzherzogin zu Österreich, Herzogin zu Burgund, Ober und Nieder Schlesien, zu Steyer, zu Kärnten, zu Krain Marggräfin des heiligen römischen Reichs zu Mähren, zu Burgau, zu Ober und Nieder Lausnitz, gefürstete Gräfin zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol und zu Hörz Herzogin zu Lothringen und [???]arr GroszHerzogin zu Toscana etc. bekennen öffentlich mit diesem Brief und thun kund jedermänniglich, dass Uns Bürgermeister Rath und ganze Gemeinde des in unserem Erbkönigreich Boheim gelegenen dem Hoch und Wohlgebohrnen, unserm würklich geheimen Rath, Cammerern und Kayse-königl. Comissario in Oeconomicis, unsers königlichen kreysen Stiffts zu Prag, auch liebengetreuen, Adam Franz Grafen von Sternberg, Rittern St. Wenceslai, angel origen Stadtls Potschatek al lerunterthänigst gebetten, Wir geruheten ihnen die Kayser-königliche Gnad zu thun und die von ihren fürgewesten Obrigkeite denenselben verlichene Begabnus ten allergnädigst zu confirmiren deren Inhalt folgender gestatten lautet:

Ga, Luczige Ottylie, hrabienka Slawatowa rozena z Hradcze, pani na Hradczy Gindrzichowie, Strazi a Telczy, z wieczne neumiragiczy pamatcze oznamugi timto lystem wubecz, kdezkyly cztien, slyssan a nalyzieti bude, gako z gsau lyde poddani mogi wierni mili z ohrady miasta Poczatek a v uzitku piwa, gak byleho, tak stareho warzeni z milosti obdarowani slawnych przedkuw nassich panuw hradeckzych od slawne pamieti vrozeneho pana, pana Adama z Hradcze a na Hradczy, Hluboke, Telczy a Polne s geho milosti kral raddy a negwysssyho komornika kralowstwi czeskeho, pana otcze meho negmilegsyho lyst na takowe ziwnosti mage, az posawad w ohradie tehoz miasta vziwali a piwo po porzadku geden kazdy k vzitku swemu warzili a tam w miestie wyssekwaly, na przedmiesti pak od leta ssestnactisteho trzinaczteho z narzizeni z pywowaru nasseho zirowniczkeho ssenkyrzum gistym tak gako do wesnicz nassich se wozylo a wystawowalo, zie pak mnohokrate od tychz poczateckzych z ohrady tehoz miasta nassich wiernych poddanych se wssy ponizenau pokornau ziadosti pohledawani gsme, abychom gich w ohradie miasta przy temz piwa warzeni y nad przedmiesti wystawowani a ssenk zanechaly a gim to potwrditi

raczily, kdez whlednauce na takowau ponizenau, snaznou a czastau, pokornau zadost a spraweni gsauce, zie w nabozenstwi katolyczkem napraweni pilniegssy, horliwiegssy gsau, ano y w teg ohawneg rebelligi miesto to weniczkeho ssenkyszum gistym tak gako do wesnicz nassich se wozylo a wystawowalo, zie pak mnohokrat od tychz poczateczkych z ohrady tehoz miasta nassich wiernich poddanich se wssy ponizenau pokornau ziadosti pohledawani gsme, abychom gich w ohradie miasta przy temz piwa warzeni y na przedmiesti wystawowani a ssenk zanechaly a gim to potwrditi raczily. Kdez w hlednauce na takowau ponizenau, snaznou a czastau pokornau zadost a spraweni gsauce, zie w nabozenstwi katolyczkem napraweni pilniegssy, horliwiegssy gsau, ano y w teg ohawneg rebelligi miesto to welyky sskody a nauze poczytiti muselo, aby tehdy tim wrauczniegi za nas y potomky nasse panu bohu staly, gsauce w katolyczkeg wierze se modlyly a ziwnustky swe a miestske zdy kazdeg sweg dil opravowati mohly, z tiech prziczin a pro odplatu bozi s dobrym aumyslem a vwazenim, laskau krzestianskau a milostiwau k nim wiernim poddanim nassym w ohradie miasta Początek naklonieni gsauce, gim tuto milost czynime: przednie na zadnau przekazku gim piwa nasseho wystawowati, warziti, ssenkowati wicze na cziasy budauczy y wieczne nedopustime, ale dowolugeme, aby wssyczkni, kterzi w ohradie miasta gsau a budau, toho vziwaly a po porzadku piwo hodne, dobre a vziteczne warzili a na przedmiesti ku ssenku wystawowali. Wssak na ten gisteg a dokonaleg spusob, aby nam a potomkum nassim do duchoduw nassich prwe, nezlyby piwo z pilky ten ktery nawarzene ma, tahnauti dal, z gednoho kazdeho wiertelniho sudu gak bileho, tak stareho piwa po gednom zlatym, totiz ssedesati kregczarzich odwedsti powinen byl a aurzad takowy penize przigmaucze s bedliwosti nalezitie kazdeho pul letha pod peczeti s prziznawagiczym lystem a *Specifirowanim* regstrzikem na zamku Hradczy w kancelarzi nassy pisarzi duchodnimu odwozowaly. Item zadny gedem na druheho piwa aby netahl, lecz by piwo zle kysele a gsauz prziseznymi osobami obwedene nehodne bylo. Item gestly by kdo skrze neopatrnost swau nedbalywosti piwa nehodného nawarziti dal, bez vssetrzeni osoby ten sam tu sskodu a takowe piwo nehodne zle opatrzen, giny pak mage w spyloze hodne piwo, bude moczy na nieg tak, aby przy miestie dostatek piwa byl wystawiti. Item gestli by kdo s warku byti nemohl, muze se s druhym sausedem o to snesti a spolu warziti, gedem pak druhemu nema a nebude moczy gi prodawati. Paklyby warka na toho ktery wedle porzadku gest przichazela a on s ni begti nemohl a tim obmesskawati by chtiel, neopatrzicze se dostatkem, k tomu narzizenym osobam mage wsseczky k warcze potreby hotowy, muze tak, aby przy miestie wzdyckny piwo bylo, warziti, ten pak zie se k porzadku swymu cziasnie neopatrzil otu warku przigde. Item na gedne kazdy sud piwa sladu bud psenczeho neb geczmeneho gedem strych prazsky

miry tak, aby piwo hodne bylo, dawati a nad tim aurzad ruku drzeti pod trestanim a pokutau wyniezenau powinni budau, a protoz ga, na horze gmenowana Lucie Ottilie, hrabienka Slawatowa rozena z Hradcze, takowau milost nadepsanym w ohradie miasta poczateczkym poddanym, wiernim, milym y gegich potomkum timto lystem obdarowanim narzizugicze a vstanowugicze mocnie we wssech gegich *Articulich* slowich *Silabich*, *Punctich*, *Clausulich* a znienich potwrzugichticze tomu koniecznie, aby dotczeny w ohradie miasta Poczatek od *Actum* lystu tohoto na budauczy wieczne czasy pokud nam a potomkum nassim ten plat swrchu psany z gednoho kazdeho sudu wiertelniho gak byleho, tak stareho piwa dawati platiti budau, zachowany bily, przitom take moczy lystu tohoto diedicze a budauczy me y wsseczky potomky nasse drzitele tehoz miasta Poczatek zawazugicze tez regentu a hegtmanum sprawczum panstwi nassich nyneigssim y budauczym prikazugicze, aby nad timto vstanowenim, obdarowanim, czo se w tomto lystu obsahuge a zawira, ge zanechati a zustawiti wzdyczky powini gsauce ruku ochranau nalezitie a sprawedliwie drzely. Na potwrzeni a pro lepsy toho gistotu a bezpecnost k tomuto mau vlastni rukau podepsanemu lystu peczet swau przywiesyti gsem poruczila a se dozadala wysocze vrozeneho hrabiete pana, pana Wylema hrabiete Slawaty wladarze domu Hradeczkeho z Chlumu a z Kossummerka pana na Rozumbercze, Hradczy Gindrzychowie, Strazi, Mielnicze a Telczy [???] gehu milosti rzijskeho czysarze skuteczne tegne raddy komornika, gehu milosti gakohto krale czeskeho negwysssyho kanczlyrze a negwysssyho diedicznego ssenka kralowstwi czeskeho pana manzela meho negmilegssyho, zie gest se take vlastni rukau podle mnie na swiedom w tomto lystu podepsati a k niemu peczet swau przywiesyti dati raczil. Dan na zamku mem Hradczy, na den swateho Hawla oppata letha panie tisyczyho ssestisteho dwaczateho dewateho Lucie Ottilie hrabienka Slawatowa z Hradcze, Wilem hrabie Slawata, tak iakoz gehu excellency slawny pamieti pan, pan Wolf Wratislaw, swate rzijske rzisse hrabie z Ssternberka, pan na Zasmukach, Malloticzych, Hossticzych, Puczerach, Czerhenicznych, Strazi a Zirowniczy [???] rytirzi zlateho rauna, gehu milosti czysarske skuteczna tegna *Conferenz-* rada, komornik, przedni kralowsky mistodrziczy a negwyssy purgkrabi prazsky w kralowstwi czeskem a slawny pamieti pani, pani Anna Luczyge Ottilige hrabienka Ssternberkowa, rozena hrabienka Slawatowa z Chlumu a Kossenberku, mogi negmilegssy pani rodiczowe gsau memu diediczne poddanemu miestu Poczatkam na ponizene gegich toho wyhledawani od starodawna milostiwie nadane *Privilegia* a swobody k wietssymu zwelebeni a snadssymu osazeni obywateluw we wssech clausulych milostiwie potwrziti a ratificirowati raczily, schwalugicze ga negmilegssych panuw rodiczuw megch milostiwe stwrzugi a chticze sslapiege gegich nasledowati tehdy ja, Franz Leopold, swate rzijske rzisse hrabie

z Ssternberka, pan na Zirowniczy, Strazi a Poczatkach, geho milosti czysarze komornik, rziskeho dworu radda a geho milosti krále sspanielskeho toho gmena Karla trzetiho tez skuteczny komornik, oznamugi timto lystem obecnie przede wssemi, kdozkoliw geg czisti, wydiety nebo slyseti bude a wlasstie tu, kdez nalezi, zie gsau przedstaupili przede mnie oppatrní purgkmistr, konssele, rychtarz a starssy na mistie czele obcze meho miasta Poczatek, poddani wierni mogi mili, ziadagicze mnie ponizenimi prosbami, abych gim praw a swobod w przigimani a propausstieni a ginych *Privilegii*, ktere z od przedkuw slawne pamieti gich milost panuw z Hradcze a drziteluw starodawnych miasta Poczatek *Inclusive*, tiech ktere od niekdy pani Lucige Ottilige hrabienky Slawatowe, rozene pan z hradcze obdarowane a nadane magi, tez przy nich zanechane byly w *Punctech* a *Clausulych* a napodobnie od megch negmilegssich panuw rodziczuw schwalene a potwierzene z nowu potvrdil, schwalyl a vpravil y powazugicze ja mogich wiernich milich poddanych gegich ponizenau prosbu slussnau byti a przypustiwsse sobie k srdczy to, kterak oni poddani wierni mogi mili obywatele meho miasta Poczatek (nelytugicze a nessamugicze hrdel statku a gmeni sweho) na onen czas w trwagiczym wogenskym neprzatelckym bichu przedesslim panum przedkum a niekdy drzitelum tehoz miasta, jakozto wrchnostem swym, wseligake wierne, poddane a poslussne sluzby rozkazowaly a wzdyckny hernie, cztne a chwalitebnie se chowaly, przy wirze rzymske katolyczke staly, zustaly a skrze takowau wiernost obdarowani a nadani od tychz panuw przedkuw dosahly y tolykez mnie, diediczne wrchnosti swe a budauczym mim wzdy dale wierne poddanie a poslussnie na czasy budauczy gse chowati slybugi a przypowidagi, proczez aby ode mnie tu milost, ktera u k nim gako zto k wiernim poddanim mam, skutecznie poznaly a ode mnie, diediczne wrchnosti gegich, wiecznau pamatku miely, nemenie y slyssycze ginssy obywatele o takowem obdarowani a potwierzeni, ti radiegi pode mnie a budauczy moge w temz miestie Poczatek gse osazowaly, tak aby to miesto s pomocy pana boha ke czti a slawie geho we wssech handlych a ziwnostech rusti a swate rzymske katolyczke wierze se rozmahati mohlo, z dobrym mym rozmyssleni nadepsanym miesstianum a obywatelum miasta Poczatek, mym wiernim poddanym, tez y na przedmiesti osedlym, tiem genz by porzadnie purgkrecht s miestem trpiczy miely, wssech praw, *Privilegii*, obdarowani a swobod k przigimani a propausstieni na swobodu gim od wegss przypomenutych panuw przedkuw nadanych we wssem gegich zneni polozenych *Punktych*, *Clausulych* a *Contractych* ne ginacze, nez gako by w tomto lystu mem slowo od slowa zauplna wepsane byly, schwalugi, obnowugi a potwruzugi. Chticze tomu nakonecz, aby mogi czasto gmenowani poddani, wierni mili miesstiane a obywatele miasta meho Poczatek, y budauczych mych a drziteluw tehoz miasta przy tom obdarowani

a potvrzeni z czela a zauplna za chowani kazdeho czasu chranieni a oppatrowani byly bez wsselikych przekazek a odpornosti, daleg a gakoż gsau tiz mogli wierni podani miasta meho Początek z horlyweho po wzdyczky nezmienitedlne trwagiczyho rzismskeho katolyckeho nabozenstwi poslussnie se prohlasyly a skutecznie przypowiediely, na swug obecny naklad mymi y na czasy budauczy a wieczny przy miestie neb diekanstwi poczatczkem gednoho kaplana chowati a wychowawati, proto aby ke czti a chwale bozi k zwelebeni a rozmnozeni katolyczke wrauczne pobożnosti kazdau nediely a swatek msse neb sluzby bozi netolyko w miestie Początkach a nobrz take w miestie Zirowniczy wykonawane byti mohly, proczez ga gim Począteczkym wiernym poddanym mym takowe wrauczne prohlasseni, przypowied a zawazek netolyko schwalugi nebrz take z milostiwe vznanlywosti gjm tuto dalssy milost pro sebe diedicze a budauczy drzitele miasta meho Początek minim: *Primo* vczynicze gim tu milost gehu *Exccellency* a gegi *Excellency* slawny pamieti mogli negmilegssy pani rodzicowe, aby z gedne kazde beccky soly, ktera se w miestie slozi, po dwauch kregczarzich [???] a z gedneho bud k wyssekowani a neb zase k prodani z wozu slozeneho wiedra wina do duchodu Zirowniczkeho gen tolyko po trznich kregczarzich 3 [???] odwozowati powinni byly a moge wierni podani przitom przedesslym wegss podotknutym odvodu, gak ze soly, tak wina dokonale pozustawugi a od nich nyini a na cziasy budauczy ode mnie, diediczuw a budaucznych drziteluw nicz wicze *Pretendirowati* se nema.

Secundo: nadto wegssse vczynienau gim tu przedesslau milost a to ku pomocy gednoho od nich wychowati przislybeneho *Caplana*, totiz aby przy kazdeg gegich miestky warcze ze sweho sladu sypani geden cztyr wiederni sud piwa na cziasy budauczy a wieczny sobie przywarzowaly, ten vzitek na *Caplana* obraczely, s toho wssak przywarzeneho gednoho sudu piwa ten od starodawna obyczegny geden zlaty regal taczu do duchodu meho zirowniczkeho odwozowati powini nebyly milostiwie stwruzugi a schwalugi. Czo se ale ginych k wegstawu a vzitku obecnemu swarzenych piw dotegcze, tak gak odstarodawna, tak take nyini a na cziasy wieczne z kazdeho sudu *Continuirowati* magi a powinni gsau.

Tertio takto gsau od starodawna take z niekterych k sspitalu poczatczkemu przinalezegiczych kausku poly a ginych przileztosti wieczneho platu rocznie po gednom zlatym regnskym [???] odwozowati powinni byly a takowy do duchodu Zirowniczkeho skutecznie odwozowaly, proczez pro lepssy zwelebeni tehoz sspytala a snadssy wychowani lydi chudych sspytalskich ge poczatczkky a neb radiegi ten sspytal od takoweho wieczneho platu pro sebe, diedicze a budauczy drzitele nyini y powzdyczkny oswozugi a prazdna minim.

Quarto: jakoz gest do duchodu meho panstwi zirowniczkeo przy miestie Pocztkach samych jarmarkuw wybyrane, mnie tez zewsselykych dobytkuw o jarmarcznych a trzech przinalezegiczy, megto weybir z mista neb sstonkeldu od kramarzu a ginych na jarmarky przigizdiegiczych a powinny plat z dobytkuw przy miestie od rzeznikuw zbytych, nemenie gisty *Quantum* na miestie honieni zagiczuw, wsseho pak w gedne *Summie Pro[???*] trczeti ssest zlatych [???] rocznie wychazelo, do duchodu zirowniczkeho przigimano bylo, takowy tehdy rocznie z miasta Poczatek wychazegiczy plat totiz trczieti ssest zlatych [???] mym wiernim milim diedicznym poddanjm miasta Poczatek a gich potomkum pro wyzdwizeni zdi a miestyskich bran wystaweni z pusteho rathauzu a zwelebeni czeleho miasta z milosti my diediczne odewzdawam, sobie a diediczum budauczym mym zadneho dalssyho prawa k tomu wychazegiczemu platu trczieti ssesti zlatych [???] nepozustawugicze, poniewadz oni mogli wierni poddani gehu *Excellency* a gegi *Excellency* negmilegssym panum rodiczum slawne pamieti megm za kazdy zlaty po cztyryczeti zlatych wsseho pak w gedne *Summie* geden tisydz cztyrysta osum a cztyryczeti zlatych [???] hotowosti skutecznie odwedly a zaprawily, z kterezto przigate *Summy* mogli wierni mili poddani *Sub Dato* w miestech prazskych dne dewatenaczteho juni leta panie ssestnactisteho dewadesateho sedmeho chwalytebnie [???] ysauce, tomu chcey, aby n czasy budauczy a wieczne ode mnie, diediczuw a budauczych drziteluw miasta meho Poczatek nepromienitedlnie to drzano a wyplniono bylo.

Quinto: czo se placzeni *Contribucze* z miasta Poczatek dotycze, przy teg giz skutecznie vczyniene *Separaczy* przy kralowske berni zemsky aby na cziasy budauczy a wieczny zanechane byly, tomu chcey, zawazugicze ge przitom, aby pro takowe gim vczyniene milosti se newypinaly, nybrz nyniegssy swau y budauczy wrchnost, gakozto diediczny poddani swau poslussnosti, wiernosti a ponizenosti tak przedchazely, tak abych ja, mogli diediczowe a budauczy drzitele prziczninu miely z ohledu gegich ponizenosti gim dalssy milosti cziniti.

Sexto: naproti tomu oni mogli wierni mili poddani miasta Poczatek za prziczinau gim odemnie gak skrze *Confirmirowani* starych, take nowy nadani prokazanych welkych milosti z wierne a poslussne wdiecznosti, tak wraucznie se prohlasyli a dokonale przislybyly, gak za przedesslau milostiwau wrchnost ssternberskau gegich, tak mnie a budauczy moge diedicze kazdorocznie, nyni a na czasy budauczy wieczny dwanaczte mssy swatych pro snadssy dosahnuti zde czasnie y wiecznie milosti bozske slauziti dati, kterez wrauczne prohlasseni, przisslybeni a pobożne gminieni ja od nich wdiecznie przigimam stau milostiwau nadziegi,

zie przywykonani tiech przislybenych wiecznych mssy swatych za mnie a diedicze my na modlytbach swych wraucznie trwati budau, sycze ale zawazani gsau, a se zawazugi wsseczknj od starodawna powynne auroky, poplatky a gine w urbarzi zirowniczkem rozepsane povinnosti mymo tiech (w tomto milostiwem nadan wygmuty) bez negmenssyho odporowani w czasie vrczitem do duchodu meho zirowniczkeho pilnie odwozowati, ke mnie pak, gakošto gegich diediczne wrchnosti, diediczum a budauczym mym powzdyczky wiernie, poddanie a poslussnie se chowati, zawazugcze diedicze a budauczy drzitele miasta meho Poczatek, aby chticze bozske pozehnani gmiti, trestu a pomsty pana boha vgiti, tomuto gjm z horzegssyich welkych zasluch z milosti vdienemu nadani ziadne wymyslene przekazky neczinily, nybrz ge moge wierny poddani przy tom wssem z czela a zauplna pozustawily a po wzdyczky chranyl. Na potwzeni toho k lystu tomuto peczet mau przywiesyti sem rozkazal a w niem vlastni rukau mau se podepsal. Gehoz gest *Datum* na zamku Zirowniczkem dne 21 miesyctze *Augusti* letho panie tisyczyho sedmysteho sedmeho.

Frantz Leopold graf von Sternberg

Adam graf von Sternberg

Wann Wir nun solche derer Suplicanten allerunterthänigste Ritte gnädigst angesehen, insonderheit aber aus dem von gehörigen Orten angeholten Bericht gnädigst wahrgenommen, dass eines theils gedachtes Stadt vorhin in usu et possessione erwehnter Begabnus sen gewesen, andertheils aber mehr bemete andertheils aber mehr bemeste Begabnussen lauter Dominical Begnadungen seiyeir und die Potschatecker Gemeinde allein angehen mithin weder zu eines dritten vielweni ger des Publici Machttheil gereichen.¶ Als haben Wir in obigallerun terthänigste Ritte in Kays. König. Gnaden gewilliget, und diesem nach mit wohlbedachtem Muthguten worgehabten zeitigen Rath und rechten wissen obberührte Obrigkeitliche Begabnussen jedoch salvo Jure Regio Dominicali et cuiuscunque tertii und in so wit ernanntes Stadtl post motus Bohemia in derenselben usu et possessione gewesen, auch solche der jezig und künftigen Landes Verfassung nicht entgegen stehen, allergnädigst confirmiretl thun, das auch hiermit wissentlich und in krafft dieses Briefs als Regierende Königin zu Boheim Meinen, Setzen, Ordnen, und wollen, daß mehrbemeltes Stadtl Potschateck obige Begabnussen ohne männiglicher Hinderung haben gebrauchen und genüssen möge. Und gebiethen hierauf allen und jeden Unseren nachgesetzten Obrigkeiten, Innwohneren und Unterthanen, was Würden, Stands¶ Amts oder Weesens die in bemelt unserm Erb Königreich Böheim seynd, insonderheit aber Unserer Königlichen Repraesentation und Cammer da selbst, daß Sie offtbemeltes Stadtl Potschateck bey sothaner

Bestätigung ihrer Obrigkeitlichen Begabnissen gebührend Schützen und Handhaben auch dasselbe ruhiglich darbey verbleiben lassen, darwider nicht beirren, noch hindern, noch auch das jemand andern zu thun verstaten Vermeidung|| Unserer schweren Straff und Ungnad das meynen Wir ernstlich mit Urkund dieses Briefs beligelt mit Unserm Kayser. König. und Erz- Herzoglich anhangenden grösseren In siegel. Der geben ist in Unserer Haupt und Residenz Stadt Wienn den Achten Monaths Tags Novembris nach Christi Unsers lieben Herrn und See ligmachers gnadenreicher Geburth im Siebenzehen Hundert|| sechzigsten Unserer Reiche im in und Zwanzigsten Jahre.¹²³

Maria Therezia

Johann graph Chotek

Ad Mandatum Sare Casrae

Regiae Mattis Propriu[m]

Franz Philip von Biber MP||

Dieses Allernädigst- Bestätigte obrigkeitliche Begna- digungs- Diploma ist der König. Landtafel auff ein von Ihro Röm. Kay. König. Apostol. May. an dero Eurgri str Kay. König. Repraesentation und Cam[m]er im Königreich. Böhim erlassenes von dannen zu dem Ambt der König. Landtafel. durch Euer Relation intimirtes und daselbst in der Friglblau Farben Relation. Quatern Sub Lit. ingrossirt aller mildestes Rescriptum in dem 4.n Blau Silbernen Kauft Quatern den Majestat riessrn Ao 1765 dem dinestag der Gedächtnus der Hriligen Marcellae Jung Frauen das ist d[en] 31. Januarii Sub Lit. H 13 von worth zu worth ein verliebet worden.

Coll.

Mladota

Obrister Erb Thürhutter- und der könig. Grösseren

Landtaffel Ingrossator MP

Registr. Johann Frantz v[on] Kirstenan MP||

Angenohmen p. Relationem ad Rescripto d[en] 31. Jenuer

¹²³ 8. listopad 1760

5.20 Listina 20

22. února 1796, Vídeň

František II., římský císař a český král, potvrzuje městu starší privilegia.

Wir Franz der Zweite, von Gottes Gnaden erwählter römischer Kaiser zu alle[m]zeiten Mehre /rozmnožitel/ des Reichs König in Germanien, zu Hungarn, Böhmeim, Dalmazien, Kroazien, Slavonien, Galizien, Rodomerien und Jerusalem, Erzherzog zu Oesterreich, Herzog zu Burgund und zu Lothringen, Großherzog zu Toskana, Großfürst zu Siebenbürgen, Herzog zu Mailand, Mantua, Parma etc. gefürsteter Graf zu Habsburg zu Flandern, zu Tyrol etc. etc. bekennen öffentlich mit diesem Briefe und thun kund jedermänniglich, daß aus Bürgermeister, Rath und die ganze Gemeinde der Stadt Patschateck, taborer Kreises in unseren Erbkönigreiche Böhmen allerunterthänigst gebetten, wir gerucheten die Vom unseren glorwürdigsten Vorfahren ihnen Verliehnen und von Wailand unsers hochgeehrtesten Herrn Genus Kaiser König Josef des Zweiten Majestät lezthin bestätigte Priwilegien auch unsers höchsten Orts allergnädigst zu bestättigen. Wann Wir nun in die dießfällige allerunterthänigste Bitte in Gnaden gewilliget, als haben Wir mit wohlbedachtem Muth, gutem Vorgehabten zweitigen Rath und rechten Wissen diese Priwileg salvo jure regio dominicali et cujuscunque tertii in so weit besagte Stadt in deren Ausübung Besitz ist, solche auch der itzigen und Landesverfassung nicht entgegenstehen, mit dem Vorbehalte solche nach Zeit und Umständen zu vermehren zu vermindern, oder gar aufzuheben allergnädigst bestättiget Thun das auch hiemit wissentlich und in Kraft dieses Briefes als regierender König zu Böhmeim Meinen setzen ordene und wollen daß diese Priwilegien als ob deren Punkte hierine auss neue beschrieben und von Wort zu Wort einverleibt wären wie bisher also auch [???) ohne männigliche Hinderung bei Kräften, seyn und bleiben sollen und mögen und gebieten hierauf allen und jeden unsere nachgesetzten Obrigkeiten Innwohnern und Unterthanen, was Würde, Standes Amts oder Wesens die in unseren Erbkönigreiche Böhmeim sind. insonderheit aber unserm Königlichen Gubernium daselbst hiemit gnädigst, daß sie bemeldte Stadt bei ihren [???) von aus allergnädigst bestättigten Priwilegien gebührend schützen dieselben handhaben dawider selbst nicht thun noch das jemand andern zu thun Verstatten bei Ver??dung unserer schweren Strafe und Ungnade das meinen Wir [???)stlich zur Urkunde dieses Briefes besigelt mit unserem kaiserlichen königlichen und erzherzoglichen anhangenden grösseren insigl. gegeben in

unserer Haupt[???]d Residenzstadt Wien den zwei und zwanzigsten Montagstag Februar im siebenzehn hundertsechs und neunzigsten unserer Reiche des römischen und der erbländischen im vierten Jahre.¹²⁴

Franz

¹²⁴ 22. únor 1796

5.21 Jmenný rejstřík

Jmenný rejstřík obsahuje jména vydavatelů a svědků uvedených v jednotlivých listinách. Jména osob jsou pro lepší orientaci v rejstříku transkribovaná. Rejstřík odkazuje na čísla stran bakalářské práce.

Jména vydavatelů a svědků jsou uvedena v plném znění. U šlechticů je v rejstříku uvedeno, jak jejich rodové jméno přijaté, tak i jméno rodu, ze kterého pochází.

Habsburský

- Ferdinand I. **64**
- František II. **109**

z Hradce

- Adam **59, 59, 61, 66, 68, 79, 86**
- Adam mladší **68, 70, 72**
- Jáchym **64, 65, 70, 80**
- Jindřich **56, 68, 70, 86**
- Lucie Otýlie Slavatová **70, 72, 81, 90, 96**
- Zachariáš **66**

z Chlumu a Košumberka

- Adam Pavel Slavata **77, 78, 84, 86**
- Ferdinand Vilém Slavata **83, 84, 86**
- Jan Jáchym Slavata **86**
- Vilém Slavata **71, 74, 81**

Karolydes z Karlsperku

- Samuel **77, 83**

z Krajku a na Landštejně

- Wolf starší Krajíř **63, 66, 79, 80, 86**

z Loutkova

- Ctibor Vrchotický **64, 67, 80, 81**

z Malíkovic

- Jan **61, 79**

Marie

- Terezie **99, 101**

z Michelsdorfu

- Mikuláš **64, 80**

Minsterberská

- Anna **57, 59, 65, 68, 70, 78, 86**
- Kateřina **57, 59, 65, 68, 70, 78, 86**

z Pleší

- Šťastný **67, 81**

z Počepic

- Štěpán **61, 79, 86**

z Prošovic

- Jan Zelendar **69, 81**

z Rosenfeldu

- Jan Václav Sumsar **77**

z Rottenburgu

- Jiří Müller **74**

z Rozensportu

- Jan Kněžovský **77**

z Rožmberka

- Petr **57, 59, 65, 68, 78, 86**

z Rožmitálu a Blatné

- Anna **67, 68**

z Říčán

- Rynart **62, 79**

ze Sedlce a na Radeníně

- Jiří Hrobský **57, 59, 65, 68, 78, 86**

ze Šternberka

- Adolf Vratislav **89, 92, 95**
- Anna Lucie Otýlie, rozená Slavatová z Chlumu a Košumberka **89, 92, 95, 101**
- František Leopold **95, 107**

ze Zásmuk

- Kryštof Lhotský **67, 81**

6 Závěr

V předložené práci Ediční zpracování listin města Počátek a jejich rozbor v kontextu historie města Počátek do roku 1848 jsem se věnoval teoretickému a praktickému edičnímu zpřístupnění listin, které byly doposud nezpracované a snažil jsem se je spojit s historií města a jeho vrchností. Dle tématu měla být historie města vedena do roku 1848. Avšak v rámci širšího záběru dochovaných listin, od pozdního středověku do roku 1796 a pro větší důraz na fond AM Počátky byl hlavní rozsah historie věnován nejstaršímu období města a rozmezí v rozsahu dochovaných listin (1504–1796).

V mé bakalářské práci jsem si ověřil důležitá fakta, zejména po stránce paleografické a diplomatické. V rámci širšího záběru dochovaných listin, je zajímavý vývoj písma, od těch listin, kde se míchají prvky středověkého písma s počátky novověkého až po listiny psané kurentem.

Pro lepší představu o vzhledu listin a písma, kterým jsou psané, je na konci práce umístěna obrazová příloha nejvíce zmiňovaných listin.

Co se týče porovnání listin s historií města, zjistil jsem, že o Počátky v rámci Jindřichohradeckého panství bylo dobře postaráno. Jindřichohradecká vrchnost městu udělila řadu privilegií a výsad díky čemuž Počátky hospodářsky většinou prosperovaly. Je jasné, že ne každý majitel jindřichohradeckého panství a tudíž i majitel Počátek byl zdatný hospodář a politik, ale žádný majitel na Počátky nezapomněl a nenašel jsem ani žádné zmínky o větším konfliktu mezi městem a vrchností.

Jsem si vědom, že má bakalářská práce určitě není bez chyb, ale doufám, že přispěje do okruhu prací, které se týkají historických pramenů města Počátky a jindřichohradeckého panství, a bude přínosem jak pro akademickou obec, tak i pro neobornou veřejnost.

7 Soupis pramenů a literatury

Prameny nevydané

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 105–109, kniha č. 83–87.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 428, kart. 1.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 440, kart. 2.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 443, kart. 3.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 445, kart. 3.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 1–20, listina č. 1–20.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 136, kniha č. 114.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 1862, pečetidlo č. 1.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, AM Počátky, inv. č. 23, kniha č. 1.

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, Sběrka katastrálních map, inv. č. 318, fas. 40.

NA, Stará manipulace, inv. č. 2694, kart. 1771.

SOA Třeboň – archivní pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv pánů z Hradce, inv. č. 50, listina č. 50.

SOA Třeboň – archivní pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv pánů z Hradce, inv. č. 399, kart. 27.

SOA Třeboň – archivní pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv pánů z Hradce, inv. č. 35, listina č. 35.

Prameny vydané

EMLER, Josef (ed.), *Regesta Bohemiae et Moraviae II*. Praha 1882.

HAAS, Antonín (ed.), *Privilegia nekrálovských měst českých z let 1521–1526* (= Codex iuris municipalis IV/1), Praha 1954.

CHYTIL, Jan – CHLUMECKÝ, Petr – DEMUTH, Karel (edd.), *Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren (1348-1466)*. Brünnner Cuda, Brno 1856, kniha III. kart. 3.

KOPIČKOVÁ, Božena (ed.), *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV. Tomus III*, Praha 1977.

NOVÁK, Jan Bedřich (ed.), *Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně (1279-1296)*, Praha 1903.

TINGL, František Antonín (ed.), *Liber primus confirmationum ad anno 1354 usque 1362 (sv. I/1)*, Praha 1867.

Tomáš Jan Pešina z Čechorodu, *Mars Moravicus. Sive bella horrida et cruenta, seditioes, tumultus, praelia, turbuae. ... quae Moravia hactenus passa fuit*, Praha 1677.

Literatura

BLÁHOVÁ, Marie, *Historická chronologie*, Praha 2001.

ČAREK, Jiří, *Městské znaky v českých zemích*, Praha 1985.

HOFFMAN, František, *České město ve středověku*, Praha 1992.

HOLUB, Pavel – KRČILOVÁ, Irena – MARTÍNEK, Zdeněk, *Archiv města Počátky 1504–1945 (1967)*. Inventář, Pelhřimov 2009.

KEJŘ, Jiří, *Vznik městského zřízení v českých zemích*, Praha 1998.

KUČA, Karel, *Města a městečka v Čechách a na Moravě (sv. 5, Par–Pra)*, Praha 2002.

KVÁŠOVÁ, Miroslava, *Pečeti a typáře městských obcí okresu Pelhřimov*, Pelhřimov 2004.

LEDVINKA, Václav, *Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách*, Praha 1985.

MARTÍNKOVÁ, Lenka, *K tzv. rýnárecké listině z roku 1203 a jejím konfirmacím*, *Studia historica Brunensia* (C 50) 52, 2003.

MAUR, Eduard, *Urbanizace Čech v raném novověku*, *Historická demografie* 25, Praha 2001.

NAVRÁTIL, František, *Obecní úřad počátecký a žirovnický v 18. století*, *Zprávy Městského musea v Počátkách*, 1931.

Ottův slovník naučný, díl desátý (Genz–Hedwigia), Praha 1998.

PLACHT, Otto, *Lidnatost a společenská skladba českého státu v 16.–18. století*, Praha 1957.

PROFOUS, Antonín, *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny (díl III M–Ř)*, Praha 1951.

ROUBÍK, František, *K vývoji poštovní dopravy v jižních Čechách do poloviny 19. století*, Jihočeský sborník historický 39, 1970.

SOMMER, Johann Gottfried, *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt, Taborer Kreis*, Praha 1842.

ŠIMÁK, Josef Vítězslav, *České dějiny. Středověka kolonizace v zemích českých*, sv. 1/5, Praha 1938.

ŠŤOVÍČEK, Ivan a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

TEPLÝ, František, *Dějiny města Jindřichova Hradce. Od nejstarší doby až do vymření rodu pánů z Hradce*, Jindřichův Hradec 1927.

TĚSNOHLÍDEK, Jakub a kol., *Výsledky archeologického výzkumu Palackého náměstí v Počátkách (okres Pelhřimov)*, Archeologia historica 42, 2, 2017.

VOJTÍŠEK, Václav, *O pečetech a erbech měst pražských a jiných českých*, Praha 1928.

VOREL, Petr, *Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.–17. Století*, Pardubice 2001.

VYVADILOVÁ, Andrea, *Město Počátky. Příspěvek k regionálním dějinám se zvýšeným zřetelem k hospodářským poměrům v 17.–pol. 18. Století. Diplomová práce*, Brno 1999.

ZÁLOHA, Jiří, *Soupis prací archiváře Františka Navrátila*, Jihočeský sborník historický 31, 1963.

ZAPLETAL, Tomáš, *Sborník starožitného města Počátky (sv. I–III)*, Jindřichův Hradec 1941.

Internetové zdroje

Český národní korpus [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: www.korpus.cz

8 Seznam tabulek

Tabulka 2: Přehled listin vydaných ve prospěch města Počátek

9 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Edice listin města Počátky

Příloha č. 2 – Ukázka listiny 1

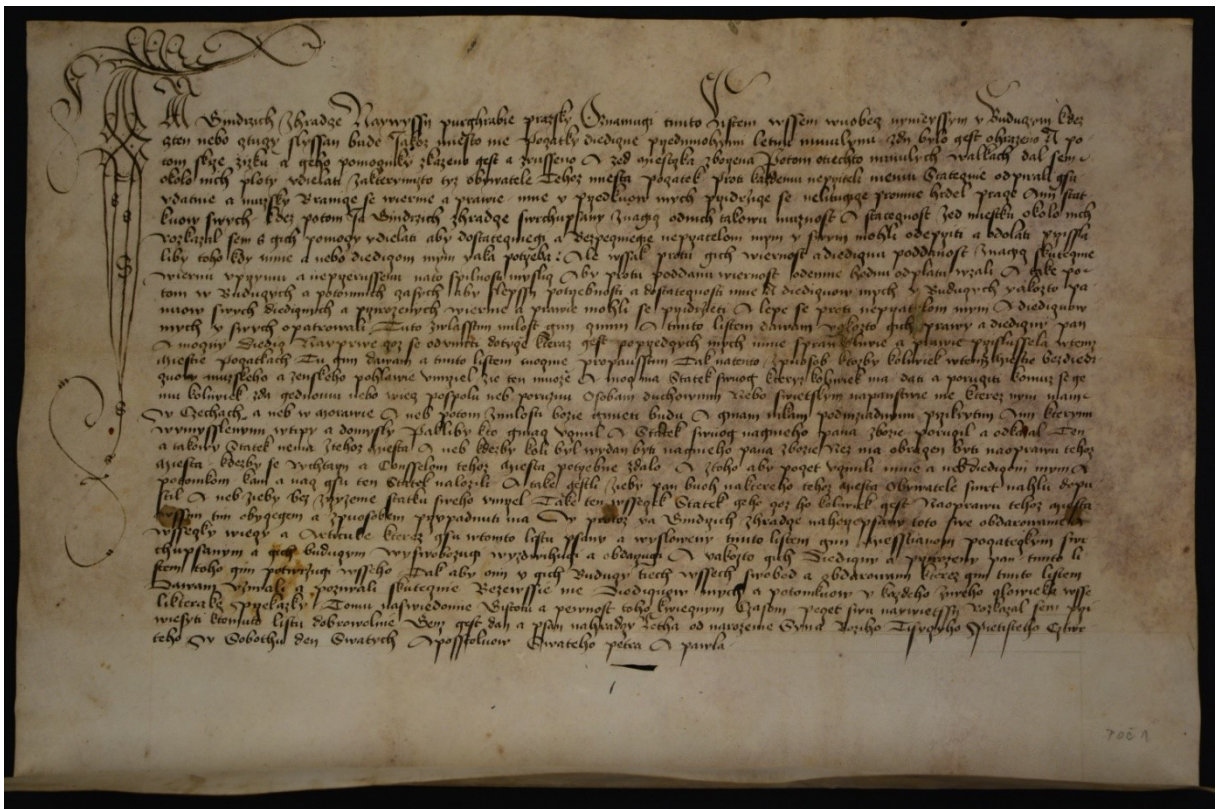
Příloha č. 3 – Ukázka listiny 2

Příloha č. 4 – Ukázka listiny 7

Příloha č. 5 – Ukázka listiny 18

Příloha č. 6 – Ukázka listiny 20

Příloha č. 2

Obrazek 1 – Ukázka listiny 1

Příloha č. 3

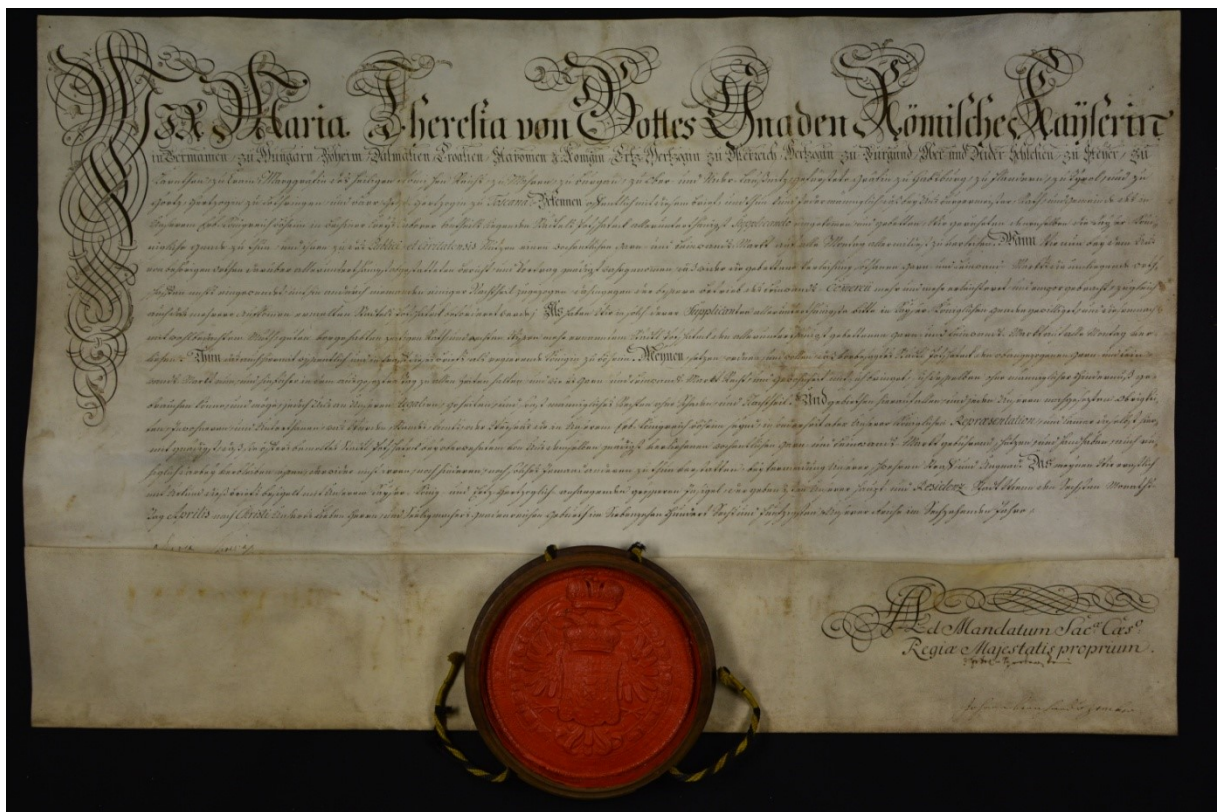
Obrazek 2 – Ukázka listiny 2

Příloha č. 4

Obrázek 3 – Ukázka listiny 7

Příloha č. 5

Obrázek 4 – Ukázka listiny 18

Příloha č. 6

Obrázek 5 – Ukázka listiny 20